

Logistické zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva ve vybraných oblastech

Mgr. Jaroslav Hýbl

Diplomová práce
2023

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Mgr. Jaroslav Hýbl**
Osobní číslo: **L21148**
Studijní program: **N1032A020002 Bezpečnost společnosti**
Specializace: **Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Logistické zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva ve vybraných oblastech**

Zásady pro vypracování

1. Zpracujte z dostupných zdrojů literární rešerši problematiky diplomové práce.
2. Zhodnotte získané poznatky z řešené problematiky a nalezněte problémové oblasti.
3. Navrhněte opatření ke zlepšení řešené problematiky.
4. Zhodnotte očekávané přínosy navržených opatření.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. GRANT, David B. *Logistics Management*. Britain: Pearson, 2012. ISBN 978-0-273-73135-1.
2. HRADIL, Jaroslav, Otakar J. MIKA, Miroslav MUSIL, Bohuslav SVOBODA, Jakub RAK a Dušan VIČAR. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení, 2018. ISBN 978-807454-774-4.
3. VILÁŠEK, Josef a Jan FUS. *Krizové řízení v ČR na počátku 21. století*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2170-8.

Další odborná literatura podle upřesnění vedoucího diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Miroslav Musil, Ph.D.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2022**

Termín odevzdání diplomové práce: **28. dubna 2023**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2022

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 28.4.2023

Jméno a příjmení studenta: Mgr. Jaroslav Hýbl

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Diplomová práce řeší problematiku logistického zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve vybrané oblasti. V teoretické části je vytvořena literární rešerše řešené problematiky, která poukazuje na základní knižní dokumenty a právní vymezení obsahu diplomové práce. Teoretická část dále obsahuje vymezení důležitých pojmů řešené problematiky, problematiku ochrany obyvatelstva České republiky, problematiku krizového řízení a logistické zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva.

Praktická část práce se věnuje logistickému zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve vybrané oblasti. Logistické zabezpečení je analyzováno na základě výstupů a zjištění z řízených rozhovorů a případové studie. Po zhodnocení získaných informací jsou formulovány návrhy a jejich očekávané přínosy pro praxi.

Klíčová slova: Logistika, nouzové přežití, krizová situace, mimořádná událost, ochrana obyvatelstva.

ABSTRACT

The diploma thesis deals with the issue of logistical security of emergency accommodation of the population in the selected area. The theoretical part includes a literature review of the problem, which points to basic literature documents and legislative definition of the thesis content. The theoretical part also contains the definition of important concepts of the solved problem, the problem of protecting the population of the Czech Republic, the problem of crisis management and logistical security of emergency survival of the population.

The practical part of the work is dedicated to the logistical security of emergency accommodation of the population in the selected area. Logistics security is analyzed based on outputs and findings from guided interviews and case studies. After evaluating the information obtained, proposals are formulated and their expected benefits for practice are evaluated.

Keywords: Logistics, emergency survival, crisis situation, emergency, protection of the population

Velice rád bych touto cestou poděkoval vedoucímu mé diplomové práce panu Ing. Bc. Miroslavu Musilovi, Ph.D. Za jeho odborné vedení, cenné rady, připomínky, trpělivost, konzultace a výbornou komunikaci při tvorbě této práce mu patří veliké díky. Poděkování patří také příslušníkům z pracoviště Ochrany obyvatelstva a Krizového řízení Hasičského záchranného sboru České republiky, vedoucí pracovníci Krizového řízení města Šumperk a bývalé vedoucí pracovníci Krizového řízení města Šumperk. V neposlední řadě bych chtěl poděkovat své nejbližší rodině a přátelům, především za jejich trpělivost a podporu, nejen při tvorbě této práce, ale po celou dobu studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
CÍL PRÁCE A POUŽITÉ METODY	11
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 LITERÁRNÍ REŠERŠE PROBLEMATIKY	14
1.1 KNIŽNÍ REŠERŠE	14
1.2 PRÁVNÍ VYMEZENÍ ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY	19
1.2.1 Zákony.....	19
1.2.2 Vyhlášky.....	22
1.2.3 Nařízení vlády	25
1.2.4 Koncepce ochrany obyvatelstva.....	26
1.2.5 Ženevské úmluvy	28
2 ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE	30
3 OCHRANA OBYVATELSTVA V ČR	33
3.1 HISTORIE OCHRANY OBYVATELSTVA V ČR.....	33
3.1.1 Civilní protiletectká ochrana v období 1935 – 1938	33
3.1.2 Ochrana obyvatelstva před vzdušným napadením v letech 1940 – 1951	35
3.1.3 Civilní obrana v období 1951 – 1957.....	36
3.1.4 Civilní obrana v období 1958 – 1975.....	37
3.1.5 Civilní obrana v období 1976 – 1989.....	38
3.1.6 Civilní obrana ČSFR	39
3.1.7 Vývoj civilní ochrany v České republice	40
3.1.8 Pojetí ochrany obyvatelstva v ČR od roku 2000.....	41
3.2 SOUČASNOST OCHRANY OBYVATELSTVA	42
3.2.1 Vymezení pojmu ochrany obyvatelstva	42
3.2.2 Cíl a hlavní úkoly ochrany obyvatelstva	44
3.2.3 Vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva.....	45
4 KRIZOVÉ ŘÍZENÍ	47
4.1 ZÁKLADNÍ VYMEZENÍ KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ	47
4.2 KRIZOVÁ SITUACE.....	48
4.3 ORGÁNY KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ	49
4.4 CÍL A HLAVNÍ ÚKOLY KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ	52
5 LOGISTICKÉ ZABEZPEČENÍ NOUZOVÉHO PŘEŽITÍ OBYVATELSTVA	53
5.1 LOGISTIKA.....	53
5.2 NOUZOVÉ PŘEŽITÍ	54
5.3 NOUZOVÉ UBYTOVÁNÍ	55
5.4 NOUZOVÉ ZASOBOVÁNÍ POTRAVINAMI.....	56

5.5	NOUZOVÉ ZÁSOBOVÁNÍ PITNOU VODOU	56
5.6	NOUZOVÉ ZÁKLADNÍ SLUŽBY OBYVATELSTVU.....	57
5.7	NOUZOVÉ DODÁVKY ENERGIÍ.....	57
5.8	ORGANIZOVÁNÍ HUMANITÁRNÍ POMOCI	58
5.9	ROZDĚLENÍ ODPOVĚDNOSTI ZA PROVEDENÍ OPATŘENÍ NOUZOVÉHO PŘEŽITÍ	59
6	ZÁVĚREČNÁ KAPITOLA TEORETICKÉ ČÁSTI	60
II	PRAKTICKÁ ČÁST.....	62
7	PŘÍPADOVÁ STUDIE	63
7.1	CHARAKTERISTIKA VYBRANÉ OBLASTI	63
7.2	ÚZEMNÍ ASISTENČNÍ CENTRUM POMOCI UKRAJINĚ ŠUMPERK	64
7.2.1	Dílčí závěr	67
7.3	ANALÝZA KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ ORP ŠUMPERK.....	67
7.3.1	Finanční zabezpečení krizového řízení ORP Šumperk	68
7.3.2	Zhodnocení krizového řízení ORP Šumperk	69
7.3.3	Dílčí závěr	70
7.4	ANALÝZA KRIZOVÉ SITUACE V ORP ŠUMPERK	71
7.4.1	Trvání krizové situace	71
7.4.2	Popis vzniku krizové situace v České republice	71
7.4.3	Logistické opatření krizového štábu ORP Šumperk	73
7.4.4	Finanční zajištění krizové situace	77
7.4.5	Zhodnocení krizové situace v ORP Šumperk	77
7.4.6	Dílčí závěr	79
7.5	LOGISTICKÉ ZABEZPEČENÍ NOUZOVÉHO UBYTOVÁNÍ OBYVATELSTVA VE VYBRANÉ OBLASTI	80
7.5.1	Dočasné nouzové přístřeší.....	81
7.5.2	Nouzové ubytování	81
7.5.3	Solidární příspěvek.....	82
7.5.4	Výše paušální náhrady	83
7.5.5	Podrobnosti ke kompenzačním příspěvkům	83
7.5.6	Plán nezbytných dodávek.....	84
7.5.7	Zhodnocení logistického zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve vybrané oblasti	86
7.5.8	Dílčí závěr	93
8	NAVRHOVANÁ OPATŘENÍ.....	94
9	OČEKÁVANÉ PŘÍNOSY NAVRŽENÝCH OPATŘENÍ	97
	ZÁVĚR	99
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	100
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	105
	SEZNAM OBRÁZKŮ	106
	SEZNAM TABULEK.....	107

SEZNAM PŘÍLOH.....	108
---------------------------	------------

ÚVOD

Válečný konflikt na Ukrajině trvá již déle než rok. Za tuto dobu migrovalo z Ukrajiny do sousedních států nespočet válečných uprchlíků. Veliký nápor těchto migrantů zaznamenala také Česká republika, která nabídla migrantům nouzové ubytování. Významnost a důležitost nouzového ubytování obyvatelstva je proto hlavním tématem této diplomové práce. Zvolené téma je v současné době velice aktuální.

Diplomová práce se zabývá logistickým zabezpečením nouzového ubytování obyvatelstva ve vybrané oblasti ve spojitosti se vzniklou krizovou situací migrační vlny velkého rozsahu. Práce se zaměřuje na ubytování válečných migrantů z Ukrajiny v podmínkách obce s rozšířenou působností Šumperk. Práce v rámci případové studie poskytuje analýzu krizového řízení obce s rozšířenou působností Šumperk, analýzu krizové situace v obci s rozšířenou působností Šumperk a logistické zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve vybrané oblasti. Zdroj informací pro diplomovou práci, tvoří především vytvořené rešerše, které jsou v práci uvedeny.

Mezi očekávané přínosy, které diplomová práce poskytne, patří zejména zlepšení logistického zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve městě Šumperk.

CÍL PRÁCE A POUŽITÉ METODY

K sepsání diplomové práce je zapotřebí stanovit si hlavní cíl práce. Důležitou součástí hlavního cíle jsou dílčí úkoly práce a výzkumné otázky, které jsou nezbytné k dosažení výsledného požadavku diplomové práce.

Diplomová práce má za cíl navrhnout opatření vyplývající z hodnocení logistického zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve městě Šumperk, které souvisí s migrací válečných uprchlíků z Ukrajiny. Tohoto cíle bude dosaženo pomocí analýzy výstupů a zjištění z řízených rozhovorů a případové studie.

Získané poznatky budou v práci promítnuty pomocí SWOT analýzy, která přinese přehled silných a slabých stránek a z nich vyplývajících příležitostí a hrozeb pro následný návrh opatření pro případné zlepšení příležitostí logistického zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve městě Šumperk.

K dosažení cíle praktické části je zapotřebí si určit dílčí úkoly práce a výzkumné otázky.

Dílčí úkoly práce:

- Dílčí úkol č. 1 - Analýza krizového řízení obce s rozšířenou působností (dále jen ORP) Šumperk
- Dílčí úkol č. 2 - Analýza krizové situace v ORP Šumperk

Výzkumné otázky:

- Výzkumná otázka č. 1 - Jak má město Šumperk sestaven plán nezbytných dodávek v souvislosti s nouzovým ubytováním?
- Výzkumná otázka č. 2 - Jaká bude kapacita míst pro dočasné nouzové přístřeší ve městě Šumperk?
- Výzkumná otázka č. 3 - Jaká bude kapacita míst pro nouzové ubytování ve městě Šumperk?

Pro lepší dosažení vytyčeného cíle je zapotřebí zvolit vhodné postupy a metody.

Mezi hlavní metody, které diplomová práce využívá, patří:

Kvantitativní výzkum

- Diplomová práce zpracovává v 1. kapitole teoretické části literární rešerše zvoleného tématu. Po prostudování vybraných literárních zdrojů je možné sepsat teoretickou část práce, která umožňuje pochopení problematiky.

Případová studie

- Případová studie (někdy označovaná též jako kazuistika, anglicky case study) je zástupcem metod kvalitativního výzkumu a je součástí praktické části diplomové práce. Tvoří ji kapitola 7.3 Analýza krizového řízení ORP Šumperk, kapitola 7.4 Analýza vzniklé krizové situace ve městě Šumperk a kapitola 7.5 Logistické zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve vybrané oblasti.
- Výsledkem případové studie bude zhodnocení logistického zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve městě Šumperk.

Analýza

- Diplomová práce bude v kapitolách 7.3, 7.4 a 7.5 analyzovat krizové řízení ORP Šumperk, krizovou situaci v ORP Šumperk, způsobenou migrací velkého rozsahu a ve spojitosti s migranty z Ukrajiny logistické zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve městě Šumperk.

Řízený rozhovor

- Řízené rozhovory budou probíhat na bázi předem domluvených osobních schůzek s probandy, kteří se podílejí na zajištění ochrany obyvatelstva, krizového řízení a logistického zabezpečení nouzového ubytování pro migranty z Ukrajiny. Na základě předpřipravených otázek bude veden řízený rozhovor. Výstupem řízené diskuze bude písemně zpracovaný záznam odpovědí.

SWOT analýza

- Výsledky dosažené z řízených rozhovorů budou vstupními daty pro následné vytvoření SWOT analýzy, která přinese přehledný soupis silných a slabých stránek, hrozeb a příležitostí logistického zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve městě Šumperk.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 LITERÁRNÍ REŠERŠE PROBLEMATIKY

Rešerše jsou základním stavebním kamenem pro teoretické vymezení práce s následným transferem pro praktickou část diplomové práce. Tato kapitola přináší přehled těch zdrojů, které jsou v práci nejvíce zastoupeny a ze kterých diplomová práce nejvíce čerpá. Kapitola je rozdělena do dvou podkapitol: knižní rešerše a právní vymezení, které se dále dělí na zákony, vyhlášky, nařízení vlády, koncepce ochrany obyvatelstva a Ženevské úmluvy.

1.1 Knižní rešerše

Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie

Jedná se o odbornou knihu, která poskytuje základní informace z oblasti ochrany obyvatelstva v České republice. Zároveň obsahuje i aktuální bezpečnostní hrozby, koncepce a názory vycházející ze soudobých vědeckých postupů. Odborná monografie je určena studentům a akademickým pracovníkům fakult UTB, rovněž i široké veřejnosti, která se zajímají o řešenou problematiku.

Diplomová práce z této monografie čerpá informace týkající se Ženevských úmluv (podkapitola 1.2.5), základních pojmů problematiky (kapitola 2) a v neposlední řadě i historie ochrany obyvatelstva (podkapitola 3.1) (Hradil et al., 2018).

Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I

Moduly dle platné Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení vznikly pro potřeby vzdělávání cílových skupin stanovených touto koncepcí. Modul A;C;I Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, Ochrana obyvatelstva a Kritická infrastruktura, které vydalo Ministerstvo vnitra, generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, využila diplomová práce především pro vymezení kapitoly 5, kde pojednává o nouzovém přežití obyvatelstva. Dále byl modul využit při tvorbě obrázku v podkapitole 4.2, který vystihuje vývoj události, mimořádné události a krizové situace (Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura, 2021).

Ochrana obyvatelstva

Tato publikace z roku 2005 obsahuje podrobný a obsáhlý popis, shrnuje a vysvětluje problematiku ochrany obyvatelstva. Kniha je součástí souboru publikací vydaných Sdružením požárního a bezpečnostního inženýrství, které napomáhá ke vzdělávání příslušníků a pracovníků záchranných služeb. Diplomová práce čerpá informace z kapitol o historii ochrany obyvatelstva (podkapitola 3.1) (Kratochvílová, 2005).

Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách

Smyslem publikace je poskytnutí základních informací z historie ochrany obyvatelstva všem, kteří přichází do styku s řešenou problematikou. Publikace rozděluje historii do jednotlivých časových etap, což se promítá i do diplomové práce (podkapitola 3.1) tak, jak je tomu v knize. Každá etapa má svoje významné a charakteristické rysy (Šilhánek a Dvořák, 2003).

Ochrana obyvatelstva v Evropě

Publikace je určena především profesionálním pracovníkům ochrany obyvatelstva, pracovníkům veřejné správy, kteří se touto problematikou zabývají, a odborníkům v podnikatelské sféře. Významným zdrojem informací je také pro studenty vysokých škol příslušného zaměření. Publikace popisuje, jak je řešena problematika ochrany obyvatelstva České republiky a dalších evropských zemí. Diplomová práce vychází z publikace především při zpracování kapitoly 3.1 o historii ochrany obyvatelstva v České republice (Linhart a Šilhánek, 2005).

Ochrana obyvatelstva v republikovém měřítku

Publikace Ochrana civilního obyvatelstva v republikovém měřítku je zpracována na velmi aktuální téma. Obsahem je vývoj civilní ochrany na českém území od roku 1918 do současnosti, výklad o roli územní samosprávy v systému české civilní ochrany a stručná charakteristika civilní ochrany ve vybraných evropských zemích. Diplomová práce čerpá z dané publikace informace ohledně historie ochrany obyvatelstva v kapitole 1.3 (Zpěvák, 2014).

Ochrana obyvatel a krizové řízení: praktický průvodce a rádce úředníka

Tato studijní příručka je určena úředníkům územních samosprávných celků. Snahou autora je, aby byla pro úředníky užitečnou pomůckou k výkonu správní činnosti na úseku při zajištění ochrany obyvatelstva a krizového řízení. Navíc poskytuje úředníkům obcí všech

typů ucelený přehled a možnost zorientovat se prostřednictvím základního výkladu právních předpisů a příkladů z praxe v základních otázkách dané správní činnosti. Informace z příručky jsou v diplomové práci obsaženy v kapitole 2 Vymezení pojmů problematiky. Dále v podkapitole 3.2 Současnost ochrany obyvatelstva, v kapitole 4 Krizové řízení a především v kapitole 5 Nouzové přežití obyvatelstva, kde jsou důležitým zdrojem pro hlavní atributy nouzového přežití (Holec, 2021).

Terminologický slovník Ministerstva vnitra: Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality

Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu vytváří podklad pro diplomovou práci především v kapitole 2, kde jsou uvedeny základní pojmy problematiky (Terminologický slovník MV, 2016).

Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta

Skripta představují základní studijní materiál k získání odborné způsobilosti příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen HZS ČR) na úseku ochrany obyvatelstva, krizového řízení a civilní nouzové připravenosti a také pro lektory-instruktory nebo učitele odborných předmětů na těchto úsecích. Skripta poskytují diplomové práci informace o koncepcích ochrany obyvatelstva. Mimo jiné je zde popisován způsob vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva, informace o Ženevských úmluvách a také o civilní obraně. Dále v kapitole 2 jsou vymezeny základní pojmy problematiky, v kapitole 4. je zmíněno krizové řízení a v kapitole 5 je poukázáno na problematiku nouzového přežití obyvatelstva (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2015).

Průvodce pro případ vzniku MU

Průvodce byl vytvořen pro případ vzniku mimořádné události pro obyvatele města Přerov a poskytuje jim informace typu varování, evakuace, ukrytí, nouzového přežití a mnohé další. Obyvatelé jsou po prostudování příručky informováni o okolnostech, které mohou nastat, a jak se mají v určitých situacích zachovat. Diplomová práce čerpá z příručky především informace do kapitoly 2 Vymezení pojmů problematiky (Průvodce pro případ vzniku MU, 2005).

Řešení mimořádných událostí a krizových situací: příručka pro starosty obcí a referenty prevence Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

Diplomová práce vychází z příručky, která seznamuje čtenáře s definicemi základních pojmů dané problematiky, radí jak se vypořádat s mimořádnou událostí a krizovou situací (Martínek, Adamec a Hanuška, 2006).

Některé otázky ochrany společnosti

Tato publikace je určena především odborné veřejnosti a pracovníkům veřejné správy, kteří přicházejí s touto problematikou do styku. Cílem je zdůraznit souvislost mezi ochranou obyvatelstva jako uceleným komplexem opatření a integrovaným záchranným systémem jako nástrojem na částečné řešení problematiky. Publikace uvádí stručný vývoj ochrany obyvatelstva a vybrané kapitoly z krizového řízení. Z obou částí diplomová práce čerpá ve svých kapitolách 4 a 5. Cílem autora je, aby se publikace stala pomocníkem při řešení ochrany obyvatelstva (Linhart, 2005).

Krizové řízení v ČR na počátku 21. století

Monografie je zaměřena na tu oblast krizového řízení, která je v České republice legislativně ukotvena a vychází z potřeby přípravy obyvatelstva České republiky jak na nevojenské, tak i na vojenské krizové situace. Ukazuje, jaký je současný stav krizové legislativy, případně jaké jsou další záměry jejího zdokonalování na počátku 21. století. Diplomová práce čerpá z údajů této monografie do své kapitoly 4 Krizové řízení (Vilášek a Fus, 2012).

Logistika: teorie a praxe

Tato kniha, založená na otevřených teoretických předpokladech, přibližuje problematiku logistiky širokému spektru čtenářů. Manažeři podnikové činnosti zde naleznou odpověď na aktuální otázky. Studenti vysokých škol zde mohou získat komplexní poznatky autorů a pro pracovníky prodeje, výroby a nákupu jsou zde rady a poučení z praxe. Diplomová práce v kapitole 2 ukazuje na problematiku logistiky uvedenou v této knize. (Sixta a Mačát, 2005).

Sustainable logistics and supply chain management

Tato kniha je základním průvodcem principů udržitelnosti a postupů logistických operací. Nabízí široké veřejnosti, a hlavně studentům oboru komplexní přehled řešené problematiky. Kniha dále zkoumá klíčové oblasti logistiky, kterými jsou design, balení produktu, nákup,

dopad nákladní dopravy na životní prostředí, skladování a další. Diplomová práce obdobně jako kniha rozebírá v kapitole 2 vymezení pojmů logistika (Grant, 2013).

Logistics Management

Tato kniha spojuje tradiční logistické činnosti s vývojovými trendy. Témata obsažená ve 13 kapitolách zahrnují úvod do předmětu logistiky, řízení dodavatelského řetězce, logistický zákaznický servis, spokojenost a vztahy, nákup, dopravu a další. Diplomová práce se zde inspirovala také v kapitole 2 při vymezení pojmu logistiky (Grant, 2012).

Supply Chain Management: A Logistics Perspective

Desáté vydání této knihy zdokonalilo své zaměření na přístup k dodavatelskému řetězci spojením logistické teorie s praktickými aplikacemi a obsahuje aktualizované materiály o nejnovějších technologiích, dopravních předpisech, cenách a dalších otázkách. Studenti se tak mohou seznámení nejen se skutečnými společnostmi, lidmi a událostmi, ale také s aplikovanými příklady praktických manažerských zkušeností. Diplomová práce se zde inspirovala v kapitole 2 při vymezení pojmu logistiky (Coyle et al., 2016).

1.2 Právní vymezení řešené problematiky

Tato část diplomové práce poukazuje na základní právní předpisy v oblasti ochrany obyvatelstva, které mají podobu zákonů, vyhlášek dotčených ministerstev, vládních nařízení a dalších dokumentů.

1.2.1 Zákony

Diplomová práce se zaměřuje na zákony, které pojednávají o ochraně obyvatelstva, nouzovém přežití a nouzovém ubytování.

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů definuje účast státu při zajišťování bezpečnosti republiky, definuje vyhlášení nouzového stavu, stavu ohrožení státu, a okrajově i válečného stavu, stručně informuje o bezpečnostní radě státu (Moravskoslezský kraj HZS ČR, 2023).

Zákon č. 133/1985 Sb.: Zákon České národní rady o požární ochraně

„Účelem zákona je vytvořit podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelných pohromách a jiných mimořádných událostech stanovením povinností ministerstev a jiných správních úřadů, právnických a fyzických osob, postavení a působnosti orgánů státní správy a samosprávy na úseku požární ochrany, jakož i postavení a povinností jednotek požární ochrany“ (Zákon č. 133/1985 Sb.).

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů vymezuje integrovaný záchranný systém, stanoví složky integrovaného záchranného systému a jejich působnost, pokud tak nestanoví zvláštní právní předpis, působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení některého z krizových stavů (Zákon č. 239/2000 Sb.).

Problematiku nouzového přežití tento zákon upravuje v §10, článku 5:

„Úkoly orgánů kraje uvedené v odstavcích 1 až 4 plní hasičský záchranný sbor kraje zřízený podle zvláštního zákona. Ten pro zabezpečení záchranných a likvidačních prací dále

f) organizuje a koordinuje evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva“ (Zákon č. 239/2000 Sb.).

Dále se o problematice nouzového přežití hovoří v § 15, článku 2 a § 16:

„Obecní úřad při výkonu státní správy za účelem uvedeným v odstavci 1

f) podílí se na zajištění nouzového přežití obyvatel obce,

„Starosta obce při provádění záchranných a likvidačních prací

c) organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatel obce“ (Zákon č. 239/2000 Sb.).

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů stanoví působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením, při jejich řešení a při ochraně kritické infrastruktury a odpovědnost za porušení těchto povinností. Udává definici krizového stavu nebezpečí (Zákon č. 240/2000 Sb.). K problematice nouzového ubytování se tento zákon vyjadřuje v § 14, článek 3:

„Hejtman v době krizového stavu

b) koordinuje nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva“ (Zákon č. 240/2000 Sb.).

Nouzové přežití obyvatelstva obsahuje § 21, článek 3:

„V době krizového stavu starosta obce

c) organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatelstva“ (Zákon č. 240/2000 Sb.).

Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých zákonů definuje základní pojmy. Upravuje přípravu hospodářských opatření pro stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav a přijetí hospodářských opatření po vyhlášení krizových stavů. Upravuje pravomoc vlády, správních úřadů, práva a povinnosti právnických a fyzických osob (Zákon č. 241/2000 Sb.).

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů upravuje mimo jiné bezpečnost vodních děl a ochranu před účinky povodní a sucha (Zákon č. 254/2001 Sb.).

Zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií) stanoví povinnosti právnických nebo podnikajících fyzických osob, které užívají nebo budou užívat objekt, ve kterém je umístěna nebezpečná látka a působnost orgánů veřejné správy na úseku prevence závažných havárií způsobených nebezpečnými látkami (Zákon č. 224/2015 Sb.).

Zákon č. 320/2015 Sb.: Zákon o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru)

„Hasičský záchranný sbor České republiky je jednotný bezpečnostní sbor, jehož základním úkolem je chránit životy a zdraví obyvatel, životní prostředí, zvířata a majetek před požáry a jinými mimořádnými událostmi a krizovými situacemi“ (Zákon č. 320/2015 Sb.).

„§ 37 Hasičský záchranný sbor může přiměřeným způsobem zveřejňovat osobní údaje evakuovaných osob a osob umístěných v zařízeních pro nouzové přežití obyvatelstva v rozsahu jméno, popřípadě jména, příjmení, datum narození a adresa místa trvalého pobytu nebo adresa místa hlášeného pobytu na území České republiky, jde-li o cizince“ (Zákon č. 320/2015 Sb.).

Zákon č. 65/2022 Sb. o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace

§ 1

Předmět úpravy

„1) Tento zákon zapracovává příslušný předpis Evropské unie a v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace dne 24. února 2022 upravuje

b) poskytování nouzového ubytování a dočasného nouzového přístřeší a souvisejících služeb pro osoby s udělenou dočasnou ochranou a žadatele o udělení dočasné ochrany (dále jen ubytování)“ (Zákon č. 65/2022 Sb. ve znění do 31. března 2023).

§ 6b

Ubytování

„1) Poskytování ubytování podle tohoto zákona je veřejnou službou. Ubytování se poskytuje v objektech zařazených v informačním systému evidence nouzového ubytování a dočasného nouzového přístřeší (dále jen evidence)“ (Zákon č. 65/2022 Sb. ve znění do 31. března 2023).

„2) Ubytování formou nouzového ubytování se poskytuje na dobu zpravidla nepřesahující 3 měsíce, a to zejména v objektech, které jsou trvale určeny k bydlení nebo slouží jako ubytovací zařízení. Ubytování formou dočasného nouzového přístřeší se poskytuje na dobu zpravidla nepřesahující 1 měsíc, a to zejména v objektech zřízených nebo upravených jednorázově k tomuto účelu. Dočasné nouzové přístřeší slouží přednostně pro ubytování žadatelů o udělení dočasné ochrany, osob, které nebylo možné z důvodu kapacity ubytovat v nouzovém ubytování, a osob, které odmítly nouzové ubytování nebo ukončily pobyt v nouzovém ubytování. Rozsah poskytovaných souvisejících služeb a rozložení kapacit ubytování v území stanoví vláda nařízením“ (Zákon č. 65/2022 Sb. ve znění do 31. března 2023).

Od 1. dubna 2023 došlo ke změně tohoto zákona, který se týká poskytování a užívání nouzového ubytování pro migranty z Ukrajiny. Další novelizace tohoto zákona se připravuje k 1. červenci 2023, kde hlavní úlohu bude hrát omezení bezplatného ubytování. Ubytování se bude poskytovat bezplatně nejvýše po dobu 150 dní ode dne udělení dočasné ochrany.

“Tato doba se nevztahuje na osobu, která splňuje podmínky pro přiznání humanitární dávky podle § 6 zákona č. 66/2022 Sb. a je zároveň uvedena v § 6b odst. 1 písm. a) a v § 6b odst. 1 písm. e) bodech 1 až 6 uvedeného zákona (tzv. zranitelná osoba). Zranitelné osobě je poskytováno ubytování bezplatně i po uplynutí lhůty 150 dní ode dne udělení dočasné ochrany“ (Zákon č. 65/2022 Sb.).

1.2.2 Vyhlášky

V následující kapitole se diplomová práce zaměřuje na vyhlášky, které pojednávají o ochraně obyvatelstva, nouzovém přežití nebo nouzovém ubytování.

Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany stanovuje mimo jiné i zásady činnosti jednotek požární ochrany a rozsah úkolů na úseku CO a ochrany obyvatel (Moravskoslezský kraj HZS ČR, 2023).

Tato vyhláška pojednává o postupech a podmínkách pro nouzové přežití v § 30:

„Na úseku civilní ochrany a ochrany obyvatel jednotky provádí zásah podle zásad uvedených v § 21 až 28. Při zásahu

g) podílí se na humanitární pomoci obyvatelstvu a zajištění podmínek pro jeho nouzové přežití“ (Vyhláška č. 247/2001 Sb.).

Vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb. stanovuje mimo jiné i zásady a způsob zpracování, schvalování a používání havarijního plánu kraje a vnějšího havarijního plánu (Moravskoslezský kraj HZS ČR, 2023). K problematice nouzového ubytování tato vyhláška stanovuje následující:

„Plán nouzového přežití obyvatelstva obsahuje

a) nouzové ubytování,

g) rozdělení odpovědnosti za provedení opatření pro nouzové přežití obyvatelstva“ (Vyhláška č. 328/2001 Sb.).

K problematice nouzového přežití tato vyhláška stanovuje:

„Druhy plánů konkrétních činností

1) Za účelem konkrétních činností pro provádění záchranných a likvidačních prací na území kraje se zpracovává plán,

g) nouzového přežití obyvatelstva,

8) Plán nouzového přežití obyvatelstva obsahuje

g) rozdělení odpovědnosti za provedení opatření pro nouzové přežití obyvatelstva“ (Vyhláška č. 328/2001 Sb.).

Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva upravuje postup při zřizování zařízení civilní ochrany a při odborné přípravě jejich personálu. Upravuje organizační zabezpečení jednotného systému varování, včetně poskytování tísňových informací. Charakterizuje plnění dalších úkolů civilní ochrany, zejména evakuaci,

ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku (Moravskoslezský kraj HZS ČR, 2023).

Problematiku nouzového ubytování řeší § 2, článek 2:

„Zařízení pro zajištění nouzového přežití a organizované humanitární pomoci tvoří

- a) obsluha zařízení pro nouzové ubytování a stravování složená podle charakteru a velikosti zařízení,*
- d) skupina humanitární pomoci složená z velitele a 2 až 4 pomocníků“ (Vyhláška č. 380/2002 Sb.).*

Dále také § 12, článek 5 a § 14, článek 4:

„Plánování evakuačních opatření zahrnuje

- a) stanovení evakuačních prostorů a pořadí jejich evakuace, vymezení evakuačních tras s dostatečnou propustností vozidel, stanovení potřeby a zajištění dopravních prostředků, zabezpečení činnosti evakuačních a přijímacích středisek, stanovení míst nouzového ubytování a vytvoření podmínek pro ubytování evakuovaného obyvatelstva,*
- d) přípravu podkladů pro provedení příjmu evakuovaných osob, upřesnění potřeby nouzového ubytování, přípravu podkladů pro rozdělování evakuovaného obyvatelstva v evakuačních střediscích k přepravě do přijímacích středisek,*
- g) zajištění nouzového ubytování a přípravu dokumentace pro příjem evakuovaných osob v místech nouzového ubytování“ (Vyhláška č. 380/2002 Sb.).*

„Přijímacím střediskem se rozumí zařízení zřetelně označené nápisem, případně mezinárodně platným rozeznávacím znakem civilní ochrany, které zajišťuje

- a) přerozdělení evakuovaných osob do předurčených cílových míst přemístění a míst nouzového ubytování,*
- d) informování evakuovaných osob, zejména o místě nouzového ubytování a stravování“ (Vyhláška č. 380/2002 Sb.).*

Nouzové přežití je v zákoně ukotveno v § 5:

„V rámci informování se sdělují zejména údaje o

- a) opatřeních ochrany obyvatelstva, zejména o varování, evakuaci, ukrytí, individuální ochraně a nouzovém přežití“ (Vyhláška č. 380/2002 Sb.).*

Vyhláška č. 226/2015 Sb., o zásadách pro vymezení zóny havarijního plánování a postupu při jejím vymezení a o náležitostech obsahu vnějšího havarijního plánu a jeho struktury.

Nouzové ubytování je v této vyhlášce uvedeno následovně:

„1) Pro potřeby evakuace osob v případě závažné havárie se zpracuje evakuační plán.

Evakuační plán obsahuje zejména:

- g) přehled nouzového ubytování evakuovaných a navazujících opatření k zajištění nouzového přežití“ (Vyhláška č. 226/2015 Sb.).*

Vyhláška č. 281/2001 Sb. Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, kterou se provádí § 9 odst.3 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

§ 3 „Určená vzdělávací zařízení v rámci svých plánů krizové připravenosti zejména

- a) zajišťují nezbytné materiálové zdroje, energetické zdroje a techniku, především potraviny, vodu, hygienické potřeby, léky, potřeby pro nouzové ubytování, požární techniku“ (Vyhláška č. 281/2001 Sb.).*

1.2.3 Nařízení vlády

Nařízení vlády č. 206/2022 Sb. o některých podrobnostech poskytování nouzového ubytování a dočasného nouzového přístřeší a souvisejících služeb pro žadatele o udělení dočasné ochrany a pro osoby s udělenou dočasnou ochranou

§ 1

Služby související s poskytováním ubytování

„1) Při poskytování nouzového ubytování zajišťuje provozovatel ubytovaným osobám možnost stravování nebo přípravy stravy“ (Nařízení vlády č. 206/2022 Sb.).

„2) V případě nouzového ubytování v zařízeních provozovaných organizační složkou státu zřízenou Ministerstvem vnitra a pověřenou plněním úkolů podle § 92c zákona o azylu lze ubytovaným osobám poskytnout stravu a základní prostředky osobní hygieny“ (Nařízení vlády č. 206/2022 Sb.).

§ 3

Výše paušální náhrady

Výše paušální náhrady nákladů na ubytování za ubytovanou osobu za 1 noc činí

- a) 300 Kč při zajištění dočasného nouzového přístřeší,*
- b) 300 Kč při zajištění nouzového ubytování v zařízení, jehož provozovatelem je územní samosprávný celek nebo jím zřízená nebo založená právnická osoba, nebo při zajištění nouzového ubytování v účelových zařízeních pro ubytování podle § 22 odst. 1 písm. d) zákona o vysokých školách, nebo*
- c) 350 Kč při zajištění nouzového ubytování v případech neuvedených v písmeni b)“*
(Nařízení vlády č. 206/2022 Sb.).

1.2.4 Konceptce ochrany obyvatelstva

Diplomová práce přináší výčet důležitých koncepcí, které mají vliv na úkoly a opatření k ochraně obyvatelstva, přičemž jednotlivé konceptce na sebe navazují a přináší i výhled do budoucna. Konceptce ochrany obyvatelstva představuje základní strategický plánovací dokument. Stanovuje postup rozvoje významných oblastí ochrany obyvatelstva, jako je výchova a vzdělávání, síly, věcné zdroje, úkoly ochrany obyvatelstva, krizového řízení, vědy a výzkumu. Zpracování konceptce je zakotveno v zákonu o Integrovaném záchranném systému (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2015).

Konceptce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 vznikla usnesením vlády č. 417/2002 Sb. v roce 2002 a stává se tak základní koncepcí, která v budoucnu ovlivňuje ty nadcházející.

Konceptce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020 byla přijata dne 25. února 2008 a v době svého vydání je považována za nejpodrobnější normu pro úkoly a opatření ochrany obyvatelstva.

Konceptce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 byla přijata 23. října 2013 jako Usnesení vlády České republiky č. 805 a navazuje na předešlé konceptce.

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030 byla schválena usnesením vlády ze dne 21. června 2021 č. 560 a stanovuje tři strategické cíle ochrany obyvatelstva pro nadcházející období. Strategické cíle obsahují celkem 12 úkolů.

Přehled úkolů strategických cílů ochrany obyvatelstva:

- rozvoj podmínek ochrany obyvatelstva
 - úkol č. 1
Vytvořit adekvátní právní podmínky pro fungování systému a jeho jednotlivých složek.
 - úkol č. 2
Posílit systém přípravy volených funkcionářů na mimořádné události a krizové situace a jejich řešení.
 - úkol č. 3
Personálně podpořit systém ochrany obyvatelstva a krizového řízení.
 - úkol č. 4
Standardizovat a zajistit materiálně technické zabezpečení plnění úkolů ochrany obyvatelstva.
- podpora úkolů a opatření ochrany obyvatelstva
 - úkol č. 1
Vytvořit v rámci vzdělávacích programů pro základní a středoškolské vzdělávání samostatnou oblast „Výchova k bezpečnosti“ a zahájit její realizaci.
 - úkol č. 2
Posílit přípravu obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci s důrazem na moderní metody vzdělávání.
 - Úkol č. 3
Revidovat opatření ochrany obyvatelstva.
 - úkol č. 4
Konceptně a technologicky modernizovat varování a informování obyvatelstva.

- zvyšování účinnosti organizace ochrany obyvatelstva
 - úkol č. 1
Realizovat pravidelná cvičení zaměřená na opatření ochrany obyvatelstva.
 - úkol č. 2
Vytvořit jednotnou plánovací dokumentaci pro odezvu na mimořádné události a krizové situace.
 - úkol č. 3
Vytvořit podmínky pro větší využívání nestátních neziskových organizací při plnění úkolů ochrany obyvatelstva.
 - úkol č. 4
Vytvořit analytické nástroje a aplikace/informační systémy pro podporu ochrany obyvatelstva

(Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030, 2020).

1.2.5 Ženevské úmluvy

Z hlediska vývoje mezinárodního práva týkajícího se ozbrojených konfliktů vznikají v 19. století (r. 1864) Ženevské úmluvy. Tímto je dán základ systému mezinárodních smluv vytvářejících mezinárodně závazná pravidla pro vedení válek a ochrana obětí válek je tak chápána jako státní záležitost (Hradil et al., 2018).

„Hlavní zásadou Ženevských úmluv je, že v každé době musí být respektována důstojnost lidské bytosti a musí být bez diskriminace učiněno vše pro zmírnění utrpení těch, kteří nejsou na konfliktu přímo účastni, i těch, kteří byli z konfliktu vyřazeni v důsledku nemoci, zranění či zajetí“ (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2015, s. 16).

Přehled Ženevských úmluv:

- Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli,
- Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři,
- Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci,

- Ženevská úmluva o ochraně civilních osob za války.

Dodatkové protokoly k Ženevským úmluvám:

- I. Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů,
- II. Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní charakter,
- III. Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o přijetí dalšího rozeznávacího znaku.

Oblast civilní obrany je upravena Dodatkovým protokolem I, a to zejména v článku 61 (definice pojmu civilní obrana) a v článku 66 (způsob označení osob, materiálu a budov mezinárodním znakem) (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2015).

2 ZÁKLADNÍ TERMINOLOGIE

Logistika

Logistika je poměrně staré slovo, které nabývalo různých významů. Původ tohoto slova pochází z řečtiny a své knize ho zmiňuje Sixta a Mačát (2005).

Logistika se zabývá plánováním, řízením a prováděním pohybu zboží, služeb a informací od výrobců a dodavatelů až k zákazníkům. Zahrnuje celou řadu aktivit jako jsou nákup, skladování, přeprava, distribuce a zpracování informací. Cílem logistiky je zajistit, aby zboží bylo doručeno správným způsobem, v pravý čas, na správné místo a za správnou cenu.

Nebezpečí

Nebezpečí je jakákoliv situace, která má schopnost poškodit chráněné zájmy. Jedná se o nebezpečný jev, skutečnost, lidskou aktivitu nebo podmínky, které mohou způsobit ztráty na životech, zranění nebo jiné následky na zdraví, škody na majetku, ztrátu živobytí a služeb, sociální a ekonomické škody nebo škody na životní prostředí (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2015).

Nouzové přežití obyvatelstva

Nouzové přežití obyvatelstva je nedílnou součástí ochrany obyvatelstva. Tomuto opatření předchází dlouhodobá evakuace obyvatelstva z ohrožených prostorů. Po evakuaci osob je poskytnuto nouzové přežití obyvatelstvu v prostorech odlišných od původních bydlišť, a to formou stacionárních zařízení, která umožňují nouzové ubytování a stravování, nebo na vyhrazených pozemcích ve stanech, přístřešcích, mobilních objektech a podobně (Řehák, Martínek a Růžičková, 2015).

Varování

Varování představuje organizační, provozní a technické opatření, které zabezpečuje včasné předání informací o hrozícím nebezpečí obyvatelstvu. Pro zabezpečení varování a vyrozumění je v ČR zřízen jednotný systém varování a vyrozumění, který je tvořen vyrozumívacími centry, datovými a rádiovými sítěmi a koncovými prvky varování (Holec, 2021).

Ukrytí

Tam, kde hrozí obyvatelstvu ohrožení zdraví před účinky světelného a tepelného záření, pronikavé radiace, kontaminace radioaktivním prachem, chemickými nebo biologickými

látkami a před tlakovými účinky zbraní hromadného ničení, se obyvatelstvo chrání pomocí využití stálých nebo improvizovaných úkrytů. Hradil et al. (2018) zdůrazňuje, že ochranný prostor má být zvolen v blízkosti místa pobytu osob, které jej musí v případě ohrožení včas dosáhnout.

Evakuace

Evakuace se řadí mezi základní prostředky ochrany obyvatelstva. Jedná se o souhrn opatření, která zabezpečují přemístění osob, zvířat a majetku z ohrožených míst do bezpečí. Evakuace (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2015) se dělí na objektovou, plošnou, krátkodobou, dlouhodobou, řízenou a neřízenou. Karma et al., (2016) se ve své knize „Plánování evakuace kritické infrastruktury v případě zemětřesení nebo požáru pro osoby se zdravotním postižením“ zabývá evakuací osob s omezenou schopností hybnosti a orientace, evakuací osob s poruchou zraku, evakuací osob se sluchovým postižením, evakuací osob s poruchou řeči a evakuací osob s mentálním postižením.

Civilní obrana

Civilní obrana (anglicky civil defense) je plnění humanitárních úkolů (evakuace, záchranné práce, boj s požáry, dekontaminace a další), jejichž cílem je chránit civilní obyvatelstvo před nebezpečím, pomoci mu odstranit bezprostřední účinky nepřátelských akcí nebo pohrom a zároveň vytvořit nezbytné podmínky pro jeho přežití (Terminologický slovník MV, 2016).

Civilní ochrana

Civilní ochrana (anglicky civil protection) je souhrn činností a postupů věcně příslušných orgánů a dalších zainteresovaných orgánů, organizací, složek a obyvatelstva, prováděných s cílem minimalizace negativních dopadů možných mimořádných událostí a krizových situací na zdraví a životy lidí a jejich životní podmínky (Terminologický slovník MV, 2016).

Mimořádná událost

Mimořádnou událostí se rozumí škodlivé působení sil a jevů vyvolaných jak činností člověka, tak i přírodními vlivy. Dále jsou to havárie, které ohrožují především život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací (Martínek, Adamec a Hanuška, 2006).

Krizová situace

Krizovou situací se rozumí taková mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému §2 písm. b) zákona č. 240/2000 Sb., při které jsou vyhlášeny krizové

stavy. Mezi krizové stavy patří stav nebezpečí, nouzový stav a stav ohrožení státu (Průvodce pro případ vzniku MU, 2005).

Krizový stav

„Stav, který vyhláší hejtman kraje nebo primátor hl. m. Prahy (stav nebezpečí, § 3 zákon č. 240/2000 Sb.), vláda ČR, popř. předseda Vlády ČR (nouzový stav, čl. 5 a 6 Ústavního zákona č. 110/1998 Sb.) nebo Parlament ČR (stav ohrožení státu, čl. 7 Ústavní zákon č. 110/1998 a válečný stav, čl. 43 Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.) v případě hrozby nebo vzniku krizové situace a v přímé závislosti na jejím charakteru a rozsahu“ (Terminologický slovník MV, 2016, s. 35).

Integrovaný záchranný systém

Funkcí složek integrovaného záchranného systému je koordinovaný postup při přípravě na mimořádnou událost a při provádění záchranných a likvidačních prací. Nutnost vzniku integrovaného záchranného systému vychází z každodenní činnosti záchranářů při odstraňování následků mimořádných událostí nebo krizových situací, spojené s organizací a dostupným materiálním a personálním vybavením (Krizové řízení, 2021). Integrovaný záchranný systém tvoří základní pilíř při koordinaci činností a postupů jeho zainteresovaných složek. Důležitou úlohu zde sehrávají hasičské záchranné sbory krajů. Vilášek a Fus (2012) zmiňují, že Hasičský záchranný sbor České republiky organizuje integrovaný záchranný systém a podílí se vedle havarijního a krizového plánování na zabezpečení koordinace v oblasti ochrany obyvatelstva. Především na varování, ukrytí, evakuaci a nouzové přežití.

3 OCHRANA OBYVATELSTVA V ČR

Ochrana obyvatelstva si zaslouží zvláštní pozornost ze strany obyvatelstva a žádá si systémovou podporu státu a jeho institucí. Především proto, že hlavním posláním ochrany obyvatelstva je ochrana a záchrana lidských životů a lidského zdraví. Ochranou obyvatelstva v České republice se diplomová práce zabývá podrobněji, jelikož je toto téma důležité pro pochopení souvislostí. Práce přináší pohled do historie ochrany obyvatelstva, kde poukazuje na základní historické milníky, které mají zásadní vliv na další vývoj. Na historii plynule navazuje současné pojetí ochrany obyvatelstva České republiky.

3.1 Historie ochrany obyvatelstva v ČR

Historie ochrany obyvatelstva České republiky je v diplomové práci členěna do osmi časových období. V této kapitole diplomová práce čerpá především ze zdrojů Šilhánek a Dvořák (2003), Kratochvílová (2005), Linhart a Šilhánek (2005), Hradil et al. (2018), Zpěvák (2014),

3.1.1 Civilní protiletěcká ochrana v období 1935 – 1938

V tomto období představuje Civilní protiletěcká ochrana jedinou historickou etapu existence ochrany obyvatelstva. Etapa navazuje na období kolem roku 1929, kdy z podnětu ministerstva národní obrany a s pomocí Československého červeného kříže vzniká Ústředí obrany obyvatelstva s jeho místními výbory. Nejde o běžnou formu organizace nýbrž o vztahy s přímou vazbou na výkonné složky dobrovolné činnosti, které mají ve svém programu prvky brannosti (členové Československého červeného kříže, hasičů, členů tělovýchovných organizací a skautských oddílů). Jak tvrdí Šilhánek a Dvořák (2003) aktivisté těchto organizací pomáhají při větších vojenských cvičeních, provádí zatemňování, protiletěcké pozorování a plní různé pořádkové úkoly.

„Ústředí obrany obyvatelstva a jeho místní výbory ukončily svoji činnost schválením zákona o ochraně a obraně proti leteckým útokům v roce 1935. Tímto rokem se také datuje vznik organizace Civilní protiletěcké ochrany (dále jen CPO) a začíná dlouholetá historie organizované ochrany obyvatelstva na našem území“ (Šilhánek a Dvořák, 2003, s. 5).

Legislativně se CPO v období 1935 – 1938 opírá o zákon č. 82/1935 o ochraně a obraně proti leteckým útokům ze dne 11. dubna 1935, kde významnou roli hraje politická situace v sousedním Německu po nástupu nacistů. Řízením CPO je pověřeno ministerstvo vnitra. Vydáním tohoto zákona se již nejedná o dobrovolnickou činnost. Zodpovědnost se převádí

na státní orgány, jmenovitě na obce a obecní (městské) úřady, které se ta stávají garanty plnění všech úkolů. Tento zákon upravuje zákon č. 75 Sb. ze dne 8. dubna 1938 a spolu mají platnost do 18. dubna 1961, kdy se vydává nový zákon č. 40 Sb., o obraně Československé socialistické republiky. Zákon č. 75/1938 (Kratochvílová, 2005), doplňuje zákon o ochraně a obraně proti leteckým útokům v návaznosti na možné ohrožení České republiky Německem. Kratochvílová (2005) zmiňuje, že mezi hlavní úkoly zabezpečení obyvatelstva patří vybavení plynovými maskami a dostatečný počet veřejných úkrytů. Šilhánek a Dvořák (2003) zmiňují problematiku ukrytí, přičemž poukazují na vstup problematiky kolektivní obrany, kde na základě rozhodnutí je stavebník povinen vybudovat v rámci stavby úkryt pro daný počet osob. Stejně tak je tomu i s vybavením ochrannými maskami. Tuto povinnost ukládá zákon obcím, které musí zabezpečit ochranné masky pro obyvatelstvo. Všechna tato opatření patří k zásadním úkolům CPO a plynou z možného nebezpečí leteckého napadení. Na úrovni obce je za plnění příprav k CPO odpovědný starosta obce.

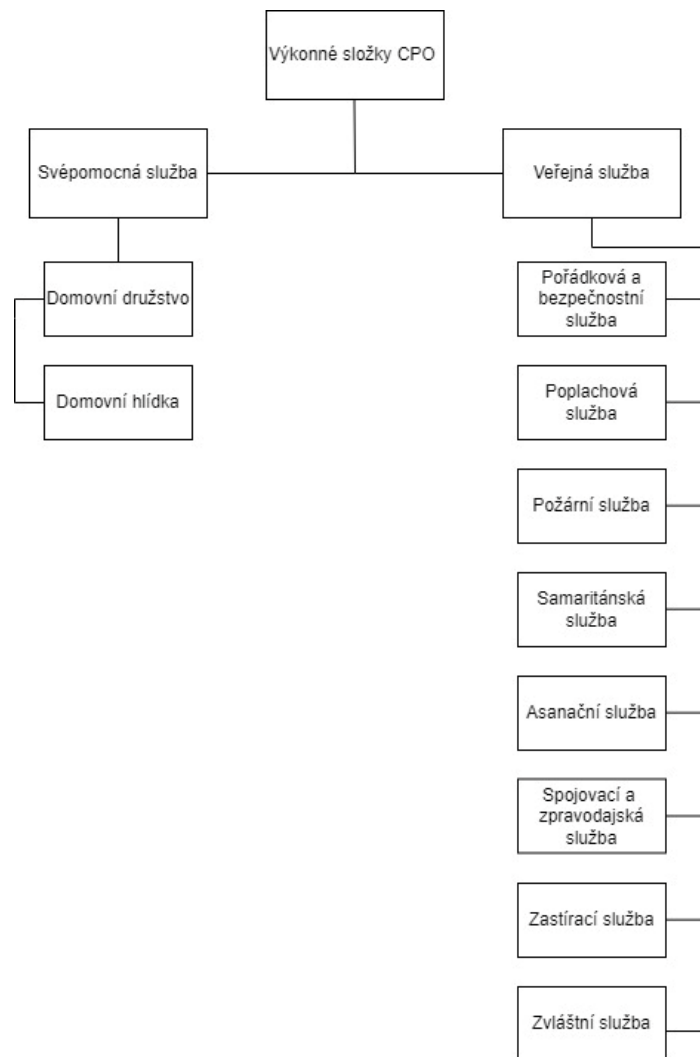
Výkonné složky CPO

Šilhánek a Dvořák (2003) člení výkonné složky CPO do deseti kategorií. Tyto kategorie se rozdělují na svépomocnou službu obyvatelstva a na tzv. pohotovostní oddíly veřejné služby, přičemž členy výkonných složek mohou být pouze osoby, které nepodléhají při mobilizaci povinnosti vojenské služby.

Rozdělení výkonných složek CPO:

Svépomocná služba, veřejná služba, pořádková a bezpečnostní služba, poplachová služba, požární služba, samaritánská služba, asanační služba, spojovací a zpravodajská služba, zastírací služba, zvláštní služba (Šilhánek a Dvořák, 2003).

Obrázek 1 nám znázorňuje, jak vypadá struktura výkonných složek CPO.

Obrázek 1 Struktura výkonných složek civilní protiletecké ochrany (vlastní zpracování dle Šilhánek a Dvořák, 2003)

3.1.2 Ochrana obyvatelstva před vzdušným napadením v letech 1940 – 1951

Tímto obdobím končí platnost zákona č. 82 z 11. dubna 1935 a doplňující zákon č. 75 z 8. dubna 1938. Kratochvílová (2005) zmiňuje význam období okupace, kdy postupně od roku 1940 spadá veškeré řízení CPO na území Protektorátu pod protektorátní policii. Ta zabezpečuje součinnost i ostatních složek, především Červeného kříže a požárních jednotek. Tento fakt zmiňují ve své knize i Linhart a Šilhánek (2005). Od července roku 1941 jsou všechny složky protektorátní CPO podřízeny říšským složkám pořádkové policie a začleněny do Luftschutzu. Dochází tedy k likvidaci CPO a veškerého jeho vybavení, které

vlastní, spadá pod majetek německé protivzdušné obrany. Po skončení druhé světové války dochází po roce 1945 k minimalizaci opatření k ochraně obyvatelstva před vzdušným napadením. Společnost neočekává další ozbrojený konflikt.

„Ve smyslu usnesení vlády ze dne 27. listopadu 1947 a ve smyslu směrnic, které z tohoto usnesení vycházely pro likvidaci zařízení a materiálu protiletectvé ochrany, vydaných ministerstvem vnitra, probíhala od roku 1946 organizovaná likvidace protiletectvé ochrany. Tato likvidace byla charakteristickým rysem od osvobození v roce 1945 až do března 1948 a spočívala především v odstraňování ochranných staveb, zařízení, zbytků původní organizační struktury a dalších opatření“ (Linhart a Šilhánek, 2005, s. 6).

V letech 1947 – 1949 se začínají formovat oddělení požární ochrany a civilní ochrany. Cílem těchto oddělení je opět vybudovat CPO na území Československa. Hlavními prvky výstavby civilní ochrany jsou národní výbory (státní správa), národní hospodářství (výrobní sféra) a společenské organizace. Ministerstvo národní obrany začíná vyvíjet orgán Mezirezortní sbor obrany státu. Ten znovu obnovuje výzkum a vývoj CPO na našem území. K řízení a koordinaci všech úkolů civilní ochrany (Šilhánek a Dvořák, 2003) je při ministerstvu vnitra roku 1950 vytvořena Ústřední komise. Civilní ochrana je rozdělena do složek a v rámci nich jsou budovány požární, ženíjní, zdravotní, odmořovací a spojovací služby.

3.1.3 Civilní obrana v období 1951 – 1957

V období mezi lety 1951 – 1957 je řízení CPO na území Československa ovlivněno Sovětským svazem, který v tomto období vymezuje organizaci CPO po několik let. Kratochvílová (2005) se zmiňuje o vládním usnesení o civilní obraně (dále jen CO) ze dne 13. července 1951, jehož přílohou je Nařízení o základních úkolech a povinnostech v civilní obraně na území Československé republiky.

Za takto nově vzniklou CO nese zodpovědnost ministerstvo vnitra. CO má pevnou organizační strukturu, která je tvořena především vojenskou částí (územní štáby, vojenské útvary a zařízení CO). Vedle vojenské části existuje i nevojenská část, kterou tvoří služby CO organizované podle jednotlivých resortů, organizace a jednotky CO ve výrobně hospodářské sféře.

V rámci organizace se dále zřizuje zdravotnická služba, zatemňovací, maskovací, obnovovací, veterinární, energetická, protipožární, komunální, pořádková, spojovací a protichemická služba.

V tomto vládním usnesení se oficiálně představuje pojem „civilní obrana“, který se užívá téměř do roku 1992. Zavedení tohoto pojmu je zdůvodněno tím, že pojem „civilní obrana“ představuje širší rozsah opatření než pojmy „civilní ochrana“ nebo „pasivní ochrana“. Od roku 1951 se civilní obrana začíná zaměřovat na ochranu obyvatelstva (Šilhánek a Dvořák, 2003).

3.1.4 Civilní obrana v období 1958 – 1975

V této době se CO začíná soustředit i na zabezpečení ochrany obyvatelstva před účinky zbraní hromadného ničení.

Ochrana proti zbraním hromadného ničení vychází z hlavních způsobů ochrany:

- evakuace obyvatelstva z prostorů, kde hrozí úder jadernými zbraněmi,
- ukrytí obyvatelstva na celém území státu,
- ukrytí zaměstnanců v podnicích,
- vybavení obyvatelstva prostředky individuální protichemické ochrany.

Tato situace s sebou nese zásadní změnu. Jelikož vládní usnesení ze dne 13. července 1951 nemůže nadále plnit funkci právní normy, je dne 15. ledna 1958 novelizován zákon a přijato Usnesení vlády Republiky československé č. 49 o civilní obraně Republiky československé s přílohou Směrnice o civilní obraně Republiky československé, které nahrazuje vládní usnesení z roku 1951 a jeho přílohu (Linhart a Šilhánek, 2005).

Mezi základní úkoly civilní obrany dle nové směrnice se řadí zejména:

- příprava vnitřní evakuace (preventivní opatření),
- budování zvláštních staveb pro ochranu obyvatelstva a význačných historických, uměleckých a národních památek,
- vyrozumívání obyvatelstva před vzdušným útokem,
- poskytování pomoci obyvatelům, kteří jsou postiženi vzdušným útokem.

Jelikož v této době dochází ke změně správního členění republiky a tím i ke změně názvu státu, je přijat nový zákon č. 40 Sb., ze dne 18. dubna 1961 o obraně Československé socialistické republiky. Ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci ovlivňuje i dění v CO (poslání a úkoly CO zůstávají stejné). Dochází ale ke změně ve sféře jejího centrálního řízení a v dosavadních vztazích orgánů a složek CO. Dne 3. března 1962

je schválena nová koncepce ochrany obyvatelstva a národního hospodářství, která vyzdvihuje evakuaci jako hlavní prostředek ochrany obyvatelstva. Šilhánek a Dvořák (2003) poznamenávají, že platnost této koncepce ochrany obyvatelstva platila skoro dvacet let. Vlivem rozvoje prostředků napadení dochází počátkem osmdesátých let i ke kratším časům potřebným k napadení našeho území. Proto je hlavní důraz kladen na ukrytí obyvatelstva.

Mezi hlavní směry, dle koncepce ochrany obyvatelstva z roku 1962, patří také:

- evakuace (zřízeny evakuační komise),
- ukrytí obyvatelstva (zřízeny úkryty s přiměřenou odolností na celém území státu – stálé úkryty, úkryty jednoduchého typu, polní úkryty, ochranné a úkrytové prostory),
- školení a výcvik (snaha o zavedení koncepce školské výuky).

Kromě evakuace obyvatelstva je brán zřetel i na výstavbu úkrytů pro obyvatelstvo a snaha o plošné zabezpečení ochrany obyvatelstva prostředky individuální protichemické ochrany (Linhart a Šilhánek, 2005).

3.1.5 Civilní obrana v období 1976 – 1989

Dnem 1. ledna 1976 je civilní ochrana vyjmuta z působnosti federálního ministerstva vnitra a převedena do působnosti federálního ministerstva obrany, aby mohly být plně zabezpečeny podmínky pro úkoly v období branné pohotovosti státu.

CO, která se tak stává součástí Československé lidové armády, je definována jako: „*součástí obrany ČSSR, zahrnující opatření k zabezpečení ochrany a obrany obyvatelstva před následky nepřátelského napadení, k vytvoření podmínek pro plynulý chod hospodářského života při nepřátelském napadení a k odstraňování následků tohoto napadení*“ (Šilhánek a Dvořák, 2003, s. 89).

V roce 1979 je vydán předpis CO-1-3 Příprava občanů k civilní obraně. V předpise jsou vymezeny základní zásady provádění přípravy. Ty slouží k jednotnému pochopení cílů, obsahu, forem a organizace přípravy občanů k civilní obraně pro všechny instituce a orgány, které se této činnosti zúčastňují. Hradil et al. (2018) přípravu dělí na vojensko-politickou tematiku a odborně-technickou tematiku.

Mezi hlavní úkoly CO patří zejména příprava a výcvik příslušníků vojenské části CO a nevojenské části CO.

Mezi hlavní metody, které jsou využívány při výuce, patří zejména odborně vedené přednášky a besedy, při nichž jsou využívány odborné filmy, obrazy, diapozitivy a odborné publikace.

V souladu s dokumentem Komplexní zdokonalování CO ČSSR, který je v roce 1981 schválen nejvyššími orgány státu, je za hlavní způsob ochrany obyvatelstva stanoveno jeho ukrytí. Cílem (Šilhánek a Dvořák, 2003) ukrytí je připravit účinnou, reálnou a diferencovanou ochranu obyvatelstva na celém území státu v čase, který odpovídá podmínkám možného reálného ozbrojeného konfliktu.

3.1.6 Civilní obrana ČSFR

Po listopadu roku 1989 je jedním z prvních kroků, po předchozím souhlasu Federálního shromáždění Československé socialistické republiky, ratifikace Dodatkových protokolů k Ženevským úmluvám o ochraně obětí ozbrojených konfliktů prezidentem republiky dne 19. ledna 1990. Pro Českou a Slovenskou Federativní Republiku vstupují v platnost dnem 14. srpna 1990.

„Text protokolu je vyhlášen ve Sbírce zákonů sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 168 Sb., ze dne 23. května 1991 o vázanosti České a Slovenské Federativní Republiky Dodatkovými protokoly I a II k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů a konfliktů nemajících mezinárodní charakter, přijatými v Ženevě dne 8. června 1977“ (Šilhánek a Dvořák, 2003, s. 153).

V roce 1990 směřuje cíl CO k vytvoření moderního a spolehlivého systému ochrany obyvatelstva (dále jen OO), který odpovídá systémům ve vyspělých zemích. Pro dobré zabezpečení základních funkcí CO v moderním demokratickém státě jsou s platností od 1. srpna 1990 vydány Směrnice pro činnost nevojenské části CO ČSFR v přechodném období.

V červnu roku 1991 schvaluje Rada obrany státu Koncepti Civilní obrany České a Slovenské Federativní Republiky. Hlavní zaměření cílí na ochranu obyvatelstva před mimořádnými událostmi (dále jen MU) nevojenského charakteru. Poprvé je zde formulována funkce CO v mírové době a její zřetelné oddělení od úkolů plněných za branné pohotovosti.

3.1.7 Vývoj civilní ochrany v České republice

Když dochází k rozdělení ČSFR a 1. ledna 1993 vzniká samostatná Česká republika, dochází k základním změnám podmínek pro fungování CO. Podle zákona o České národní radě č. 21 ze dne 21. prosince 1992 se začíná po dlouhé době používat opět pojem civilní ochrana, která odpovídá užšímu výkladu civilní obrany ve smyslu mezinárodního humanitárního práva. Také tento zákon pověřuje Ministerstvo obrany jako ústřední orgán státní správy, zejména pro zabezpečování obrany České republiky, řízení Armády České republiky, civilní ochranu a další (Zpěvák, 2014).

Dnem 31. prosince 1992 ukončuje svoji činnost štáb CO ČSSR a jeho funkci přebírá dnem 1. ledna 1993 Štáb CO České republiky. Vláda 17. března téhož roku vydává Usnesení vlády České republiky č. 126 ke stavu civilní ochrany České republiky, její struktura a materiálnímu zabezpečení, jehož přílohou jsou Opatření civilní ochrany České republiky. V opatřeních je uvedeno, že do doby přijetí právní úpravy CO je nutno pomocí vybraných opatření CO zachovat funkčnost systému CO v souladu s článkem 61 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů (Kratochvílová, 2005).

1. září 1993 je na rozkaz ministra obrany zřízen Hlavní úřad Civilní ochrany ČR, který se stává orgánem Ministerstva obrany ČR pro výkon státní správy ve věcech civilní ochrany a současně nástupnickou organizací štábů CO ČR. Usnesením vlády České republiky ze dne 24. prosince 1993 č. 660 jsou ke dni 31. prosince 1993 zrušeny štáby civilní ochrany okresů a statutárních měst, nově vzniklé útvary již nezahrnují vojáky z povolání, čímž dochází ke snížení finančních nákladů a ke zcivilnění výkonu státní správy v CO. Tyto úkoly civilní ochrany jsou dnem 1. ledna 1994 předány do působnosti okresním úřadům (magistrátům). K zabezpečení plnění úkolů civilní ochrany v jednotlivých regionech jsou vytvořeny regionální úřady a Úřad CO hlavního města Prahy.

Dne 12. listopadu 1997 dochází k zásadním změnám, kdy vláda přijímá usnesení č. 710/1997 Sb., které stanovuje převedení výkonu státní správy ve věcech CO z Ministerstva obrany ČR na Ministerstvo vnitra ČR. Týká se plnění úkolů civilní ochrany v míru, za mimořádných událostí nebo v krizových situacích a ve válečném stavu. Termín převodu je stanoven na 1. ledna 2000 usnesením č. 53/1999 Sb. (Zpěvák, 2014).

Dnem 22. dubna 1998 se schvaluje ústavní zákon č. 110 o bezpečnosti České republiky. Tento zákon má za úkol vymezit základní povinnosti státu při různých MU, mezi které se řadí ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot.

Mimořádné události, jakými byly ničivé povodně r. 1997, Velkou měrou vyvolávají úpravy stávajících zákonů a podněcují vznik nových zákonů. V této krizové situaci se projevila špatná koordinace záchranných složek. Díky této události se zavádí do systému integrovaného záchranného systému (dále jen IZS) krizové zákony, které platí dodnes.

3.1.8 Pojetí ochrany obyvatelstva v ČR od roku 2000

Novodobá ochrana obyvatelstva se datuje k roku 2000. V tomto roce vznikají důležité zákony, které naplňují již zmíněné vládní usnesení č. 710 a do našeho právního řádu je zaveden pojem ochrana obyvatelstva:

- zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů,
- zákon č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů,
- zákon č. 240/2000 Sb., o Krizovém řízení a o změně některých zákonů.

Tyto zákony obsahují nezbytné právní normy, které stanovují ministerstvům a ostatním ústředním správním úřadům, orgánům krajů, okresním úřadům, obcím a vybraným právníkům a fyzickým osobám konkrétní úkoly v oblasti OO (Linhart a Šilhánek, 2005). Díky zákonům a převodem CO z působnosti Ministerstva obrany ČR do působnosti Ministerstva vnitra ČR se dnem 1. ledna 2001 Ministerstvo vnitra ČR stává garantem CO a OO.

Tímto dnem v rámci Ministerstva vnitra ČR vzniká Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 je výchozím dokumentem pro rozvoj OO v našich podmínkách. Koncepce klade důraz na prohloubení veřejné informovanosti, vyzdvihuje roli IZS s potřebou vybavení jeho složek technikou a materiálem k zvládnutí MU. Zdůrazňuje zvýšení úrovně připravenosti pracovníků, kteří vyučují problematiku OO.

Mezi základní organizační a technická opatření stanovuje Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015:

- varování,
- evakuaci,
- ukrytí,
- nouzové přežití.

OO je v koncepci charakterizována jako „soubor činností a postupů, věcně příslušných orgánů, dalších subjektů i jednotlivých občanů, směřujících k minimalizaci dopadů MU na životy a zdraví obyvatelstva, majetek a životní prostředí“ (Linhart a Šilhánek, 2005, s. 8). Snahou koncepce zůstává, aby směr a vývoj OO šel současně se světovým trendem.

3.2 Současnost ochrany obyvatelstva

Dnešní pojetí ochrany obyvatelstva má mnoho podob, které ovšem vychází ze stejných pravidel, která se zformulovala v roce 2000. Svým zaměřením, právním vymezením a rozsahem zahrnuje OO také civilní obranu a civilní ochranu. Pojem OO je možné rozlišovat z užšího a širšího pohledu. Koordinaci OO zastřešuje Ministerstvo vnitra Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. Opatření OO jsou realizovaná základními a ostatními složkami IZS. Odpovědnost za provedení opatření OO je přenesena na státní orgány, orgány samosprávy, právnické a podnikající fyzické osoby a fyzické osoby (Kratochvílová, 2005).

V této kapitole diplomová práce čerpá především ze zdrojů: Ochrana obyvatelstva (2013), Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 (2013), Holec (2021), Hradil et al. (2018), Ochrana obyvatelstva a krizové řízení (2015).

3.2.1 Vymezení pojmu ochrany obyvatelstva

Užší vymezení problematiky OO nám přináší zákon č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému.

Tento zákon hovoří o ochraně obyvatelstva jako o:

„plnění úkolů civilní ochrany (Čl. 61 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů (Protokol I), přijatého v Ženevě dne 8. června 1977 a publikovaného sdělením pod č. 168/1991 Sb.), zejména

varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku“ (Zákon č. 239/2000 Sb.).

V širším vymezení je ochranou obyvatelstva myšlena také příprava na MU a provádění záchranných a likvidačních prací. Širší vymezení problematiky OO se nachází také v koncepcích ochrany obyvatelstva vydaných po roce 2000. Jednou z nich je Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, kde je širší vymezení OO chápáno jako:

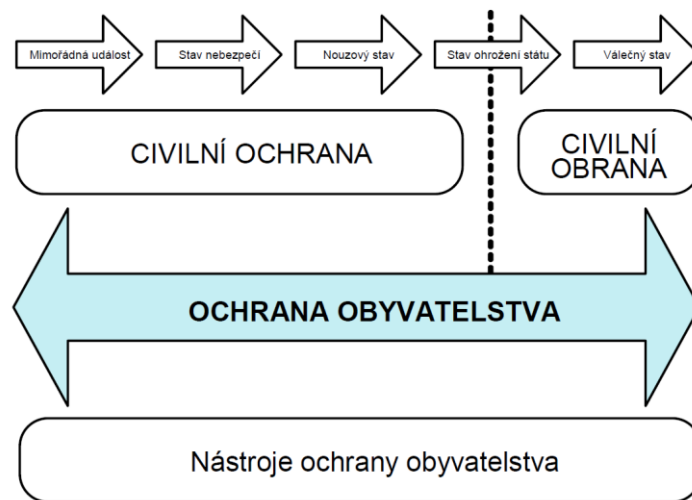
„Soubor činností a úkolů odpovědných orgánů veřejné správy, právnických a podnikajících fyzických osob a také občanů, které vedou k zabezpečení ochrany života, zdraví, majetku a životního prostředí, v souladu s platnými právními předpisy“ (Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, 2013, s. 4).

Další vymezení pojmu OO přináší Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy:

„Ochrana obyvatelstva představuje plnění úkolů v oblasti plánování, organizování a výkonu činností za účelem předcházení vzniku, zajištění připravenosti na mimořádné události a krizové stavy a jejich řešení; ochranou obyvatelstva je dále plnění úkolů civilní obrany. Jedná se tedy o plnění úkolů v souvislosti s ochranou života, zdraví, majetku a životního prostředí při mimořádných událostech a krizových situacích jak nevojenského, tak vojenského charakteru“ (Ochrana obyvatelstva, 2013).

Holec (2021), vymezuje pojem OO především jako systém prevence, připravenosti a odezvy vůči MU a krizovým situacím (dále jen KS), jehož cílem je ochrana životů, zdraví, majetku a životního prostředí. OO pokrývá hrozby vojenského i nevojenského charakteru a je úkolem státních orgánů, orgánů územních samospráv, právnických a podnikajících fyzických osob, ale také úkolem samotných občanů.

Na Obrázku 2, je schematicky znázorněn vztah OO, CO a civilní obrany.

Obrázek 2 Vztah ochrany obyvatelstva, civilní ochrany a civilní obrany (Holec, 2021)

3.2.2 Cíl a hlavní úkoly ochrany obyvatelstva

Jak je již z textu diplomové práce patrné, podstatou a cílem OO je minimalizace následků MU a KS na zdraví, životy osob, majetek a v neposlední řadě také na životní prostředí. V lepším případě, pokud možno, tyto hrozby co nejvíce eliminovat. Tohoto cíle se dosahuje především dodržováním základních úkolů a základních opatření.

Mezi základní úkoly OO podle (Koncepte ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, 2013), patří:

- varování,
- evakuace,
- ukrytí,
- nouzové přežití obyvatelstva.

Avšak výčet těchto úkolů se u různých zdrojů odlišuje. Např. Hradil et al. (2018, s. 34) řadí mezi hlavní úkoly OO: varování a vyrozumění, evakuaci, ukrytí, nouzové přežití obyvatelstva, individuální ochranu a humanitární pomoc.

3.2.3 Vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva

Velmi důležitou částí OO je prevence prováděná především formou vzdělávání. Vzdělávání diplomová práce řeší z několika pohledů: z pohledu Koncepce OO, z pohledu HZS ČR a z pohledu Ministerstva školství ČR, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT).

Vzdělávání pomocí koncepcí ochrany obyvatelstva

Koncepce OO představuje základní strategický plánovací dokument. Klade si za cíl rozpracovat a jednoznačným způsobem uchopit vize a úkoly nastavené v základních strategických dokumentech a zajistit tak jejich implementaci a realizaci v praxi. Zpracování koncepce je zakotveno v zákonu o IZS (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2015). První koncepce OO vzniká v roce 2002, kdy vláda svým usnesením č. 417/2002 Sb. schvaluje novou Koncepci ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015. Na tuto koncepci navazuje nová Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020, která je přijata 25. února 2008. Třetí v pořadí vzniká roku 2013 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030.

Nejnovější koncepcí je ta poslední, Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030, která je schválena usnesením vlády ze dne 21. června 2021 č. 560.

Přehled koncepcí OO:

- Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015,
- Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020,
- Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030,
- Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030.

Vzdělávání pomocí HZS

HZS je garantem ochrany obyvatelstva, požární prevence a integrovaného záchranného systému. V oblasti vzdělávání obyvatelstva se snaží preventivně výchovnou činností oslovit děti v mateřských školách, žáky a studenty na základních a středních školách, vysoké školy, dospělou populaci, seniory i handicapované občany (© 2023, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR).

Vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení se dá rozdělit na tři skupiny:

- Systém vzdělávání v oblasti OO a krizového řízení,

- Vzdělávání starostů a primátorů statutárních měst,
- Vysoké školy vzdělávající odborníky v oblasti OO a krizového řízení.

S ohledem na zvyšování kvality vzdělávání nejenom stávajících, ale i budoucích odborníků v oblasti bezpečnosti, rozvíjí HZS ČR spolupráci s vysokými školami, které mají akreditované programy v oblasti bezpečnosti. HZS ČR spolupracuje s vysokými školami také při pořádání konferencí a seminářů. Příslušníci HZS ČR působí na vybraných vysokých školách jako externisté (vyučující, konzultanti, vedoucí nebo oponenti bakalářských a diplomových prací) nebo poradci při tvorbě studijních programů (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2015).

Vzdělávání pomocí MŠMT

Z Koncepce OO do roku 2013 s výhledem do roku 2020 v oblasti výchovy a vzdělávání vyplývá pro MŠMT úkol vytvořit materiál „Začlenění tématik „Ochrana člověka za mimořádných událostí, péče o zdraví a dopravní výchovy“ do studijních programů pedagogických fakult. Z nejnovější Koncepce OO v oblasti výchovy a vzdělávání je zásadním úkolem pro MŠMT zanalyzovat stávající systém výchovy a vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva (vzdělávání obyvatelstva, odborníků, učitelů, lektorů atp.) navrhnout systémové změny a opatření k odstranění stávajících nedostatků a tento systém legislativně zakotvit (© 2013 – 2023, MŠMT).

4 KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Vedle ochrany obyvatelstva je pro obsah diplomové práce potřeba popsat i krizové řízení (dále jen KŘ). V této kapitole diplomová práce pojednává o základním vymezení problematiky. Oblast KŘ je upravena zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). Další popis řešené problematiky přináší diplomová práce v praktické části.

Hlavní zdroj literatury pro diplomovou práci v této kapitole tvoří: Zákon č. 240/2000 Sb., Zákon č. 239/2000 Sb., knihy: Linhart (2005), Vilášek a Fus (2012), Holec (2021), skriptá Ochrana obyvatelstva a krizové řízení (2015),

4.1 Základní vymezení krizového řízení

Krizovým řízením se dle zákona č. 240/2000 Sb. rozumí souhrn řídicích činností orgánů krizového řízení zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s:

- přípravou na krizové situace a jejich řešením,
- ochranou kritické infrastruktury.

Linhart (2005) uvádí, že nejobecněji lze KŘ definovat jako soubor preventivních, rozhodovacích a technologických opatření, napomáhajících řešit krizové situace. KŘ je nedílnou součástí řízení státu, organizace či jiné instituce, které mají zájem na svém rozvoji. Základním podkladem k dosažení cílů KŘ je krizový plán.

„Krizový plán je základním plánovacím dokumentem obsahujícím souhrn krizových opatření a postupů k řešení krizových situací. Jeho účelem je vytvořit podmínky pro zajištění připravenosti na krizové situace a jejich řešení pro orgány krizového řízení a další dotčené subjekty“ (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2015, s. 224).

Krizový plán se skládá ze základní a přílohové části. Zpracovává se v písemné a elektronické podobě, přičemž obě podoby krizového plánu jsou si rovnocenné. Linhart (2005) pohlíží na KŘ jako na způsob zvládnutí MU, které hraničí s krizovými situacemi, při nichž je většinou řešena OO. Zároveň podotýká, že mohou být vyhlášeny takové krizové stavy, při kterých nemusí být OO nikterak řešena, například dočasný kolaps informačních technologií, kalamita a podobně. Opačně však mohou nastat takové MU, které se obejdou bez vyhlášení

krizových stavů, při kterých jsou prováděna opatření k OO například při úniku nebezpečné látky, kdy je situace vyřešena jen silami a prostředky IZS.

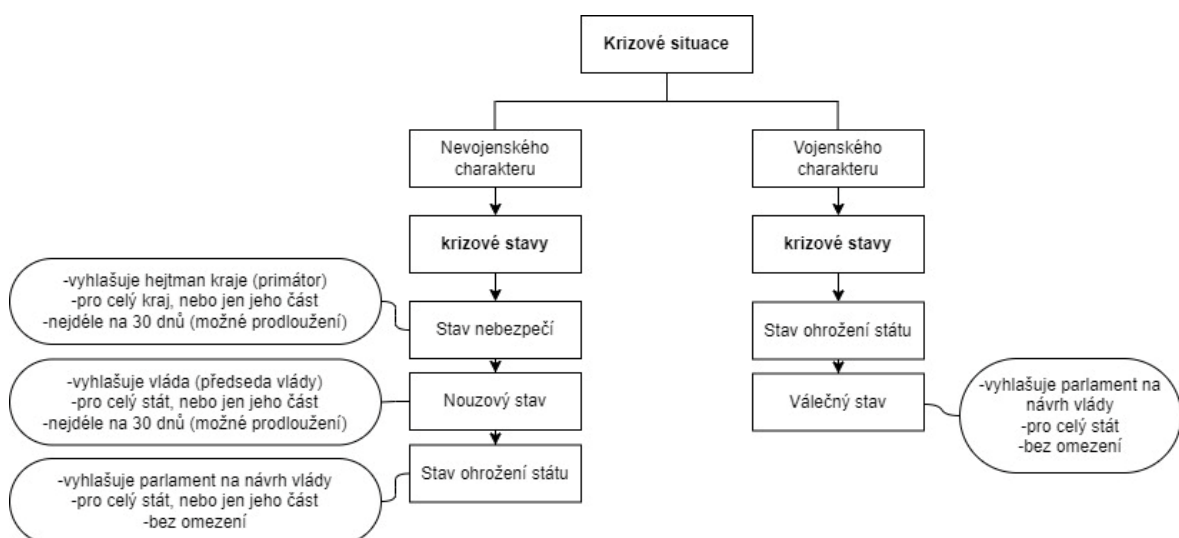
4.2 Krizová situace

V některých případech může MU přerůst do značných rozměrů a je zapotřebí změnit nebo dát pravomoc jednotlivým orgánům krizového řízení a zjistit rozsah, způsob a formu získání zdrojů, které jsou nezbytné k řešení a zdolání dané krizové situace. Za tímto cílem se vyhláší jeden z krizových stavů. Takovou MU potom označujeme jako krizovou situaci.

Krizovou situací je mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému (Zákon č. 239/2000 Sb.) narušení kritické infrastruktury nebo jiná nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu. Právní řád České republiky rozlišuje čtyři krizové stavy:

- stav nebezpečí (dle zákona č. 240/2000 Sb.),
- nouzový stav (dle zákona č. 110/1998 Sb.),
- stav ohrožení státu (dle zákona č. 110/1998 Sb.),
- válečný stav (dle ústavního zákona č. 1/1993 Sb.).

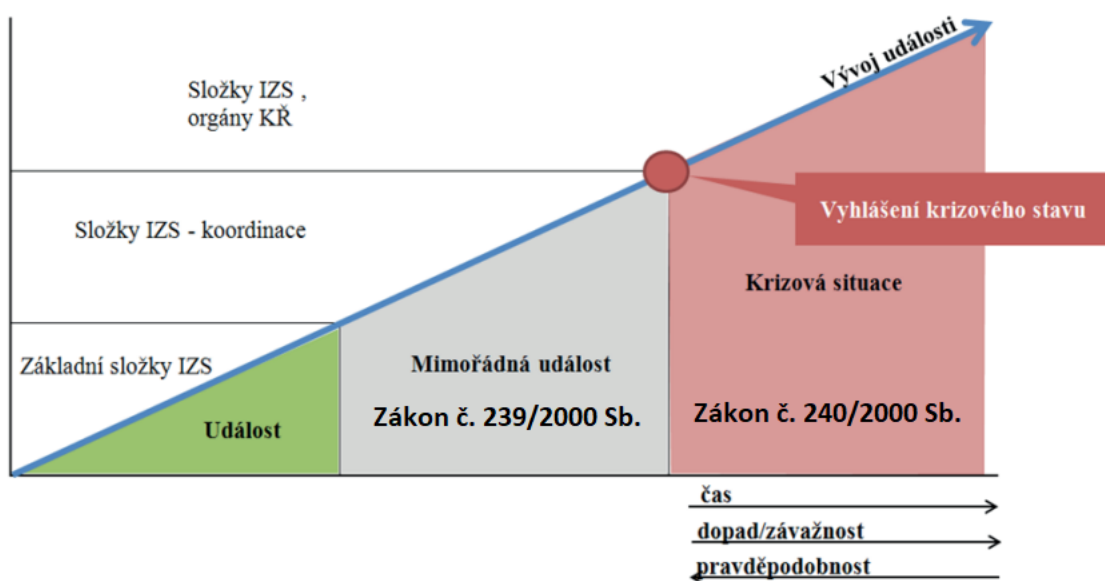
Přehled krizových stavů, obsahujících vyhlášovatele, rozsah území, pro které platí a časovou účinnost, lze vidět na Obrázku 3.

Obrázek 3 Krizové situace a krizové stavy, vlastní zpracování dle (Vilášek a Fus, 2012)

Základní rozdíl mezi MU a krizovou situací spočívá v tom, že MU lze odvrátit běžnou činností subjektů (IZS) a řídí se zákonem č. 239/2000 Sb. o IZS. Naopak, jestliže nelze MU odvrátit běžným způsobem a k jejímu odvrácení je třeba využít zvláštních pravomocí a zákonů (240/2000 Sb.), které jsou spojeny s vyhlášením některého z krizových stavů, pak vzniká krizová situace.

Obrázek 4 znázorňuje vývoj události, která končí krizovou situací.

Obrázek 4 Vývoj události, mimořádné události a krizové situaci (Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura, 2021)

4.3 Orgány krizového řízení

Orgány KŘ zabezpečují analýzu a vyhodnocení možných ohrožení, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činnosti. Orgány KŘ jsou vyjmenovány v krizovém zákoně a jsou předurčeny k přípravě na mimořádné události, krizové stavy a na jejich řešení. Zdrojem k čerpání informací pro kapitolu 4.3 je zákon č. 240/2000 Sb.

Orgány krizového řízení (dle zákona o krizovém řízení, hlava II.):

- vláda,
- Ministerstva a jiné ústřední správní úřady,
- Česká národní banka,
- orgány kraje a další orgány s působností území kraje (HZS kraje, Policie ČR),
- orgány obce s rozšířenou působností,
- orgány obce

Orgány krizového řízení na úrovni kraje (§ 14-16 krizového zákona):

- hejtman,
- rada kraje,
- zastupitelstvo kraje,
- krajský úřad,
- Hasičský záchranný sbor kraje
- Policie ČR

Orgány krizového řízení na úrovni obce s rozšířenou působností (§ 18 19 krizového zákona):

- starosta ORP,
- rada ORP,
- zastupitelstvo ORP,
- obecní úřad ORP,
- obecní policie (pokud je zřízena).

Orgány krizového řízení na úrovni obce (§ 21-22 krizového zákona):

- starosta obce,
- rada obce (pokud je zřízena),
- zastupitelstvo obce,
- obecní úřad,

- obecní policie (pokud je zřízena).

Mimo výše uvedené orgány krizového řízení se na zajištění připravenosti a řešení mimořádné události a krizového stavu dále podílejí:

Krizové štáby

- krizový štáb kraje,
- krizový štáb obce s rozšířenou působností,
- krizový štáb obce (není povinnost zřizovat na úrovni obce).

Krizový štáb obce s rozšířenou působností

- zřizuje starosta ORP jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací,
- předsedou krizového štábu ORP je starosta ORP, který jmenuje členy krizového štábu,
- je složen z členů bezpečnostní rady a členů stálé pracovní skupiny krizového štábu,
- projednává možnost řešení mimořádné události a krizové situace a navrhuje opatření starostovi ORP.

Krizový štáb ORP

- je pracovním orgánem starosty obce s rozšířenou působností pro řešení krizových situací a mimořádných událostí,
- předsedou krizového štábu ORP je starosta ORP, který jmenuje členy krizového štábu ORP.

Bezpečnostní rady

Bezpečnostní rada je poradním orgánem zřizovatele pro přípravu na krizové situace. Členy bezpečnostních rad jmenují jejich předsedové. Předsedou bezpečnostní rady obce s rozšířenou působností je starosta ORP.

Bezpečnostní rady se dělí na:

- bezpečnostní rada státu,
- bezpečnostní rada kraje,

- bezpečnostní rada obce s rozšířenou působností.

(Zákon č. 240/2000 Sb.).

4.4 Cíl a hlavní úkoly krizového řízení

Hlavním cílem KŘ je ochrana obyvatelstva a majetku před všemi krizovými situacemi, mezi které patří například přírodní katastrofy, teroristické útoky, epidemie a pandemie, vnitřní bezpečnostní hrozby či jiné nečekané události.

Mezi hlavní úkoly KŘ patří:

- Předcházení krizovým situacím (prevence)

KŘ usiluje o předcházení krizovým situacím tím, že se věnuje preventivním opatřením a rizikovému hodnocení. Na základě těchto analýz pak navrhuje opatření, která by mohla pomoci snížit pravděpodobnost vzniku krize.

- Přípravenost

KŘ připravuje plány a postupy na případné krizové situace, které jsou ověřovány, proškoleny a procvičovány dotčenými orgány.

- Reakce na krizi

KŘ koordinuje reakci na krizi a řídí jednotlivé subjekty, které se na řešení krize podílejí. Hlavními úkoly v této fázi jsou např. ochrana obyvatelstva, řízení evakuace, řízení komunikace s veřejností, zajištění zdrojů a logistiky pro zvládnutí krize.

- Návrat do „normálního“ stavu

Po skončení krizové situace je důležité zajistit co nejrychlejší návrat do normálního stavu. Krizové řízení koordinuje obnovu infrastruktury a všech oblastí, které byly v důsledku krize poškozeny (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2015).

Z výše uvedeného lze celkově konstatovat, že hlavním cílem KŘ je minimalizovat škody způsobené krizovými situacemi a zajistit co nejrychlejší a nejefektivnější řešení těchto situací.

5 LOGISTICKÉ ZABEZPEČENÍ NOUZOVÉHO PŘEŽITÍ OBYVATELSTVA

Kapitola pojednává o logistice krizového řízení, co je smyslem logistiky a čím se logistika zabývá. Podstatnou část kapitoly tvoří plán nouzového přežití obyvatelstva.

5.1 Logistika

Logistika je poměrně staré slovo, které nabývalo různých významů. Původ tohoto slova pochází z řečtiny a zmiňuje ho ve své knize Sixta a Mačát (2005):

Logos = slovo, řeč, rozum, počítání

Logismus = počty, výpočet, myšlenka

Logistes = počtář (úředník ve starých Aténách)

Logisticke = počtářské umění

Logiké = logika

Smyslem logistiky krizového řízení je zajistit, aby v případě krizové situace, byly zabezpečeny potřebné zdroje a materiály pro minimalizaci následků krizové situace. Logistika krizového řízení mimo jiné zahrnuje plánování a přípravu na krizové situace. Zabývá se sledováním aktuálních krizových situacích s navazující rychlou odezvou na tyto situace. Součástí jsou řídicí a výkonné prvky, havarijní a poruchové služby (Procházková a Říha, 2004).

Součástí logistiky krizového řízení tvoří:

- preventivní činnost, připravenost (zpracování scénářů pohrom, výcvik výkonných složek, analýza a hodnocení rizik, atd.),
- odezva (proces na zvládnání pohrom),
- obnova (zajištění návratu do stabilizovaného stavu),
- poučení ze zkušenosti (Procházková, 2006).

Činnost řízení logistiky obvykle zahrnuje zabezpečení příchozí a odchozí přepravy, skladování, manipulaci s materiálem, plnění objednávek, návrh logistické sítě, řízení zásob, plánování nabídky a poptávky. Funkce logistiky v různé míře zahrnuje také zásobování, plánování a rozvrhování výroby, balení, montáž a zákaznický servis (Grant, 2013).

Historii logistiky se věnuje také Grant (2012), který zmiňuje, jak důležitá byla logistika při vojenských taženích Alexandra Velikého, Čingischána nebo Napoleona.

Coyle et al. (2016) definuje logistiku jako proces plánování, implementace a řízení toků zboží, služeb a informací od samého původu ke konečné spotřebě. To vše s cílem splnit požadavky zákazníka tak, aby se zajistilo efektivní plnění jeho požadavků a zlepšení celkového výkonu dodavatelského řetězce. Ghiani, Laporte a Musmanno (2013) uvádí, že logistické činnosti může společnost provádět sama, nebo je může svěřit třetí straně tzv. 3PL (Third Party Logistics).

5.2 Nouzové přežití

Jedná se o soubor opatření, která mají minimalizovat negativní dopady mimořádné události na zdraví a životy zasažených lidí při vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu. Tato opatření jsou realizována v prostoru ohroženém následky mimořádné události a mohou zahrnovat nouzové ubytování, zásobování základními potravinami a pitnou vodou, dodávky energií, základní služby obyvatelstvu a organizování humanitární pomoci. Dalším opatřením může být evidence údajů o přechodných změnách pobytu osob při vyhlášení krizových stavů. Problematika nouzového přežití je upravena jak právními předpisy, tak nelegislativními dokumenty (Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura, 2021).

S opatřením nouzového přežití obyvatelstva se lze setkat v havarijním plánu kraje, vnějším havarijním plánu, krizovém plánu kraje, krizovém plánu obce s rozšířenou působností a povodňovém plánu (Holec, 2021).

Plán nouzového přežití obyvatelstva zahrnuje:

- nouzové ubytování,
- nouzové zásobování potravinami,
- nouzové zásobování pitnou vodou,
- nouzové základní služby obyvatelstvu,
- nouzové dodávky energií,
- organizování humanitární pomoci,
- rozdělení odpovědnosti za provedení opatření pro nouzové přežití obyvatelstva.

5.3 Nouzové ubytování

Termínem nouzové ubytování se rozumí dočasné ubytování obyvatelstva postiženého MU nebo KS v objektech, které pro ubytování osob nejsou přednostně využívány, ale jsou speciálně pro tento účel připraveny a vybaveny tak, aby splňovaly základní požadavky pro spánek, odpočinek a hygienické potřeby dotčených osob (Holec, 2021).

Přednostním místem pro nouzové ubytování jsou budovy a zařízení v majetku obcí, měst a krajů, jako jsou školy, ubytovny, tělocvičny a podobně. Tato zařízení poskytují značnou výhodu v tom, že je možné v nich připravovat a vydávat stravu ve stálých jídelnách a jsou vybavena dostatečným počtem sociálních zařízení. Kromě těchto zařízení lze pro nouzové ubytování využít také soukromé zařízení jako jsou hotely, ubytovny, kempy a soukromé domy. Další variantou je dočasné nouzové přístřeší, které se poskytuje ubytovaným osobám bezplatně v zařízeních, která nejsou běžně k ubytování určena (například prostory pro sport nebo kulturu), popřípadě byla pro účely dočasného nouzového přístřeší vytvořena (například stany). Seznam objektů vhodných pro nouzové ubytování zpracovává HZS kraje a je součástí plánu nouzového přežití obyvatelstva (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2015).

V situacích, kdy je potřeba okamžitá pomoc obyvatelstvu postiženému MU nebo KS, je k dispozici na krajské úrovni mobilní kontejner nouzového přežití.

Vybavení mobilního kontejneru nouzového přežití zabezpečuje:

- ochranu osob před nepříznivým počasím,
- přípravu horkých nápojů,
- přípravu stravy,
- základní hygienickou očistu,
- předlékařské ošetření,
- užití WC.

Na územní úrovni jsou u HZS krajů vytvořeny soupravy materiálu nouzového přežití:

- pro 20 osob k okamžitému použití, a to v počtu stanic HZS kraje,
- pro 50 osob k následnému použití, a to v počtu územních odborů HZS kraje.

5.4 Nouzové zásobování potravinami

Důležitou úlohu při nouzovém zásobování potravinami sehrává plán nouzového zásobování potravinami a stravování obyvatelstva v případě mimořádných událostí, kterými mohou být katastrofy, válečné konflikty nebo jiné krizové situace. Tyto plány mají za cíl zajistit, aby lidé měli přístup k základním potravinám a aby bylo zajištěno stravování v nouzových situacích (Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura, 2021).

V případě nouzového zásobování základními potravinami může být využita funkční část distribuční sítě, což zahrnuje především potravinové řetězce a supermarkety, které by mohly být mobilizovány k rychlému a účinnému rozvozu potravin.

Pokud jde o stravování, mohou být využita stálá stacionární stravovací zařízení, jako jsou jídelny a kantýny, hotely, restaurace. Další možností je využití mobilních stravovacích zařízení, jako jsou potravinové kamiony, polní kuchyně, přívěsy a hromadné výdejny stravy, které jsou organizovány v případě mimořádných událostí. Tato zařízení mohou být zahrnuta v plánu nouzového přežití obyvatelstva, který se zpracovává pro MU a KŘ (Holec, 2021).

K zajištění základních potravin v nouzových situacích může být částečně využita humanitární pomoc, která je poskytována od mezinárodních organizací, vlád a charitativních organizací (Mezinárodní červený kříž, Světový potravinový program a další humanitární organizace).

Návrh denní dávky, energetické hodnoty potravin a doporučené složení jídelníčku jsou uvedeny v příloze č. 16 až 18 Pokynu generálního ředitele HZS ČR č. 10 z roku 2010 ze dne 11.2.20 k realizaci opatření nouzového přežití obyvatelstva v působnosti HZS ČR. Minimální přísun energie na jednu osobu je stanoven na 8000 kJ (Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR, 2010).

5.5 Nouzové zásobování pitnou vodou

Nouzové zásobování vodou znamená zajistit pitnou vodu pro obyvatelstvo v takovém množství, které je nezbytné pro jeho přežití. Toto zásobování musí trvat po dobu, která je nezbytná pro obnovení běžného zásobování pitnou vodou. Systémem nouzového zásobování vodou je souhrn věcných, materiálních, technických a personálních prostředků vlastníků a provozovatelů vodovodů pro veřejnou potřebu a prostředků uložených v pohotovostních zásobách Správy státních hmotných rezerv (dále jen SSHR) (Holec, 2021).

K zajištění zásobování pitnou vodou lze využít zejména cisterny, nebo třeba balenou vodu, dezinfekci na vodu a mobilní úpravy vody. To vše ze skladů humanitární pomoci, nebo od právnických nebo podnikajících fyzických osob. HZS kraje má proto s hlavními dodavateli pitné vody podepsány dohody o poskytnutí osobní a věcné pomoci.

Jestliže dojde ke kritickému nedostatku pitné vody a následkem toho je vyhlášen krizový stav, tak se realizuje regulace pitné vody formou regulačních opatření. Toto opatření plánuje HZS kraje v rámci plánu nouzového přežití obyvatelstva a v krizovém plánu kraje a ORP rozpracováním typového plánu pro řešení krizové situace „Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu“ (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2015).

Nezbytné množství pitné vody v požadované jakosti je 5 litrů na jednu osobu pro první dva dny a 10 až 15 litrů na jednu osobu pro třetí den a další nadcházející dny.

5.6 Nouzové základní služby obyvatelstvu

Nouzové základní služby se poskytují evakuovanému obyvatelstvu, ale také těm, kteří zůstali na zasaženém území MU.

Zabezpečení základních nouzových služeb je zaměřeno zejména na následující oblasti: ošacení, hygienické potřeby, lékárny, veterinární ambulance, sklenářství, pokrývačství, truhlářství, prádelny a čistírny, tuhá paliva, pohonné hmoty, pohřební služby a další služby.

Zajištění sociální služby obyvatelstvu je jednou z nejpotřebnějších oblastí služeb. HZS kraje zajišťuje uzavření písemné dohody s významnými dodavateli. Tímto je předem zajištěn způsob a rozsah pomoci. Přehled zdrojů na území kraje je uveden v havarijním plánu kraje, v krizovém plánu kraje (Plán nezbytných dodávek) a v informačním systému Argis, který provozuje SSHR (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2015).

5.7 Nouzové dodávky energií

Nouzové dodávky energií se týkají elektrické energie, plynu a tepla. V první řadě je třeba zajistit zásobování zdravotnických zařízení, sociálních zařízení a objektů s nouzově ubytovanými osobami.

Elektrická energie

Pro obyvatelstvo je v této situaci elektrická energie dodávána v souladu s příslušným regulačním a vypínacím plánem, který je upravován v závislosti na aktuální situaci. Hasičský záchranný sbor kraje vede seznam prioritních objektů, které mají být jako první obnovovány

nebo zajišťovány náhradním zdrojem energie v případě výpadku. Hasičský záchranný sbor kraje má k dispozici i výkonné náhradní zdroje proudu, které mohou být nasazeny například ve významných objektech kritické infrastruktury (Holec, 2021).

Plyn

Dodávka plynu je řízená pomocí omezujících otopových křivek, které zajišťují, že objekty budou vytápěny na minimální teplotu nebo na havarijní odběrový stupeň, což znamená, že dodávka plynu bude přerušena pro všechny typy odběratelů. Velkoodběratelům pro výrobní účely se plyn bude dodávat podle omezujících odběrových stupňů (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2015).

Dodávka tepla

Dodávka tepla je pro obyvatelstvo zajištěna na základě regulačního plánu podle odběrových diagramů k jednotlivým regulačním stupňům. Při regulaci odběru tepla se berou v úvahu potřeby zdravotnictví, školství, potravinářství atd. (Holec, 2021).

5.8 Organizování humanitární pomoci

Humanitární pomoc obsahuje soubor opatření v oblasti materiální, duchovní, zdravotní, sociální a právní, které jsou poskytovány buď jednotlivci, nebo skupinami a organizacemi státními i nestátními ve prospěch obyvatelstva, které bylo postiženo následky válečných konfliktů nebo přírodních katastrof.

Cílem těchto opatření je zlepšení životních podmínek postiženého obyvatelstva. Humanitární pomoc může být poskytována v různých formách, jako jsou materiální pomoc, finanční pomoc, poradenská pomoc nebo psychosociální a duchovní podpora (Holec, 2021).

Zásoby humanitární pomoci se poskytují zasaženým osobám bezplatně a slouží pro první tři dny krizové situace k zajištění nezbytných životních potřeb.

„SSHR v souladu s § 12 zákona o HOPKS, vytváří zásoby pro humanitární pomoc. Tyto zásoby jsou součástí zajištění humanitární pomoci postiženým osobám a jsou poskytovány státem po vyhlášení krizového stavu na území zasaženém KS. Zásoby humanitární pomoci může SSHR poskytnout i pro řešení MU na základě vyžádání složek IZS“ (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2015, s. 122).

5.9 Rozdělení odpovědnosti za provedení opatření nouzového přežití

Odpovědnost za provedení opatření nouzového přežití obyvatelstva je platnými právními předpisy rozdělena:

- podle § 10, odst. 5, písm. f), g) a §12, odst. 2, písm. c) zákona o IZS HZS kraje organizuje a koordinuje humanitární pomoc, evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva,
- podle § 15, odst. 2, písm. f) zákona o IZS se obecní úřad podílí na zajištění nouzového přežití obyvatel obce,
- podle § 16, písm. c) zákona o IZS starosta obce organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatel obce,
- podle § 14, odst. 3, písm. b) krizového zákona hejtman kraje v době krizového stavu koordinuje nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva,
- podle § 21, odst. 3, písm. c) krizového zákona v době krizového stavu starosta obce organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatelstva,
- podle § 6, odst. 1 nařízení vlády č. 463/2000 Sb., § 6, odst. 1 vedou státní orgány, orgány územních samosprávních celků a humanitární organizace přehled nabídek a požadavků na humanitární pomoc.

(Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2015).

6 ZÁVĚREČNÁ KAPITOLA TEORETICKÉ ČÁSTI

Tato část diplomové práce zahrnuje soubor teoretických znalostí, základních pojmů a důležitých legislativních i nelegislativních dokumentů, které mají podobu zákonů, vyhlášek a nařízení vlády, koncepcí ochrany obyvatelstva a Ženevských úmluv. Zároveň jsou klíčové k přiblížení a pochopení problematiky v oblasti ochrany obyvatelstva, nouzového přežití obyvatelstva a krizového řízení. Teoretická část je řazena do 6 hlavních kapitol:

- Literární rešerše problematiky,
- Vymezení důležitých pojmů problematiky,
- Ochrana obyvatelstva v ČR,
- Krizové řízení,
- Logistické zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva,
- Závěrečná kapitola.

Tyto kapitoly jsou dále děleny do podkapitol. Obsah teoretické části je čerpán především z knižních zdrojů české i zahraniční literatury, ze kterých je zpracována literární rešerše.

Hlavním úkolem diplomové práce v této kapitole, bylo poskytnout pestrý přehled informací prostřednictvím rešerší a poukázat tak na seznámení se s problematikou tématu.

Teoretickou částí práce bylo zjištěno, že ochrana obyvatelstva a krizové řízení v ČR je řešeno důsledně s dlouholetou historií. Této důslednosti odpovídá i česká legislativa, která je na velice vysoké úrovni a je schopna rychle reagovat na vzniklou situaci.

Mezi zjištěné problémy, patří zejména fakt, že:

- Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen MPSV) nemá zatím dořešeno jak bude probíhat zastropování cen za poskytnutí ubytování pro migranty z Ukrajiny. Jelikož od 1. července 2023 bude poskytnuto bezplatné ubytování nejvýše po dobu 150 dní ode dne udělení dočasné ochrany, migranti z Ukrajiny budou dostávat měsíční dávky, ze kterých si budou ubytování, po uplynutí 150 dní, platit sami.

Během sepisování teoretické části, došlo k mnoha různým změnám, na které musela diplomová práce reagovat. Mezi hlavní změny, patří:

- novelizace legislativního dokumentu Lex Ukrajina,
- na základě pokynu generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky se v rámci území celého Česka upravily názvy hasičských profesionálních jednotek. Zde došlo ke změně názvu centrální stanice (CS) na centrální hasičskou stanici (CHS).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 PŘÍPADOVÁ STUDIE

Případová studie je kvalitativní metoda výzkumu, která pomocí zkoumání analyzuje jednotlivé úkoly práce. Úlohou případové studie v rámci diplomové práce je snaha porozumět krizovému řízení města Šumperk, vzniklé krizové situaci a logistickému zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve městě. Případová studie je založena na různých typech dat včetně rozhovorů, pozorování, dokumentů a dalších zdrojů.

7.1 Charakteristika vybrané oblasti

Vybranou a posuzovanou oblastí pro diplomovou práci je území obce s rozšířenou působností Šumperk.

Šumperk (německy Mährisch Schönberg) je město na severu Moravy v Olomouckém kraji, 46 km severozápadně od Olomouce na řece Desná a na jihozápadním okraji Jeseníků. Původně bylo město okresním městem, nyní je obcí s rozšířenou působností. Ve svém správním obvodu má 36 obcí včetně samotného Šumperka. Podle dat Českého statistického úřadu, která byla zveřejněna k roku 2022, žije v Šumperku 24 910 obyvatel (Český statistický úřad, 2022). Šumperk se rozléhá na necelých 30 km². Lze zde nalézt historické centrum města, střediska kulturního a sportovního vyžití i průmyslovou zónu. Inženýrské sítě v Šumperku jsou kompletní (elektřina, vodovod, kanalizace, plyn). Doprava je v Šumperku zastoupena především hustou silniční sítí. Město křižují dvě významné silnice I. třídy (Hradec Králové – Ostrava, Jeseník – Mohelnice), řada silnic nižších tříd a místní komunikace. V nynější době se realizuje rychlostní silnice, která urychlí cestu do Olomouce a v budoucnu i do Hradce Králové. Šumperkem prochází celostátní i regionální železniční trať, která je elektrifikovaná. Městskou hromadnou dopravu (dále jen MHD) ve městě zajišťuje pět městských autobusových linek. Nedaleko města se nachází menší vnitrostátní letiště využívané především pro soukromé a sportovní účely. V souvislosti s průmyslem a průmyslovou výrobou se v Šumperku nachází zhruba 10 výrobních závodů a dalších asi 10 velkých firem, které zaměstnávají velkou část obyvatel města Šumperk i obyvatel z přilehlých obcí. Na území města Šumperk jsou zastoupeny jednotlivé složky IZS, respektive jejich obvodní oddělení (HZS, Policie ČR, ZZS, jednotka sboru dobrovolných hasičů města zařazená do plošného pokrytí), dále nemocnice, lékařský dům a 8 lékáren. Z oblasti sociálních služeb je třeba uvést 12 zařízení (chráněné bydlení, dětský domov, domovy pro seniory, domovy s pečovatelskou službou, neziskové organizace a další). V Šumperku se nachází předškolní a školní zařízení: 11 mateřských škol,

9 základních škol, 8 středních škol, 3 pobočky vysokých škol, 2 vyšší odborné školy a 2 domovy mládeže. Ve městě jsou zastoupeny další úřady, např. energetické služby, vodohospodářství, orgány státní správy i samosprávy, úřady (celní, finanční, sociální, pracovní atd.). Dále obchodní domy, pekárny, čerpací stanice, pošta, banky, hygienická, veterinární a pohřební služba (Šumperk, živá brána Jeseníků, c2000-2023).

7.2 Územní asistenční centrum pomoci Ukrajině Šumperk

V souvislosti s nutností zvládnout vzniklé uprchlické vlny velkého rozsahu na území České republiky a nutností zajistit pro příchozí uprchlíky důstojné životní podmínky, byli hasičskými záchrannými sbory krajů v souladu s ustanovením § 11 písm. c) zákona č. 239/2000 Sb., o IZS, dne 27. února 2022 požádáni hejtmané krajů o koordinaci záchranných a likvidačních prací.

Hejtmané krajů si za účelem koordinace svolali své krizové štáby, zřízené dle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a dne 27. února 2022 byla zahájena v souladu s § 7 odst. 3 zákona o IZS ústřední koordinace záchranných a likvidačních prací Ministerstvem vnitra generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru České republiky.

Krajská asistenční centra pomoci Ukrajině (dále jen KACPU) byla zřízena ve všech krajích České republiky jako pracovní skupiny krizových štábů krajů za účelem rychlého a efektivního přijetí uprchlíků z Ukrajiny, kteří překročili hranice České republiky po 24. únoru 2022.

Od 1. března 2022 byl zahájen provoz KACPU Olomouc v prostorách kongresového sálu krajského úřadu Olomouckého kraje. Od 7. března 2023 je v historické budově Hanáckých kasáren na ulici 1. máje. Do 31. března 2023 je pod vedením HZS, následně minimálně do 30. června 2023 bude pod vedením Odboru azylové a migrační politiky. Pevné datum ukončení KACPU zatím stanoveno není.

HZS je vedoucí složkou KACPU, vykonává jednu z agend (ubytování) a agendu Psychosociální pomoci zajišťuje z velké části také HZS OLK (na stanovišti se střídají 3 kolegové a případně i studenti z Univerzity Palackého, kteří studují psychologii).

Mezi další složky, patří: Odbor azylové a migrační politiky, Cizinecká policie (vydávají dočasnou ochranu a víza strpění), dále Všeobecná zdravotní pojišťovna a Česká průmyslová pojišťovna (výdej zdravotního pojištění). Pod Úřad práce spadají záležitosti s vyplácením humanitárních dávek. Podstatnou část práce na KACPU zajišťují tlumočníci. Každý den jich

zde ve dvou směnách pracuje sedm (celkem tedy 14) a vede je jeden koordinátor na daný den. Všichni jsou zaštitěni Univerzitou Palackého. Finančně je chod KACPU pokryt z krajského úřadu Olomouckého kraje.

Prvotní nápor osob přicházejících požádat o vízum strpění byl obrovský. Denně čekalo na nádvoří před krajským úřadem téměř 500 osob na registrační úkony. Krajská asistenční centra pracovala v nepřetržitém provozu 24 hodin denně, 7 dní v týdnu. Z důvodu zlepšení dostupnosti pro odlehlý region Jesenicko a odlehčení náporu uprchlíků na KACPU Olomouc bylo dne 21. března 2022 otevřeno Územní asistenční centrum pomoci Ukrajině (dále jen UACPU), a to v prostorách šumperského zámku v ulici Bulharská č. 8. UACPU bylo určeno především pro registraci občanů z Ukrajiny, kteří prchali před válečným konfliktem a nacházeli se v oblasti Šumperska a Jesenicka.

Město Šumperk se na zajištění provozu UACPU podílelo:

- materiálně-zajištěním nezbytného vybavení,
- personálně-k zajištění zejména příjmu příchozích uprchlíků a primární pomoci s koordinací jednotlivých úkonů, kontrolou a vyplněním základních registračních údajů.

HZS OLK, Územní odbor Šumperk se na zajištění UACPU podílel od 21. března 2022 do 25. dubna 2022 na:

- vytvoření UACPU ve městě Šumperk,
- koordinaci a řízení chodu UACPU,
- zajištění psychosociální pomoci,
- podávání informací k pobytu uprchlíků v České republice,
- tvorbě zázemí pro ostatní složky a instituce, které zajišťovaly registraci u PČR,
- zařizování víz,
- registraci zdravotního pojištění,
- zdravotní dohled,
- vedení zápisu,
- komunikaci s příchozími uprchlíky a zajištění tlumočnicka,

- zajištění administrativy,
- pomoc při ubytování a dopravě.

Činnost města Šumperk a HZS OLK, územního odboru Šumperk v rámci UACPU:

- zaměstnanci úřadu se střídali 2x denně, dle rozpisu šestihodinových směn,
- v rámci HZS byl personálně chod UACPU zajištěn denními příslušníky územního odboru (dále jen ÚO) Šumperk (koordinátorem a metodikem Pracoviště ochrany obyvatelstva a krizového řízení Šumperk, velitel Centrální hasičské stanice (dále jen CHS) Šumperk a vedoucí Oddělení IZS a služeb a ÚO Jeseník, kdy vedoucím UACPU byl zpravidla ředitel ÚO Šumperk, nebo ředitel ÚO Jeseník,
- ÚO Šumperk zajišťoval také funkci vedoucího UACPU, nejčastěji v nočních směnách, kdy bylo uprchlíkům poskytováno nouzové ubytování a strava,
- zajištění převozu osob, případně i materiálu v souvislosti s potřebami KACPU, která byla nejčastěji realizována ve 24hodinových směnách prostřednictvím příslušníků jednotky požární ochrany (dále jen JPO) z CHS Šumperk, pomocí služebního dopravního prostředku.

Přehled agend zajišťovaných pomocí UACPU Šumperk:

- vízum dočasné ochrany,
- změny adresy pobytu (povinnost do 3 dnů od změny),
- potvrzení o pobytu,
- správní vyhoštění,
- registrace do systému zdravotního pojištění VZP,
- ubytování (elektronická evidence humanitární pomoci HUMPO),
- odmítnuté ubytování,
- psychosociální pomoc,
- zdravotnická pomoc, primární zdravotní screening,
- evidence ÚP, pracovní povolení, dávky hmotné nouze,
- doprava na místo ubytování.

7.2.1 Dílčí závěr

Kapitola pojednává o důležitosti zřízení asistenčních center. Diplomová práce považuje za nezbytné vyzdvihnout hlavní roli HZS ČR, bez kterého by zvládnutí situace bylo velice obtížné. Na základě zjištěných informací je možno konstatovat, že HZS si poradí s jakýmkoli problémem. Zejména se jedná o personální zabezpečení, což orgány veřejné správy nejsou schopny zajistit. Problémem však zůstává, že na většinu z řešených věcí nemá HZS oprávnění.

7.3 Analýza krizového řízení ORP Šumperk

Krizový plán ORP Šumperk zpracovává Hasičský záchranný sbor Olomouckého kraje na základě § 15, odst. 1, písm. d) zákona č.240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

Je schvalován dle § 18 odst.2, písm. c) krizového zákona starostou ORP po jeho projednání v bezpečnostní radě ORP.

Po schválení krizového plánu ORP Šumperk se dokument uchovává a archivuje v elektronické a tištěné podobě.

Aktualizace se provádí ve čtyřletých cyklech, nebo po jeho úpravě (Zákon č. 240/2000 Sb.).

Krizový plán ORP Šumperk se po vyhotovení HZS Olomouckého kraje předloží v elektronické verzi k projednání v Bezpečnostní radě ORP Šumperk a schválení starostou ORP Šumperk.

Krizový plán ORP Šumperk je:

- v elektronické verzi uložen a archivován na zabezpečené síti HZS Olomouckého kraje a na síti Městského úřadu Šumperk,
- v tištěné verzi uložen na oddělení bezpečnostní rady ORP Šumperk.

Krizový štáb ORP Šumperk (dále jen KŠ) zřizuje starosta ORP města Šumperk jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací. Předsedou krizového štábu ORP je starosta ORP města Šumperk, který jmenuje členy krizového štábu. Krizový štáb je složen z členů bezpečnostní rady a členů stálé pracovní skupiny krizového štábu.

Stálá pracovní skupina (dále jen SPS) je pracovním orgánem starosty ORP pro řešení MU a KS. Při řešení MU a KS pracuje nepřetržitě. Členy SPS jsou vedoucí SPS (pro ORP Šumperk jsou zřízeny 3 směny = 3 vedoucí SPS), tajemník bezpečnostní rady, vybraní

pracovníci Městského úřadu Šumperk (3 směny), zástupci základních složek integrovaného záchranného systému a odborníci s ohledem na druh řešené mimořádné události nebo krizové situace. Kontakty na osoby předurčené pro činnost ve SPS krizového štábu ORP jsou uvedeny v telefonním seznamu Výpisu havarijního plánu Olomouckého kraje pro ORP Šumperk.

Bezpečnostní rada ORP Šumperk

Bezpečnostní rada je poradním orgánem zřizovatele pro přípravu na krizové situace. Členy bezpečnostních rad jmenují jejich předsedové. Předsedou bezpečnostní rady obce s rozšířenou působností je starosta ORP města Šumperk.

Bezpečnostní radu obce s rozšířenou působností Šumperk zřizuje a řídí starosta dle § 9 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

Bezpečnostní rada města Šumperk má 8 členů. Předsedou bezpečnostní rady je starosta a jejími členy jmenuje:

- místopředsedu – 1. místostarostu,
- člena – 2. místostarostu,
- člena – tajemníka Městského úřadu Šumperk,
- člena – příslušníka Policie České republiky určeného ředitelem krajského ředitelství Policie České republiky – vedoucího územního odboru Šumperk,
- člena – příslušníka Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje určeného ředitelem Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje – ředitele územního odboru Šumperk,
- člena – ředitele Městské policie Šumperk,
- tajemníka – pracovníka (vedoucího) krizového řízení Městského úřadu Šumperk.

7.3.1 Finanční zabezpečení krizového řízení ORP Šumperk

Obce podle § 25 zákona o krizovém řízení vyčleňují ve svých rozpočtech na příslušný rok objem finančních prostředků potřebný k zajištění přípravy na KS a účelovou rezervu finančních prostředků na řešení KS a odstraňování jejich následků.

- Finanční prostředky na přípravu na řešení MU a KS vyčleňuje městský úřad a také jednotlivé složky IZS ze svých rozpočtů.
- Finanční náklady k zabezpečení činnosti KŠ ORP a SPS KŠ ORP zajišťuje jejich zřizovatel.
- Starosta ORP Šumperk v případě potřeby finančních prostředků na řešení vzniklé MU a KS může použít z rozpočtu města vyčleněné finanční prostředky na položce „ochrana obyvatelstva“. V případě vyčerpání se řeší rozpočtovou změnou podle platných pravidel.

7.3.2 Zhodnocení krizového řízení ORP Šumperk

Tato část diplomové práce přináší zhodnocení krizového řízení ORP Šumperk. Výsledky, které jsou v kapitole uvedeny jsou zde pro lepší přehlednost poskytnuty formou pozitivních a negativních stránek krizového řízení ORP Šumperk. Výsledky byly získány pomocí řízených rozhovorů.

Řízených rozhovorů se zúčastnili celkem 4 probandi, mezi které patří:

- zaměstnanci HZS ČR OLK pracoviště ochrany obyvatelstva a krizového řízení,
- vedoucí pracovnice krizového řízení města Šumperk a
- bývalá vedoucí pracovnice krizového řízení města Šumperk.

Pozitiva

- + funkčnost krizového štábu při řešení MU,
- + funkčnost stálé pracovní skupiny při řešení MU,
- + vyčlenění finančních prostředků pro případ vzniku MU,
- + dobré vztahy KŘ s HZS a dobrá komunikace se složkami IZS.

Negativa

- nepropojenost evidencí a agend napříč státním aparátem při řešení MU – časová prodleva, špatný tok informací,
- omezený přístup pracovníků KŘ k informacím při řešení MU,
- pozdní příjem informací od nadřízených institucí až po koncové prvky orgánů KŘ při řešení MU,

- omezené pravomoci při řešení MU,
- pracoviště KŘ je složeno pouze z 1 zaměstnance (při porovnání s některými jinými ORP např. Valašské Meziříčí, kde mají na oddělení i 3 zaměstnance).

7.3.3 Dílčí závěr

Analýzou krizového řízení města Šumperk bylo zjištěno, že důležitou úlohu sehrává HZS kraje zejména při tvoření krizového plánu kraje. Starosta ORP Šumperk si jako pracovní orgán zřizuje krizový štáb a stálou pracovní skupinu. Důležitou úlohu při řešení krizových situací zastává také bezpečnostní rada města, kterou zřizuje a řídí starosta ORP Šumperk.

Dále bylo zjištěno:

- Hlavním úkolem krizového plánování je určení rizik ohrožujících správní obvod ORP Šumperk, získávání informací od právnických a podnikajících fyzických osob a od dotčených správních úřadů týkajících se rizik, zajištění podkladů od jednotlivých složek IZS a stanovení opatření k řešení KS.
- Cílem krizového plánování je teoretická příprava a poskytnutí metodiky k zajištění připravenosti daného území na řešení KS.
- Obsahem krizového plánu kraje jsou opatření a postupy k řešení krizových situací, tedy souhrn plánovacích, metodických a informačních dokumentů, používaných při rozhodovací, řídicí a koordinační činnosti v KS. Krizový plán se skládá ze základní a přílohové části.

Diplomová práce zde přináší zhodnocení krizového řízení ORP Šumperk. Zhodnocení je zobrazeno formou pozitivních a negativních stránek krizového řízení ORP Šumperk.

Za zmínku určitě stojí možné doporučení, které plyne z počtu zaměstnanců KŘ ve městě Šumperk. Došlo ke zjištění, že KŘ města Šumperk má na tomto oddělení pouze jednoho zaměstnance. V porovnání například s městem Valašské Meziříčí, kde na této pozici mají tři zaměstnance. Proto se jako možné doporučení nabízí navýšit ve městě Šumperk počet zaměstnanců KŘ. Toto opatření by mohlo přinést například: možnost rozdělování práce, více nápadů, jak čelit situacím, úsporu času a energie pracovníků a tím pádem efektivnější výkony.

Dokončením této kapitoly diplomová práce naplňuje dílčí úkol č. 1.

7.4 Analýza krizové situace v ORP Šumperk

Ruská armáda zahájila dne 23. února 2022 invazi na Ukrajinu. Ministr vnitra České republiky Vít Rakušan sdělil po jednání vlády 2. března 2022, že z důvodů nutnosti reagovat na migrační vlnu velkého rozsahu na území České republiky z okupované Ukrajiny, je nutné vyhlásit nouzový stav.

7.4.1 Trvání krizové situace

- Krizová situace trvala na území České republiky od 4. března do 30. června 2022.
- Nouzový stav byl vyhlášen usnesením vlády České republiky ze dne 2. března 2022 č. 147 na 30 dní. Tedy od 4. března do 2. dubna 2022.
- Nouzový stav byl se souhlasem Poslanecké sněmovny, usnesením Vlády České republiky ze dne 30. března 2022 č. 256, prodloužen do 31. května 2022.
- Nouzový stav byl se souhlasem Poslanecké sněmovny, usnesením Vlády České republiky č. 439 ze dne 25. května 2022 prodloužen do 30. června 2022.

Důvodem k vyhlášení nouzového stavu byla velká migrační vlna způsobená útekem Ukrajinců před válkou ve své vlasti.

7.4.2 Popis vzniku krizové situace v České republice

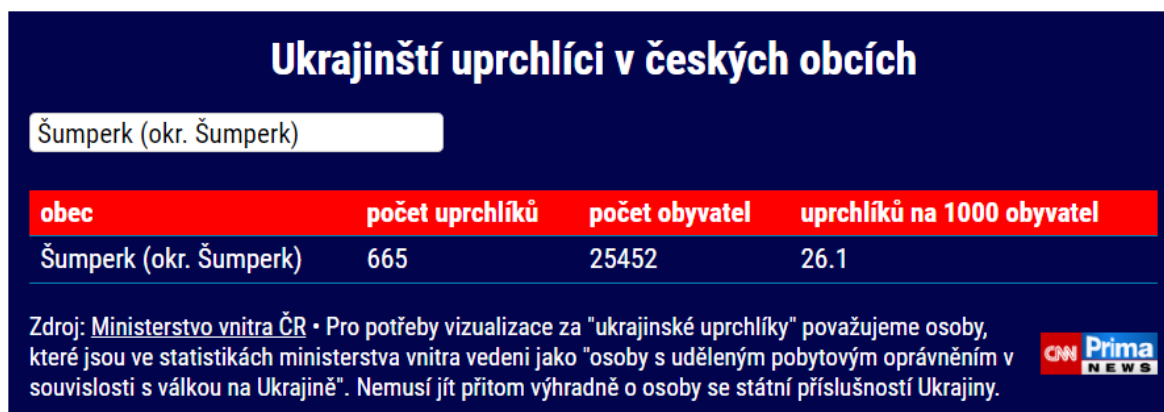
V noci z 23. na 24. února 2022 zahájila ruská armáda invazi na Ukrajinu. Vláda České republiky v souladu s článkem 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ústavní zákon o bezpečnosti ČR), vyhlásila svým usnesením nouzový stav pro území České republiky, a to z důvodu značného ohrožení vnitřního pořádku a bezpečnosti v souvislosti s migrační vlnou velkého rozsahu, k níž došlo na území České republiky v souvislosti s ruskou agresí na Ukrajině. V důsledku vypuknutí mezinárodního ozbrojeného konfliktu, zapříčiněného ruskou agresí, opustily území Ukrajiny statisíce uprchlíků. Ačkoli většina z nich směřovala do sousedních zemí, jako je Polsko, tisíce jich přišly také do České republiky. Vláda poskytla počáteční pomoc asi 5 000 uprchlíkům v rámci "Programu pomoci občanům Ukrajiny", ale rychle si uvědomila, že je zapotřebí větší podpory, protože tato kapacita byla podle průběžně sledovaných dat velmi brzy vyčerpána. Opatření a finanční prostředky k zajištění zvládnutí daleko vyšších počtů příchozích byly tak podle usnesení č. 129/22 nedostatečné. Bylo proto potřeba mít

k dispozici další nástroje k rychlé pomoci a bylo nutné brát v potaz, že využití stávajících běžných nástrojů a oprávnění, ale i územních samosprávných celků, nebylo za stávající situace dostatečné. Vyhlášení nouzového stavu za situace, kdy došlo k překročení stanoveného počtu uprchlíků, rozpracovává typový plán migrační vlny velkého rozsahu. Vyhlášení nouzového stavu umožnilo pružnější a koordinovanější opatření na pomoc uprchlíkům a zajištění jejich důstojných životních podmínek včetně jejich rychlého zapojení do plnohodnotného života na území České republiky. Tato koordinace byla a je nezbytná, aby se předešlo utrpení těchto osob. V návaznosti na nutné zajištění všech výše uvedených činností vláda předpokládala možnost uložení některých omezení či povinností, a to v souladu s konkrétně vymezenými ustanoveními krizového zákona – zejména pak možnost uložení pracovní povinnosti, posílení ubytovacích kapacit, opatření k pobytu cizinců nebo osob bez státní příslušnosti.

Konkrétní opatření vláda vydávala dle aktuální potřeby v návaznosti na pokračující rozsah migrační vlny kdy v konečném důsledku:

- Česká republika udělila víza dočasné ochrany téměř 460 tis. uprchlíkům.
- Na území Olomouckého kraje bylo uděleno vízum dočasné ochrany 15 tis. uprchlíkům.
- Na území ORP Šumperk bylo uděleno vízum dočasné ochrany cca 2 tis. uprchlíkům.
- Na území města Šumperk bylo uděleno vízum dočasné ochrany cca 800 ukrajinským uprchlíkům.

V současné době se na území ORP Šumperk, dle dat dostupných ze stránek <https://www.mvcr.cz/>, nachází cca 1536 uprchlíků, z čehož na území města Šumperk by mělo pobývat 665 z nich (Obrázek 5).

Obrázek 5 Počet uprchlíků ve městě Šumperk ke dni 1. 3. 2023 (© FTV Prima spol. s r.o.)

7.4.3 Logistické opatření krizového štábu ORP Šumperk

V Tabulce 1 jsou uvedena opatření, která zavedl krizový štáb ORP Šumperk v souvislosti s migrací ukrajinských občanů. Tato data byla zjištěna na základě vedení řízeného rozhovoru s pracovníkem krizového řízení města Šumperk, ze kterého byl pořízen záznam a zápis. Po domluvě s pracovníkem krizového řízení bylo dohodnuto, že některá data nebudou v diplomové práci zveřejněna.

Tabulka 1 Logistická opatření krizového štábu ORP Šumperk (vlastní zpracování)

Opatření krizového štábu ORP Šumperk
Zajištění průběžné a pravidelné komunikace, spolupráce a metodické pomoci obcím ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Šumperk.
Zřízení krizové linky a krizového e-mailu pro pomoc Ukrajině.
Zřízení fondu humanitární pomoci s vyčleněním 1 mil korun z rozpočtu města Šumperk pro řešení krizové situace.
Příprava a realizace sbírky humanitární pomoci a následný periodický příjem a výdej materiálu občanům Ukrajiny od 12. března 2022.
Zřízení a vedení evidence nabídek zásob materiálu a nabídek ubytování pro občany Ukrajiny.

Opatření krizového štábu ORP Šumperk
Zajištění ubytovací kapacity pro příchozí ukrajinské rodiny. Postupné vyčlenění 5 bytů v majetku města Šumperk a jejich příprava k možnému bezplatnému ubytování ukrajinských uprchlíků.
Průběžné vybavení bytů a ubytování ukrajinských rodin.
Vyčlenění a příprava objektu k možnému nouzovému ubytování ukrajinských osob.
Zajištění přepravy osob na registrační centrum pomoci Ukrajině za využití kapacit JSDH.
Zajištění dodávky potravin pro osoby čekající na udělení pobytového víza.
Zajištění pravidelných koordinačních schůzek pro uprchlíky k poskytnutí metodické pomoci a potřebných informací k jejich adaptaci.
Organizace sbírky šatstva pro uprchlíky 8. - 9. dubna 2022.
Zajištění prostoru a organizace dětských skupin pro ukrajinské rodiny.
Spolupráce na integraci ukrajinských dětí do základního vzdělávacího systému.
Podílení se na organizaci a provozu Územního asistenčního centra pomoci Ukrajině v Šumperku. Personální zajištění, koordinace činností, materiální vybavení, stravování, provoz dětského koutku.
Příprava provozního řádu a požární poplachové směrnice pro nouzovou ubytovnu. Kompletní dovybavení objektu. Připraveno 34 nouzových lůžek.
Průběžné finanční i personální zajištění vzdělávacích aktivit pro dospělé osoby Ukrajiny, jazykové vzdělávání.
Finanční a hmotná pomoc města při zásobení potravinové sbírky ve frekvenci 3x týdně.
Řešení požadavku SPŠ Šumperk a VOŠ Šumperk na nákup 90 sad povlečení pro ukrajinské uprchlíky ubytované v prostoru internátu.

Opatření krizového štábu ORP Šumperk
Zajištění informovanosti občanů prostřednictvím webu města a distribuce edukačních tiskových materiálů pro UKR pobývající na území ORP Šumperk.
Řešení požadavku na rozšíření služeb dětských skupin pro dětské uprchlíky předškolního věku.
Průběžné financování vzdělávání dospělých i dětí.
Zajištění bezplatného ubytování pro ukrajinskou rodinu z Chersonu.
Poskytnutí ubytovacích kapacit města Šumperk do centrální ubytovací evidence HUMPO. Vyčleněné 4 městské byty o celkové kapacitě 17 osob a 34 lůžek v nouzové ubytovně.
Přijetí opatření v souvislosti s rozhodnutím hejtmana OLK o koordinaci při zajištění ubytovacích kapacit v dočasném nouzovém přístřeší a nouzovém ubytování s navazující metodikou pro obce a vydanými standardy pro nouzová přístřeší.
Řešení požadavku Hejtmana OLK na součinnost při zajištění ubytovacích kapacit v ORP Šumperk. Provádění místních šetření a kontrol ubytovacích standardů a plnění podmínek smlouvy o zajištění ubytovací kapacity u cca 40 ubytovatelů, kteří v ORP Šumperk uzavřeli smlouvu s OLK.
Podávání průběžných reportů krizovému řízení OLK o kvalitě a stavu zajištěných ubytovacích kapacit u cca 40 ubytovatelů.
Řešení požadavku na poskytnutí finanční podpory na vzdělávání a nákup vzdělávacích pomůcek pro zajištění kurzů pro dospělé probíhajícího na faře v Šumperku, které organizuje Centrum pro rodinu. Farnost poskytla bezplatné ubytování pro cca 12 osob.
Řešení požadavku na zřízení další adaptační dětské skupiny pro předškolní uprchlíky v prostoru bývalé knihovny.

Opatření krizového štábu ORP Šumperk

Uzavření smluv o zajištění ubytovacích kapacit pro ukrajinské osoby, které město Šumperk uzavřelo s OLK za účelem možnosti čerpání kompenzačních příspěvků na vynaložené náklady s ubytováním spojené.

Krizový štáb ORP Šumperk byl aktivován před samotným vyhlášením nouzového stavu dne 27. února 2022. První zasedání bezpečnostní rady ORP Šumperk se konalo 28. února 2022. Předmětem jednání byla aktuální bezpečnostní situace s analýzou rizik na území, které spadá pod ORP Šumperk. Činnosti krizového štábu ORP Šumperk byly prozatím ukončeny zrušením nouzového stavu dne 30. června 2022 a následná jednání stálé pracovní skupiny krizového štábu probíhala v rámci pravidelných porad vedení města. Počet zasedání bezpečnostní rady a krizového štábu spojených s krizovou situací ve městě Šumperk uvádí Tabulka 2.

Tabulka 2 Počet zasedání bezpečnostní rady ORP a krizového štábu ORP Šumperk souvisejících s krizovou situací (vlastní zpracování)

Počet zasedání bezpečnostní rady ORP	1
Počet zasedání krizového štábu ORP	19
Počet zápisů krizového štábu ORP	19

Krizový štáb ORP Šumperk přizpůsoboval svoje fungování vyvíjející se situaci. Jednání probíhala někdy i několikrát týdně. Časem se frekvence ustálila na jedno až dvě jednání týdně v rámci pravidelných porad vedení. Naléhavé a neodkladné záležitosti se řešily operativně, v některých případech k nim byla svolána mimořádná jednání. Jednání krizového štábu ORP Šumperk se účastnilo zpravidla vedení města a zástupci příslušných odborů Městského úřad, kterých se dotýkala řešená problematika.

Zasedání krizového štábu kraje probíhaly on-line formou, v rozsahu jedenkrát týdně až dvakrát měsíčně, po celou dobu trvání nouzového stavu.

7.4.4 Finanční zajištění krizové situace

Město Šumperk vyčlenilo pro řešení krizové situace v souvislosti s migrační vlnou velkého rozsahu z rozpočtu města 1 mil. korun. Byl zřízen fond humanitární pomoci Ukrajině, do kterého byl vyčleněný objem finančních prostředků převeden. S vyčleněnými prostředky z rozpočtu města a peněžitými dary právnických a fyzických osob město hospodařilo s objemem finančních prostředků ve výši 1. 376 000 Kč. Tabulka 3 zobrazuje přehled humanitárního fondu na pomoc Ukrajině, do kterého jsou zahrnuty i finanční příspěvky dárců.

Tabulka 3 Humanitární fond a finanční příspěvky dárců na pomoc Ukrajině (vlastní zpracování)

Humanitární fond	Příjmy
Město Šumperk	1 000 000 Kč
Po domluvě neuvedeno	33 333 Kč
Po domluvě neuvedeno	100 000 Kč
Po domluvě neuvedeno	25 000 Kč
Po domluvě neuvedeno	5 000 Kč
Po domluvě neuvedeno	50 000 Kč
Po domluvě neuvedeno	12 847 Kč
Po domluvě neuvedeno	50 000 Kč
Po domluvě neuvedeno	100 000 Kč

7.4.5 Zhodnocení krizové situace v ORP Šumperk

Tato část diplomové práce přináší zhodnocení krizové situace v ORP Šumperk. Výsledky, které jsou v kapitole uvedeny jsou zde pro lepší přehlednost, poskytnuty formou pozitivního a negativního zhodnocení. Výsledky byly získány na základě analýzy krizové situace a pomocí řízených rozhovorů. Řízených rozhovorů se zúčastnili celkem 4 probandi, mezi které patří: zaměstnanci HZS ČR OLK pracoviště ochrany obyvatelstva a krizového řízení, vedoucí pracovnice krizového řízení města Šumperk a bývalá vedoucí pracovnice krizového řízení města Šumperk.

Pozitiva:

- + velká vlna solidarity ze strany občanů (poskytování ubytování, nakupování potravin),
- + finanční podpora od města Šumperk,
- + finanční příspěvky od dárců,
- + zřízení humanitárního fondu pro pomoc Ukrajině,
- + pořízení z darů vybavení a prostředky denní potřeby pro migranty,
- + včasné zareagování města Šumperk na vzniklou KS,
- + rychlé zavedení územního asistenčního centra KACPU,
- + vyzkoušení asistenčních center v praxi,
- + koordinace a spolupráce v rámci více složek IZS, orgánů KŘ, úřadů a humanitárních organizací,
- + pravidelné schůzky krajského krizového štábu pod vedením pana hejtmána,
- + online přenos konaných schůzek krajského štábu do obcí,
- + schopnost svolávání stálé pracovní skupiny v akutních případech i vícekrát denně.

Negativa:

- jazyková bariéra
- dlouhotrvající válečný konflikt na Ukrajině
- neochota některých migrantů z Ukrajiny opatřit si práci
- rušení nočního klidu v některých lokalitách, kde jsou ubytovány větší skupinky migrantů z Ukrajiny pohromadě
- výskyt výtržnosti a nevole ze strany migrantů z Ukrajiny
- neochota některých ubytovatelů se o velké skupiny ubytovaných aktivně zajímat a starat se o pořádek a klid v ubytovnách, tak aby nebylo narušováno soužití s občany obcí
- prvotní vysoká vlna migrantů způsobila v mnoha případech nepřehlednost situace, zmatek a nejistotu zvolených řešení

7.4.6 Dílčí závěr

Tato kapitola popisuje, co bylo důvodem vzniku KS v České republice, kdy vznikla KS na našem území a co následovalo po vzniku KS.

Analýzou krizové situace ve městě Šumperk bylo zjištěno několik konkrétních opatření na území ORP Šumperk. Především, že na území ORP Šumperk bylo uděleno vízum dočasné ochrany cca 2 tis. uprchlíkům a na území města Šumperk bylo uděleno vízum dočasné ochrany cca 800 ukrajinským uprchlíkům. Dále bylo zjištěno, že v současné době se na území ORP Šumperk nachází cca 1536 uprchlíků, z čehož na území města Šumperk by mělo pobývat 665 z nich.

Kapitola přináší pohled do řízení krizového štábu ORP Šumperk. Ukazuje jak a kdy byl aktivován a v jakém rozsahu probíhala zasedání týkající se KS. Je zde také poskytnut přehled finančního zajištění humanitárního fondu.

Důležitou podkapitolu tvoří logistické opatření krizového štábu ORP Šumperk. Tato opatření byla zanalyzována na základě vedení řízeného rozhovoru s pracovníkem krizového řízení města Šumperk, ze kterého se vedl záznam. Zjištěné informace se zaznamenávaly poté a poté byly převedly do podoby, kterou poskytuje tabulka č.1.

V problematice nouzového ubytování se opatření krizového štábu ORP Šumperk zaměřuje především na:

- zřízení a vedení evidence nabídek zásob materiálu a nabídek ubytování pro občany Ukrajiny,
- zajištění ubytovací kapacity pro příchozí ukrajinské rodiny. Postupné vyčlenění 5 bytů v majetku města Šumperk a jejich příprava k možnému bezplatnému ubytování ukrajinských uprchlíků,
- průběžné vybavení bytů a ubytování ukrajinských rodin,
- vyčlenění a příprava objektu k možnému nouzovému ubytování ukrajinských osob,
- řešení požadavku SPŠ a VOŠ na nákup 90 sad povlečení pro ukrajinské uprchlíky ubytované v prostoru internátu,
- kompletní dovybavení objektu a příprava 34 nouzových lůžek,
- zajištění bezplatného ubytování pro ukrajinskou rodinu z Chersonu,

- poskytnutí ubytovacích kapacit města Šumperk do centrální ubytovací evidence HUMPO. Byly vyčleněny 4 městské byty o celkové kapacitě 17 osob a 34 lůžek v nouzové ubytovně,
- řešení požadavku Hejtmána OLK na součinnost při zajištění ubytovacích kapacit v ORP Šumperk. Provádění místních šetření a kontrol ubytovacích standardů a plnění podmínek smlouvy o zajištění ubytovací kapacity u cca 40 ubytovatelů, kteří v ORP Šumperk uzavřeli smlouvu s OLK,
- poskytnutí bezplatného ubytování pro cca 12 osob od farnosti,
- uzavření smluv o zajištění ubytovacích kapacit pro ukrajinské osoby, které město Šumperk uzavřelo s OLK za účelem možnosti čerpání kompenzačních příspěvků na vynaložené náklady s ubytováním spojené.

V závěru kapitoly je krizová situace v ORP Šumperk zhodnocena formou pozitivních a negativních stránek.

Dokončením této kapitoly diplomová práce naplňuje dílčí úkol č. 2

7.5 Logistické zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve vybrané oblasti

Logistické zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve vybrané oblasti je řešeno ve spojitosti se vzniklou krizovou situací migrační vlny velkého rozsahu. Diplomová práce se zabývá ubytováním migrantů Ukrajiny v podmínkách ORP Šumperk.

Jedním z úkolů ORP Šumperk je zajistit objekty k ubytování, jejich provoz, základní vybavení a zásobování. Mezi ubytovanými migranty z území Ukrajiny a ubytovatelem, resp. ORP, se ubytování realizuje na základě veřejnoprávního vztahu. Úkolem ORP tedy primárně není ubytovávat tyto osoby, ale zajistit objekty v nichž budou tyto osoby ubytovávány včetně zajištění provozu těchto zařízení a v případě dočasného nouzového přístřeší i základního vybavení a zásobování těchto zařízení (Metodické doporučení pro územní samosprávné celky, 2022).

V souladu s § 14 odst. 3 písm. b) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a v návaznosti na Usnesení vlády České republiky č. 207 ze dne 16. března 2022 o vyčlenění volných ubytovacích kapacit v krajích bylo hejtmánem Olomouckého kraje starostům obcí s rozšířenou působností ve spolupráci se starosty obcí ve správním obvodu obce s rozšířenou

působností zajištění zařízení, v nichž jsou nebo budou ubytovány osoby přicházející z území Ukrajiny za účelem udělení dočasné ochrany uloženo:

- zajistit v souladu s unesením vlády ubytovací kapacity a provoz zařízení dočasného nouzového přístřeší a nouzového ubytování,
- pravidelně informovat v souladu s usnesením vlády o celkovém počtu volných ubytovacích kapacit v příslušném ORP,
- zajistit kontrolu ubytování osob v dočasném nouzovém přístřeší/ubytování, se zaměřením na kontrolu souladu se standardy pro objekty dočasného nouzového přístřeší a poté podat informaci o výsledku provedené kontroly.

Za účelem zajištění ubytovacích kapacit město Šumperk vyčlenilo ve svém majetku ubytovací kapacity pro 51 osob k bezplatnému ubytování.

Celkem bylo ve správním obvodu ORP Šumperk vytipováno 40 ubytovacích zařízení (ubytováno cca 530 osob) ve vlastnictví obcí i fyzických či právnických osob, se kterými byla uzavřena smlouva o zajištění ubytovacích kapacit vyjma solidárních domácností, které poskytly ubytování pro dalších více jak 1000 osob.

Ubytováním pro osoby přicházející z území Ukrajiny se podle usnesení vlády ze dne 16. března 2022 č. 207 článku III., bod 1. a 2. rozumí dočasné nouzové přístřeší a nouzové ubytování.

7.5.1 Dočasné nouzové přístřeší

- Poskytuje se ubytovaným osobám bezplatně v zařízeních, která nejsou běžně určena k ubytování (například prostory pro sport nebo kulturu), popřípadě byla pro účely dočasného nouzového přístřeší vytvořena (například stany). V zařízeních pro poskytnutí dočasného nouzového přístřeší se ubytování poskytuje ubytované osobě po dobu zpravidla 30 dnů (Metodické doporučení pro územní samosprávné celky, 2022).

7.5.2 Nouzové ubytování

- Poskytuje se ubytovaným osobám bezplatně v zařízeních, která přednostně slouží k bydlení nebo ubytování (například ubytovny, školská ubytovací zařízení, byty, penziony), popřípadě byla pro účely nouzového ubytování vytvořena (například montované objekty připojené na infrastrukturu). V zařízeních pro poskytnutí

nouzového ubytování se ubytování poskytuje ubytované osobě zpravidla po dobu 3 měsíců. Dle zákona 65/2022 Sb. dojde od 1. července 2023 ke změně poskytování bezplatného bytování. (Metodické doporučení pro územní samosprávné celky, 2022).

Za nouzové ubytování se nepovažují byty ve vlastnictví fyzických osob. Pokud poskytuje fyzická osoba svůj byt (bez ohledu na to zda v něm bydlí nebo je byt prázdný) k ubytování osob přicházejících z území Ukrajiny, může žádat o příspěvek na solidární domácnost podle zákona č. 66/2022 Sb. Byty ve vlastnictví fyzických osob proto nespádají do režimu nouzového ubytování dle usnesení vlády č. 207 ze dne 16. března 2022 o vyčlenění volných ubytovacích kapacit v krajích.

7.5.3 Solidární příspěvek

Příspěvek je určen domácnostem, které bezplatně poskytnou ubytování cizinci s dočasnou ochranou po dobu 16 po sobě jdoucích dnů v jednom kalendářním měsíci. Za bezplatné poskytnutí ubytování se považují i případy, kdy se cizinec podílí na úhradě nákladů za elektřinu a plyn.

Pokud ubytovaná osoba sdílí ubytování s žadatelem o příspěvek, tak je výše solidárního příspěvku:

- 3 000 Kč / měsíc / osobu (maximálně 9 000 Kč za tři a více osob).

Pokud žadatel o příspěvek nabídne ubytování v samostatném domě/bytě, tak solidární příspěvek činí:

- 5 000 Kč / měsíc / 1 ubytovaná osoba,
- 9 000 Kč / měsíc / 2 ubytované osoby,
- 12 000 Kč / měsíc / 3 ubytované osoby,
- 14 000 Kč / měsíc / 4 ubytované osoby,
- 15 000 Kč / měsíc / 5 a více ubytovaných osob,

(© Ministerstvo práce a sociálních věcí).

7.5.4 Výše paušální náhrady

„Výše paušální náhrady nákladů na ubytování za ubytovanou osobu za 1 noc činí

- a) 300 Kč při zajištění ubytování v zařízení, jehož provozovatelem je územní samosprávný celek nebo jím zřízená nebo založená právnická osoba, nebo při zajištění ubytování v účelových zařízeních pro ubytování podle § 22 odst. 1 písm. d) zákona o vysokých školách, nebo*
- b) 350 Kč při zajištění ubytování v případech neuvedených v písmeni a)“ (Nařízení vlády č. 205/2022 Sb., ve znění do 31. března 2024).*

7.5.5 Podrobnosti ke kompenzačním příspěvkům

Fyzická osoba, která poskytuje svůj byt k ubytování migrantů z Ukrajiny byt bez ohledu na to, zda v něm bydlí nebo je prázdný, může požádat o příspěvek na solidární domácnost podle zákona č. 66/2022 Sb. Příspěvek je řešen přes Úřad práce ČR. Byty, které jsou ve vlastnictví fyzických osob, se nepovažují za nouzové ubytování, tudíž nespádají do režimu usnesení vlády č. 207 a ubytovatel tak nemá nárok na kompenzační příspěvek od kraje (Ústecký kraj, 2022).

Jestliže je poskytovaná ubytovací kapacita ve vlastnictví právnických osob (včetně obcí), pak je stanovena výše kompenzačního příspěvku na 3 000 Kč za jednu osobu na jeden kalendářní měsíc a omezena maximálně na 4 osoby v jednom bytě (Ústecký kraj, 2022).

V případě poskytnutí ubytovací kapacity v režimu dočasného nouzového přístřeší, které není běžně určené k ubytování (např. tělocvičny, sportovní haly), má ubytovatel nárok na kompenzační příspěvek od kraje ve výši 200 Kč na ubytovanou osobu za jednu noc. V této částce je zahrnuta i strava (Ústecký kraj, 2022).

V situacích, kdy je poskytnutí ubytovací kapacity v režimu nouzového ubytování ve vlastnictví územních správních celků nebo jimi zřízených a založených právnických osob, což je zpravidla ubytování, které slouží k bydlení (např. ubytovny, školská ubytovací zařízení, penziony), má ubytovatel nárok na kompenzační příspěvek ve výši až 350 Kč na ubytovanou osobu za jednu noc. V této částce není zahrnuta strava (Ústecký kraj, 2022).

Nouzové ubytování se poskytuje také v objektech určených k bydlení nebo ubytování (např. penziony, ubytovny) a i v tomto případě má ubytovatel nárok na kompenzační příspěvek ve výši až 350 Kč na ubytovanou osobu za jednu noc. V této částce není zahrnuta strava (Ústecký kraj, 2022).

7.5.6 Plán nezbytných dodávek

Plán nezbytných dodávek pro město Šumperk je vytvářen pro řešení možných tzv. hospodářských opatření pro krizové stavy. Smyslem opatření je zajistit v souladu se zákonem organizační, materiální nebo finanční opatření přijímané správním úřadem v krizových stavech pro zabezpečení nezbytné dodávky výrobků, prací a služeb, bez nichž nelze zajistit překonání krizových stavů.

Plán nezbytných dodávek obsahuje seznam nezbytných dodávek (dále jen ND) a přehled jejich dodavatelů. Dodavatelem ND je fyzická osoba s trvalým pobytem na území České republiky nebo právnická osoba se sídlem na území České republiky a organizační složka právnické osoby se sídlem v zahraničí podnikající na území České republiky, která má jako předmět své činnosti nebo podnikání zapsanou činnost umožňující dodat předmět ND nebo která je schopna dodat předmět ND.

ORP Šumperk plán ND zpracovává a je povinen připravovat a vyhlášovat regulační opatření. Také musí plnit úkoly uložené krajským úřadem k zajištění ND v systému hospodářských opatření pro krizové stavy. Seznam požadovaných ND, které souvisejí se zabezpečením nouzového ubytování obyvatelstva města Šumperk je znázorněn v Tabulce 4 a Tabulce 5.

Kapitola nám zároveň přináší odpovědi na stanovené výzkumné otázky diplomové práce.

Výzkumná otázka č. 1

Jak má město Šumperk sestaven plán ND v souvislosti s nouzovým ubytováním?

Odpověď na výzkumnou otázku č. 1

Město Šumperk ve svém plánu ND mimo jiné poskytuje prostory pro nouzové ubytování v rámci kolejí, internátů a ubytoven. Dále město Šumperk poskytuje prostory pro dočasné nouzové přístřeší prostřednictvím tělocvičen, sportovních hal a sálů. Tyto prostory jsou tvořeny především školskými institucemi.

Výzkumná otázka č. 2

Jaká bude kapacita míst pro dočasné nouzové přístřeší ve městě Šumperk?

Odpověď na výzkumnou otázku č. 2

Celková kapacita pro dočasné nouzové přístřeší ve městě Šumperk je 1040 míst. Největší kapacitu nabízí Základní škola Šumperk, Sluneční (Tabulka 5).

Výzkumná otázka č. 3

Jaká bude kapacita míst pro nouzové ubytování ve městě Šumperk?

Odpověď na výzkumnou otázku č. 3

Celková kapacita míst pro nouzové ubytování ve městě Šumperk je 474 lůžek. Tyto kapacity jsou zprostředkovány především prostřednictvím středních škol (Tabulka 4).

Tabulka 4 Seznam požadovaných nezbytných dodávek pro město Šumperk (vlastní zpracování dle Plán nezbytných dodávek, 2021)

Prostory pro nouzové ubytování (koleje, internáty a ubytovny)	Maximální kapacita lůžek
Střední odborná škola	144
Střední zdravotnická škola Šumperk	60
Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola	270
Celková kapacita lůžek pro nouzové ubytování	474 lůžek

Tabulka 5 Seznam požadovaných nezbytných dodávek pro město Šumperk (vlastní zpracování dle Plán nezbytných dodávek, 2021)

Prostory pro dočasné nouzové přístřeší (tělocvičny, sportovní haly, sály)	Maximální kapacita míst
Dům kultury Šumperk	100
Obchodní akademie Šumperk	100
Střední odborná škola Šumperk	40
Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Šumperk	100
Střední zdravotnická škola Šumperk	20

Prostory pro dočasné nouzové přístřeší (tělocvičny, sportovní haly, sály)	Maximální kapacita míst
Základní škola pro žáky se specifickými poruchami učení a mateřská škola logopedická Schola Viva	20
Základní škola Šumperk, Dr. E. Beneše	120
Základní škola Šumperk, Sluneční	200
Základní škola Šumperk, Šumavská	120
Základní škola Šumperk, Vrchlického	100
Základní škola Šumperk, 8. května	120
Celková kapacita míst pro dočasné nouzové přístřeší	1040

7.5.7 Zhodnocení logistického zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve vybrané oblasti

Tato část diplomové práce přináší zhodnocení logistického zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve vybrané oblasti. Nouzové ubytování je řešeno ve spojitosti se vzniklou krizovou situací migrační vlny velkého rozsahu se zaměřením na ubytování migrantů z Ukrajiny. Výsledky, které jsou v kapitole uvedeny jsou zde pro lepší přehlednost, poskytnuty formou pozitivní stránky a negativní stránky. Výsledky byly získány pomocí analýzy a na základě řízených rozhovorů. Řízených rozhovorů se zúčastnili celkem 4 probandi, mezi které patří: zaměstnanci HZS ČR OLK pracoviště ochrany obyvatelstva a krizového řízení, vedoucí pracovnice krizového řízení města Šumperk a bývalá vedoucí pracovnice krizového řízení města Šumperk.

Pozitiva:

- + vyčlenění z majetku města Šumperk ubytovací kapacity pro 51 migrantů,
- + poskytnutí ORP Šumperk 40 ubytovacích zařízení, kde bylo ubytováno cca 530 migrantů,
- + prostřednictvím solidárních domácností poskytnuto ubytování pro více jak 1000 migrantů,
- + existence celkového počtu 474 lůžek pro nouzové ubytování,
- + existence celkové kapacity 1040 míst pro dočasné nouzové přístřeší,

- + uvolňování finančních prostředků z rozpočtu města na zajištění základních potřeb migrantů,
- + uvolňování finančních prostředků na adaptaci a integraci migrantů do sociálního, pracovního a vzdělávacího systému,
- + vytvoření nové dětské adaptační skupiny k zapojení dětí předškolního věku do předškolního a jazykového vzdělávání a jejich postupnou adaptaci na nové podmínky,
- + zlepšení koordinace a spolupráce v rámci činnosti více složek IZS, orgánů KŘ, úřadů a humanitárních organizací,
- + otestování funkčnosti asistenčních center v praxi,
- + koordinace schůzek krajského krizového štábu, pod vedením pana hejtmána,
- + možnost a ochota členů krizového štábu scházet se i vícekrát denně,
- + rychlé zahájení provozu KACPU,
- + spolupráce s pracovníky odboru sociálních věcí a školství,
- + spolupráce s pojišťovnami, úřadem práce,
- + spolupráce s příslušníky HZS, PČR,
- + spolupráce se členy neziskových organizací a dobrovolných spolků, Charita, Armáda spásy, Centrum pro integraci cizinců,
- + organizace charitativní sbírky na pomoc migrantům,
- + tvorba nových dokumentů v oblasti KŘ,
- + vytvoření elektronické evidence HUMPO.

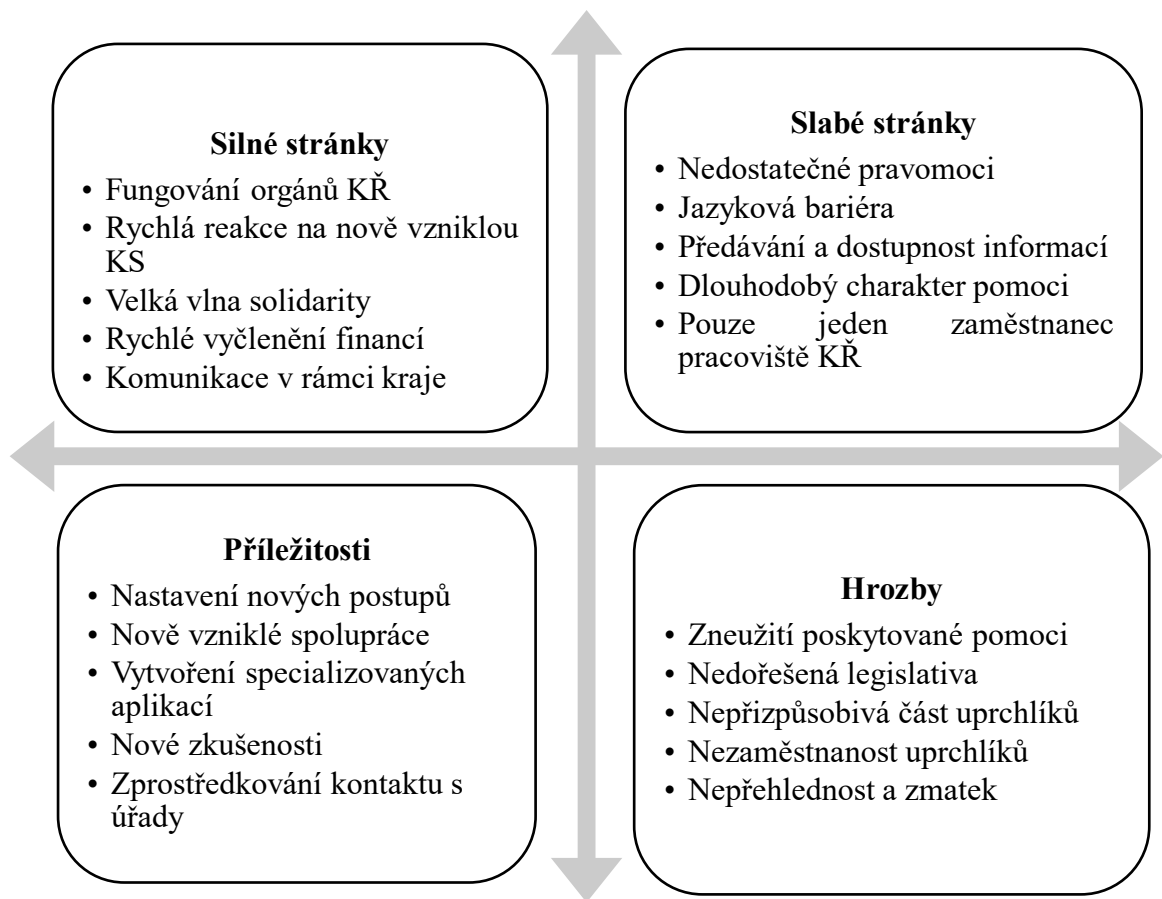
Negativa:

- nepropojenost evidencí a agend složek státní správy (pracovník KŘ nemá přístup do evidence, kde je soupis udělených víz pro uprchlíky),
- problém zajištění tlumočení pro potřeby styku s úřady a registračními úkony. Ve větších městech, kde byla možnost zapojení studentů slavistiky filozofických fakult, byli tito studenti a jejich jazykové dovednosti využívány k tlumočení Ukrajinštiny nebo Ruštiny. V odlehlejších lokalitách, jako je například Šumpersko a Jesenicko, byly tyto možnosti velmi omezené, což přinášelo často komunikační potíže,

- možný problém s řešením prodloužení víz dočasné ochrany u osob ubytovaných v objektech ve vlastnictví obcí a právnických osob – obec jako ubytovatel nemá k dispozici údaje o tom, zda či nikoli si ubytované osoby zažádaly o prodloužení dočasné ochrany.
- zpomalený tok informací z výkonných míst ke koncovým orgánům KŘ,
- nemožnost identifikovat u migrantů jejich ekonomickou a finanční situaci ohledně přerozdělování ubytování těm, kteří si to nemohou dovolit,
- prvotní spontánní a živelná vlna příchozích migrantů i počáteční necílená solidarita občanů, způsobila v mnoha případech nepřehlednost situace, zmatek a nejistotu ve správnost zvolených řešení,
- mezi uprchlíky se začali objevovat i občané z jiných zemí než Ukrajiny, kteří se snažili využít pomoci poskytované pro Ukrajince,
- Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) nemá zatím dořešeno, jak bude od 1.července 2023 probíhat zastropování cen za poskytnutí ubytování pro uprchlíky (někdo by mohl po migrantech požadovat vysoké nájemné).

SWOT analýza

Výsledky, které je potřeba vnímat jako příležitosti a hrozby, slabé a silné stránky logistického zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve vybrané oblasti spojeného se situací s migranty z Ukrajiny, jsou zobrazeny ve vytvořené SWOT analýze (Obrázek 6). Tato SWOT analýza je vytvořena pomocí zjištěných informací na základě řízených rozhovorů. Každá část analýzy obsahuje 5 stěžejních aspektů. Jednotlivé aspekty, které vychází ze zjištěných informací, jsou pečlivě zváženy a mají vliv na zkoumanou problematiku. Zkoumaná problematika je aktuální pro dané téma práce.

Obrázek 6 SWOT analýza logistického zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve vybrané oblasti, spojeného se situací s migranty z Ukrajiny (vlastní zpracování)

Nezbytnou součástí SWOT analýzy je určení váhy a hodnocení vybraných parametrů, které jsou zobrazeny v Tabulce 6. Hodnocení pro silné stránky a příležitosti se pohybuje na stupnici od 1 do 5. U slabých stránek a hrozeb je stupnice v záporných hodnotách. Váha je u jednotlivých aspektů rozdělena, ovšem jejich součet se musí rovnat 1. Váhy a hodnoty jednotlivých parametrů se mezi sebou vynásobí. Získané hodnoty se poté sečtou (Tabulka 7).

Tabulka 6 Výpočet vah a hodnocení (vlastní zpracování)

	Parametr	Body	Váha	Výsledek
Silné stránky	Fungování orgánů KŘ	5	0,3	1,5
	Rychlá reakce na nově vzniklou KS	4	0,2	0,8
	Velká vlna solidarity	4	0,2	0,8
	Rychlé vyčlenění financí	4	0,2	0,8
	Komunikace v rámci kraje	4	0,1	0,4
			<1,5>	Σ 1
Slabé stránky	Nedostatečné pravomoci	-5	0,3	-1,5
	Jazyková bariéra	-3	0,1	-0,3
	Předávání a dostupnost informací	-3	0,2	-0,6
	Dlouhodobý charakter pomoci	-2	0,1	-0,2
	Pouze jeden zaměstnanec pracoviště KŘ	-4	0,3	-1,2
		<-1,-5>	Σ 1	Σ-3,8
Příležitosti	Nastavení nových postupů	3	0,2	0,6
	Nově vzniklé spolupráce	3	0,1	0,3
	Vytvoření specializovaných aplikací	4	0,3	1,2
	Nové zkušenosti	4	0,3	1,2
	Zprostředkování kontaktu s úřady	3	0,1	0,3
		<1,5>	Σ 1	Σ3,6
Hrozby	Zneužití poskytované pomoci	-4	0,3	-1,2
	Nedořešená legislativa	-5	0,4	-2
	Nepřízpůsobivá část migrantů	-3	0,1	-0,3
	Nezaměstnanost migrantů	-3	0,1	-0,3
	Nepřehlednost a zmatek	-2	0,1	-0,2
			<-1,-5>	Σ 1

Po vytvoření Tabulky 6, ve které je poskytnut výpočet hodnocení a vah, jsou shrnuty celkové hodnoty do Tabulky 7.

Tabulka 7 Celkové hodnoty SWOT analýzy (vlastní zpracování)

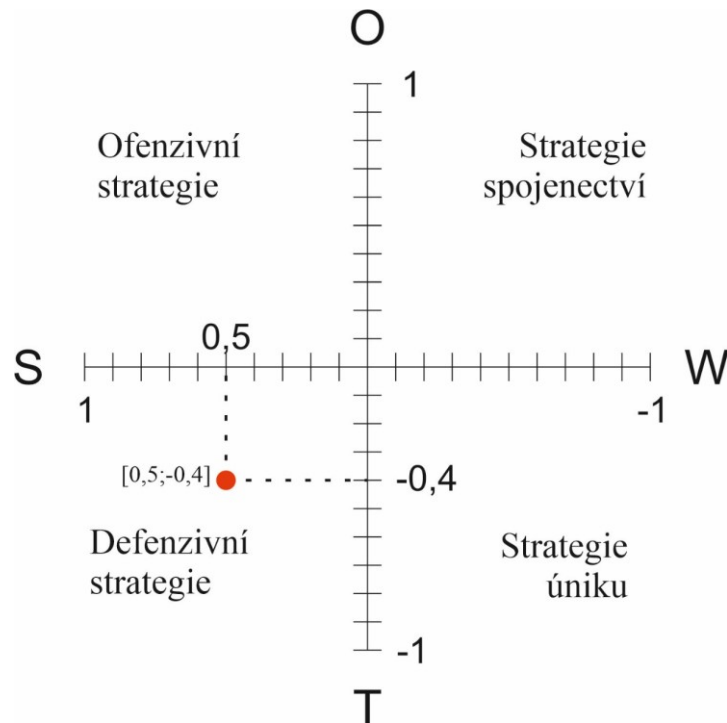
Tabulka 7 Hodnota S	4,3
Hodnota W	-3,8
Hodnota O	3,6
Hodnota T	-4

Výsledné hodnoty jsou spočítány v Tabulce 8, kde dochází ke sčítání silných a slabých stránek (S + W) a ke sčítání příležitostí a hrozeb (O + T).

Tabulka 8 Výsledné hodnoty (vlastní zpracování)

S + W	0,5
O + T	-0,4

Výsledné hodnoty jsou přeneseny do grafu (Obrázek 7), který zobrazuje souřadnice výsledné strategie. Hodnoty pro silné a slabé stránky jsou promítnuty na pomyslnou osu SW. Hodnoty příležitostí a hrozeb jsou promítnuty na pomyslnou osu OT.

Obrázek 7 Výsledný graf SWOT analýzy (vlastní zpracování)

Výsledná strategie z analýzy odpovídá defenzivní strategii, síly a hrozby (ST, strenghts threats). U této strategie dochází k eliminování hrozeb za pomoci silných stránek.

Zhodnocení SWOT analýzy

Nezáleží na tom komu a za jakých okolností je poskytováno nouzové ubytování. V praxi totiž není vždy možné úplně odstranit hrozby, které souvisí s poskytováním nouzového ubytování. Cílem by ale mělo být, pokusit se tyto hrozby alespoň minimalizovat.

SWOT analýza dokazuje, že logistické zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve vybrané oblasti je na vysoké úrovni, ale zrovna se nachází v nepříznivém prostředí, kterým je právě probíhající válka na Ukrajině. Návrhy na zmírnění či odstranění hrozeb a nedostatků, jsou součástí kapitoly 8 Navrhovaná opatření.

7.5.8 Dílčí závěr

Logistické zabezpečení nouzového ubytování ve městě Šumperk není řešeno tak, že by město disponovalo vyčleněnými volnými prostory určenými pro zajištění nouzového ubytování. To zřejmě není v plném rozsahu ani možné ani realizovatelné. Takové řešení držet volné kapacity v provozuschopném a připraveném stavu pro případ, že nastane KS, by bylo finančně velmi náročné a nevhodné. Město vede ovšem seznam míst, která by se dala využít pro nouzové ubytování. Takový seznam míst lze najít v Plánu nezbytných dodávek, který je obsahem Krizového plánu kraje a obsahuje smluvní zajištění dodavatelů nezbytných dodávek.

Kapitola mimo jiné pojednává o výši paušální náhrady za poskytnutí nouzového ubytování a o finančním příspěvku na solidární domácnost.

Analýzou nouzového ubytování pro obyvatelstvo bylo zjištěno, že město disponuje celkovou kapacitou 474 lůžek, které jsou schopny poskytnout koleje, ubytovny a internáty v rámci nouzového ubytování plánu nezbytných dodávek. Dále bylo zjištěno, že celková kapacita pro dočasné nouzové přístřeší je 1040 míst, které nabízí tělocvičny, haly a sály. Veškeré možné prostory určené k tomuto účelu jsou uvedeny v plánu nezbytných dodávek. V této kapitole je zhodnoceno logistické zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve vybrané oblasti, které je v diplomové práci poskytnuto formou pozitivních a negativních stránek.

Závěrem kapitoly je vytvořena SWOT analýza, která vystihuje příležitosti a hrozby, slabé a silné stránky logistického zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve vybrané oblasti a určuje výslednou strategii.

8 NAVRHOVANÁ OPATŘENÍ

Kapitola přináší celkem 4 navrhovaná opatření ke zlepšení logistického zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve vybrané oblasti související s migranty z Ukrajiny. Tato opatření se mohou stát přínosem nejen pro vzniklou krizovou situaci, ale i pro další budoucí podobné situace. Navrhovaná opatření vycházejí z celkového zhodnocení jednotlivých kapitol případové studie a analýzy logistického zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve vybrané oblasti.

Dokončením této kapitoly splňuje diplomová práce svůj stanovený cíl.

Opatření č.1

Opatření č. 1 pojednává o zjištěném problému v kapitole 7.3 Analýza krizového řízení ORP Šumperk.

Možným opatřením pro zlepšení logistického zabezpečení by mohlo být vytvoření sdílené tabulky pro úsek ochrany obyvatelstva a krizového řízení v působnosti územního odboru Šumperk, kde budou uvedeny ubytovací kapacity, kontakt na žadatele o ubytování, kontakt na majitele ubytování. Původně toto bylo zbytečně řešeno přes krajské ředitelství HZS, kde vznikala zbytečná časová prodleva.

Opatření č. 2

Opatření č. 2 se zabývá počtem pracovníků KŘ ve městě Šumperk, který je řešen v kapitole 7.3 Analýza krizového řízení ORP Šumperk

Za zmínku určitě stojí možné doporučení, které plyne z počtu zaměstnanců KŘ ve městě Šumperk. Zde je třeba konstatovat, že KŘ města Šumperk má na dotčeném oddělení pouze jednoho zaměstnance. V porovnání například s městem Valašské Meziříčí, kde na této pozici mají tři zaměstnance. Proto se jako možné opatření nabízí navýšit ve městě Šumperk počet zaměstnanců KŘ.

Opatření č.3

Opatření č. 3 pojednává o zjištěném problému v kapitole 7.4 Logistické zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve vybrané oblasti.

Další vhodné opatření, které diplomová práce nabízí, je filtrace přichozích migrantů přes záchytná centra pro cizince Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra.

Opatření č. 4

Opatření č. 4 vychází z potřeby vytvoření aplikace, která by fungovala napříč analyzovanými oblastmi.

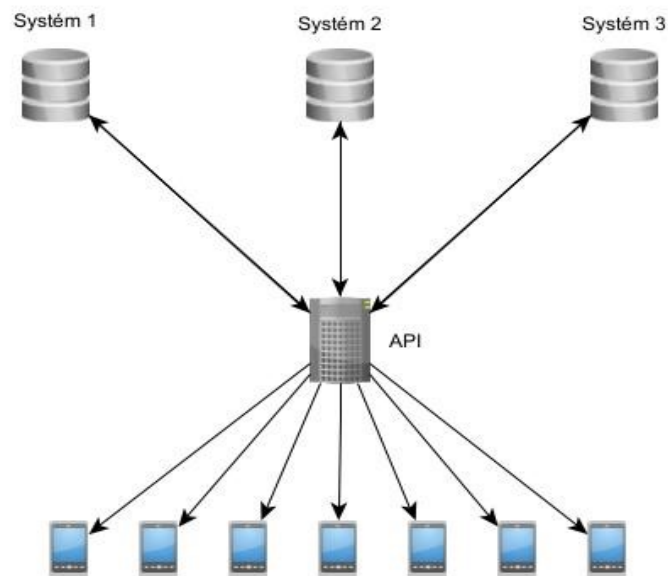
Posledním opatřením by mohlo být vytvoření mobilní aplikace, která by sloužila k ověření uživatele (pověřené osoby) a zobrazování informací o konkrétních osobách. Obsahovala by 3 obrazovky: přihlášení, vyhledávání osoby a detail osoby. Seznam uživatelů a informace o osobách by pocházely z programovací aplikace (dále jen API Application Programming Interface). Aplikace by žádné informace o osobách trvale neukládala, kromě informaci o přihlášeném uživateli.

Základní informace o aplikaci

Jednalo by se o nativní aplikaci pro mobilní zařízení Android. Byly by podporovány mobily i tablety od verze Android 10 (Současná podpora přes 80% zařízení. Od verze Android 10 došlo ke zmenšení a sjednocení rozdílů mezi verzemi. Podpora nižších verzí by znamenala vyšší náklady na vývoj). Distribuce aplikace by mohla probíhat pomocí Google PLAY nebo pomocí instalačního souboru s možností aktualizace přímo z aplikace. Rozhodující faktor by byla rychlost a volnost při uvolňování nové verze (Google PLAY má složitější proces kvůli podmínkám užití). Google PLAY je nicméně standart, který většina uživatelů zná a ví, jak se službou pracovat.

API

API by byla dostupná jako webová služba, která by poskytovala informace ze systémů třetích stran. Zároveň by sloužila k autorizaci uživatelů. Každý uživatel by měl svůj vlastní účet. Aplikace by byla připojena pouze k dané API, se systémy třetích stran by nekomunikovala. API by sloužila jako mezičlánek pro transformaci dat z různých systémů. Aplikace a API by tedy komunikovaly vždy stejná data a jakékoliv změny v poskytovaných datech od třetích stran, by bylo nutné řešit pouze na straně API. Struktura systému API je zobrazena na Obrázku 8.

Obrázek 8 Návrh architektury API (vlastní zpracování)

Cena

Aplikace

- Cena za Android aplikace by se pohybovala mezi 100-150 tis. Kč. Jedná se o menší aplikaci s podporou více zařízení (tablet, mobil), obsahující pouze málo logiky, ale s nutností ochrany proti přístupu neoprávněných osob.

API

- Zde by se cena určovala podle počtu a složitosti systémů třetích stran, se kterými by API komunikovala. Byly by zde i pravidelné servisní náklady v podobě aktualizací rozhraní po změnách v systémech třetích stran a náklady na hosting webové služby (dle vytížení API). Cenu by určovaly i principy a postupy při ochraně dat. Navržená základní API by se mohla pohybovat mezi 200-250 tis.

9 OČEKÁVANÉ PŘÍNOSY NAVRŽENÝCH OPATŘENÍ

Kapitola je věnovaná zhodnocení očekávaných přínosů navržených opatření. Očekávané přínosy plynou z navrhovaných opatření pro logistické zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve vybrané oblasti. Očekávané přínosy přináší využitelnost navržených opatření pro praxi.

Očekávaný přínos opatření č. 1

Očekávaný přínos prvního opatření je prvořadě ve vytvoření sdílené tabulky, kde by mohly být uvedeny ubytovací kapacity, kontakt na žadatele o ubytování a kontakt na majitele ubytování. Tato tabulka by byla přínosem pro pracovníky krizového řízení a ochrany obyvatelstva v působnosti územního odboru Šumperk. Přínos tabulky pro praxi spočívá zejména v možnosti vstupu do evidence. Tímto opatřením by docházelo k rychlejšímu vyřizování potřebných úkonů.

Očekávaný přínos opatření č. 2

Očekávaný přínos druhého opatření je například: možnost rozdělování práce mezi více zaměstnanců, větší počet zaměstnanců, což s sebou přináší více nápadů. Další přínos opatření se nabízí v úspoře času a energie pracovníků a tím pádem efektivnější výkony.

Očekávaný přínos opatření č. 3

Očekávaný přínos pro praxi třetího opatření pramení z filtrace příchozích migrantů přes záchytná centra pro cizince Správy uprchlických zařízení MV. Po uplynutí „karanténní“ nebo „adaptivní“ doby, která by současně poskytla státnímu aparátu prostor pro zvolení a nastavení vhodných nástrojů a procesů k jejich integraci, by byly přerozdělovány do ubytovacích zařízení po celém území ČR. Toto přerozdělování migrantů by se zaměřovalo na jejich socioekonomickou situaci, protože prvotní spontánní a živelná vlna příchozích cizinců i počáteční necílená solidarita občanů způsobila v mnoha případech nepřehlednost situace, zmatek a nejistotu ve správnost zvolených řešení.

Očekávaný přínos opatření č. 4

Očekávaný přínos posledního opatření spočívá v propojení systémů evidencí napříč orgány státní správy. Aplikaci by měly k dispozici osoby pověřené, které by byly součástí řízení MU či KS. V takové aplikaci by si uživatel mohl zobrazit informaci o migrantovi, ověřit si jeho totožnost, místo pobytu kam byl přiřazen, kontakt na ubytovatele, vstup do evidence

HUMPO. Také by bylo možné ověřit si dobu trvání víza a jiné důležité specifické údaje. Tato aplikace by urychlila a ulehčila odbavování, přerozdělování a mnohé další činnosti.

ZÁVĚR

Diplomová práce byla věnována problematice logistického zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve vybrané oblasti.

Významnou oblastí se stala především kapitola 7.5, která přináší výsledky SWOT analýzy. Zmíněná analýza dokazuje, že logistické zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve vybrané oblasti je na vysoké úrovni, ale zrovna se nachází v nepříznivém prostředí, kterým je probíhající válka na Ukrajině.

Diplomová práce musela reagovat na měnící se legislativní předpisy v České republice, které souvisejí se situací na Ukrajině. Především zásadní změny zákona č. 65/2022 Sb. z pohledu ubytovatele platné od 1. dubna 2023, kde nárok na paušální náhradu nakladů na ubytování za osobu, které se poskytuje ubytování bezplatně, má pouze provozovatel zařazený do evidence HUMPO. Další změna tohoto zákona se chystá k 1. červenci 2023, kdy vejde v platnost Lex Ukrajina V. Zde se chystá další zásadní změna z pohledu poskytovatele ubytování, a to ta, že ubytování se bude poskytovat bezplatně nejvýše po dobu 150 dní ode dne udělení dočasné ochrany. Tím pádem si po uplynutí této doby bude ubytovaná osoba hradit ubytování sama z peněz, které dostane od státu. Zde vyplývá na povrch možná otázka k zamyšlení, kdo a jak bude určovat výši cen za ubytování? Tato otázka nebyla prozatím zodpovězena ani prostřednictvím MPSV, kterému byl zaslán email s dotazem.

Cílem diplomové práce bylo navrhnout opatření vyplývající z hodnocení logistického zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve městě Šumperk, které souvisí s migrací válečných uprchlíků z Ukrajiny.

K dosažení cíle bylo zapotřebí stanovit si dílčí úkoly, které rozebírá kapitola 7.3 a 7.4. V kapitole 7.5 jsou pak poskytnuty odpovědi na dobře formulované výzkumné otázky, které tak pomohly dosáhnout hlavního cíle práce.

Celkem byla navržena 4 opatření, která mohou být pro praxi využitelná a přínosná. Zvláště možné vytvoření mobilní aplikace by mohlo výrazně a efektivně ulehčit práci dotčeným pracovníkům.

Závěrem lze konstatovat, že vytyčený cíl diplomové práce byl splněn.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

COYLE, John J. et al., 2016. *Supply Chain Management: A Logistics Perspective*. 10th ed. Cengage Learning. ISBN 978-1305859975.

ČESKO, 1985. Zákon č. 133/1985 Sb.: Zákon ze dne 17. prosince 1985 České národní rady o požární ochraně. In: *Sbírka zákonů*. částka 34. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>

ČESKO, 2000a. Zákon č. 239/2000 Sb.: Zákon ze dne 28. června o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů*. částka 73, 239/2000. Dostupné také z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

ČESKO, 2000b. Zákon č. 240/2000 Sb.: Zákon ze dne 28. června o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: *Sbírka zákonů*. částka 73. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>

ČESKO, 2000c. Zákon č. 241/2000 Sb.: Zákon ze dne 29. června o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>

ČESKO, 2001a. Zákon č. 254/2001 Sb.: Zákon ze dne 28. června o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). In: *Sbírka zákonů*. částka 98. Dostupné také z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

ČESKO, 2001b. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 247/2001 ze dne 22. června 2001 o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. In: *Sbírka zákonů*. částka 95. Dostupné také z: <https://www.hzscr.cz/>

ČESKO, 2001c. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 ze dne 5. září 2001 o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. In: *Sbírka zákonů*. částka 127. Dostupné také z: <https://www.hzscr.cz/>

ČESKO, 2001d. Vyhláška č. 281/2001 Sb. Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 3. července 2001, kterou se provádí § 9 odstavce 3 písmena a) zákona č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: *Sbírka zákonů*. částka 106. Dostupné také z: <https://aplikace.mvcr.cz/>

ČESKO, 2022a. Nařízení vlády č. 206/2022 Sb. o některých podrobnostech poskytování ubytování a souvisejících služeb osobám s udělenou dočasnou ochranou: Výše paušální náhrady. In: *Sbírka zákonů*. 92/2022. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>

ČESKO, 2002b. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2001 ze dne 9. srpna 2002 k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. In: *Sbírka zákonů*. částka 133. Dostupné také z: <https://www.hzs.cz/>

ČESKO, 2022c. Zákon č. 65/2022 Sb. ze dne 17. března 2022 o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace. In: *Sbírka zákonů*. částka 36. Dostupné také z: <https://aplikace.mvcr.cz/>

ČESKO, 2022d. Nařízení vlády ze dne 29. června 2022 o některých podrobnostech poskytování nouzového ubytování a dočasného nouzového přístřeší a souvisejících služeb pro žadatele o udělení dočasné ochrany a pro osoby s udělenou dočasnou ochranou. In: *Sbírka zákonů*. částka 92. Dostupné také z: <https://aplikace.mvcr.cz/>

ČESKO, 2015a. Vyhláška ze dne 12. srpna 2015 o zásadách pro vymezení zóny havarijního plánování a postupu při jejím vymezení a o náležitostech obsahu vnějšího havarijního plánu a jeho struktury. In: *Sbírka zákonů*. částka 93. Dostupné také z: <https://aplikace.mvcr.cz/>

ČESKO, 2015b. Zákon č. 224/2015 Sb.: Zákon ze dne 12. srpna 2015 o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií). In: *Sbírka zákonů*. částka 93. Dostupné také z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

ČESKO, 2015c. Zákon č. 320/2015 Sb.: Zákon ze dne 11. listopadu 2015 o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru). In: *Sbírka zákonů*. částka 135. Dostupné také z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

Český statistický úřad: Počet obyvatel v obcích - k 1. 1. 2022 [online]. [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>

GHIANI, Gianpaolo, Gilbert LAPORTE a Roberto MUSMANNO, 2013. *Introduction to logistics systems management*. 2nd ed. Chichester: Wiley. Wiley series in operations research and management science. ISBN 978-1-119-94338-9.

GRANT, David B., 2012. *Logistics Management*. Britain: Pearson. ISBN 978-0-273-73135-1.

GRANT, David, 2013. *Sustainable logistics and supply chain management*. British Library. ISBN 978 0 7494 7386 0.

Hasičský záchranný sbor ČR: Krizové řízení [online], © 2023. © 2023 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/>

HOLEC, Tomáš, 2021. *Ochrana obyvatel a krizové řízení: praktický průvodce a rádce úředníka*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. ISBN 978-80-7616-100-9.

HRADIL, Jaroslav et al., 2018. *Základy ochrany obyvatelstva v České republice: odborná monografie*. Uherské Hradiště: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení. ISBN 978-80-7454-774-4.

KARMA, Sofia et al., 2016. *Evacuation Planning of Critical Infrastructures in case of an Earthquake or a Fire for People with Disabilities*. Greece: European Center for Forest Fires. ISBN 978-618-83079-0-2.

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030: Připravený občan. Připravený systém., 2020.

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, 2013. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky.

KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše, 2005. *Ochrana obyvatelstva*. Ostrava: *Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství*. ISBN 80-86634-70-1.

Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura: modul A; C; I, 2021. Praha: Ministerstvo vnitra. ISBN 978-80-7616-097-2.

LINHART, Petr, 2005. *Některé otázky ochrany společnosti*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 80-866-4043-4.

LINHART, Petr a Bohumil ŠILHÁNEK, 2005. *Ochrana obyvatelstva v Evropě*. Praha: MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 80-86640-55-8.

MARTÍNEK, Bohumír, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA, 2006. *Řešení mimořádných událostí a krizových situací: příručka pro starosty obcí a referenty prevence Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 80-866-4064-7.

Metodické doporučení pro územní samosprávné celky: Zajištění ubytovací kapacity v obcích a krajích pro osoby přicházející z území Ukrajiny podle usnesení vlády č. 207 ze dne 16. března 2022 o vyčlenění volných ubytovacích kapacit v krajích, 2022. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky.

Moravskoslezský kraj HZS ČR: *Právní předpisy v oblasti ochrany obyvatelstva* [online], 2023. Praha: Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/pravni-predpisy-v-oblasti-ochrany-obyvatelstva>.

Ministerstvo vnitra České republiky: *Legislativa* [online], 2023. © 2023 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2023-03-04]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/>

Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta, 2015. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 978-80-86466-62-0.

Ochrana obyvatelstva, 2013. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY [online]. Praha 1: © 2013 – 2023 MŠMT [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/ochrana-obyvatelstva>

Plán nezbytných dodávek: Seznam požadovaných nezbytných dodávek, 2021. Šumperk, 23 s.

Pomoc občanům Ukrajiny: *Příspěvek pro solidární domácnost* [online]. [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/>

PROCHÁZKOVÁ, Dana a Josef ŘÍHA, 2004. *Krizové řízení*. © MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 80-86640-30-2.

PROCHÁZKOVÁ, Dana, 2006. *Bezpečnost a krizové řízení*. Praha: Police history. ISBN 80-864-7735-5.

Průvodce pro případ vzniku MU, 2005. Přerov: Městský úřad Přerov.

ŘEHÁK, David, Bohumír MARTÍNEK a Petra RŮŽIČKOVÁ, 2015. *Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 978-80-7385-169-9.

Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky: Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 11.2.2010 k realizaci opatření nouzového přežití obyvatelstva v působnosti Hasičského záchranného sboru České republiky, 2010. In: Sbírka. Praha, ročník 2010, částka 10.

SIXTA, Josef a Václav MAČÁT, 2005. *Logistika: teorie a praxe*. Brno: CP Books. Business books (CP Books). ISBN 80-251-0573-3.

Šumperk, živá brána Jeseníků: *O Šumperku* [online], c2000-2023. [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://www.sumperk.cz/>

ŠILHÁNEK, Bohumil a Josef DVOŘÁK, 2003. *Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 80-86640-12-4.

Terminologický slovník MV: *ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY A PREVENCE KRIMINALITY*, 2016. Praha: MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY.

Ukrajina: soubor právních předpisů souvisejících s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace : redakční uzávěrka, 2022. Ostrava: Sagit. ÚZ. ISBN 978-80-7488-538-9.

Ústecký kraj: *Časté dotazy a odpovědi* [online], 2022. Ústí nad Labem [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: <https://www.kr-ustecky.cz/>

VILÁŠEK, Josef a Jan FUS, 2012. *Krizové řízení v ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2170-8.

Výchova a vzdělávání obyvatelstva, 2023. HZSČR [online]. © 2023 Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/informace-a-materialy-pro.aspx>

ZPĚVÁK, Aleš, 2014. *Ochrana obyvatelstva v republikovém měřítku*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha. ISBN 978-80-7452-044-0.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

API	Application Programming Interface – rozhraní pro programování aplikací
CHS	Centrální hasičská stanice
CPO	Civilní protiletecká ochrana
CO	Civilní obrana
ČR	Česká republika
ČSSR	Československá socialistická republika
HZS	Hasičský záchranný sbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
JPO	Jednotky požární ochrany
KACPU	Krajské asistenční centrum pomoci Ukrajině
KS	Krizová situace
KŘ	Krizové řízení
KŠ	Krizový štáb
ND	Nezbytná dodávka
MV	Ministerstvo vnitra
MU	Mimořádná událost
MHD	Městská hromadná doprava
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OO	Ochrana obyvatelstva
ORP	Obec s rozšířenou působností
SPS	Stálá pracovní skupina
SSHR	Správa státních hmotných rezerv
UACPU	Územní asistenční centrum pomoci Ukrajině
ÚO	Územní odbor

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Struktura výkonných složek civilní protiletectvé ochrany (vlastní zpracování dle Šilhánek a Dvořák, 2003)	35
Obrázek 2 Vztah ochrany obyvatelstva, civilní ochrany a civilní obrany (Holec, 2021)....	44
Obrázek 3 Krizové situace a krizové stavy, vlastní zpracování dle (Vilášek a Fus, 2012) .	48
Obrázek 4 Vývoj události, mimořádné události a krizové situaci (Krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura, 2021) ...	49
Obrázek 5 Počet uprchlíků ve městě Šumperk ke dni 1. 3. 2023 (© FTV Prima spol. s r.o.)	73
Obrázek 6 SWOT analýza logistického zabezpečení nouzového ubytování obyvatelstva ve vybrané oblasti, spojeného se situací s migranty z Ukrajiny (vlastní zpracování)	89
Obrázek 7 Výsledný graf SWOT analýzy (vlastní zpracování).....	92
Obrázek 8 Návrh architektury API (vlastní zpracování)	96

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Logistická opatření krizového štábu ORP Šumperk (vlastní zpracování).....	73
Tabulka 2 Počet zasedání bezpečnostní rady ORP a krizového štábu ORP Šumperk souvisejících s krizovou situací (vlastní zpracování)	76
Tabulka 3 Humanitární fond a finanční příspěvky dárců na pomoc Ukrajině (vlastní zpracování).....	77
Tabulka 4 Seznam požadovaných nezbytných dodávek pro město Šumperk (vlastní zpracování dle Plán nezbytných dodávek, 2021).....	85
Tabulka 5 Seznam požadovaných nezbytných dodávek pro město Šumperk (vlastní zpracování dle Plán nezbytných dodávek, 2021).....	85
Tabulka 6 Výpočet vah a hodnocení (vlastní zpracování).....	90
Tabulka 7 Celkové hodnoty SWOT analýzy (vlastní zpracování)	91
Tabulka 8 Výsledné hodnoty (vlastní zpracování)	91

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Řízený rozhovor č. 1 a č. 2

Příloha P II: Řízený rozhovor č. 3 a č. 4

PŘÍLOHA P I: ŘÍZENÝ ROZHOVOR Č. 1 A Č. 2

Krizová situace spojená s migranty z Ukrajiny

Dotazované osoby:

kpt. Bc. Radek Novotný, vrchní komisař, Pracoviště OOb a KŘ, ÚO Šumperk, HZS OLK
nprap. Ing. Petra Sotolářová – vrchní inspektor, Pracoviště OOb a KŘ, ÚO Šumperk, HZS OLK

1. Jakým způsobem se podílelo a podílí HZS OLK, Územní odbor Šumperk na vzniklou krizovou situaci?

- a. Vytvoření Územního asistenčního centra pomoci Ukrajině (dále jen UACPU) v Šumperku
 - i. Centrum vzniklo v souvislosti s vysokým nápirem válečných uprchlíků z Ukrajiny, kteří do té doby mohli využívat služeb pouze Krajského asistenčního centra pomoci Ukrajině (dále jen KACPU) v Olomouci. UACPU bylo určeno především pro registraci občanů z Ukrajiny, kteří přechali před válečným konfliktem a nacházeli se v oblasti Šumperska a Jesenicka.
 - ii. Hasičský záchranný sbor Olomouckého kraje ÚO Šumperk měl na starosti přípravu UACPU a stejně jako kolegové v KACPU koordinoval a řídil jeho chod. Dále zde byla zajišťována psychosociální pomoc a podávali jsme zde informace k pobytu uprchlíků v České republice.
 - iii. HZS OLK, ÚO Šumperk byl zejména organizátorem a koordinátorem celého asistenčního centra. Tvořilo zázemí pro ostatní složky a instituce, které zajišťovaly registraci u PČR, vyřízení víz, registraci zdravotního pojištění, pomoc Úřadu práce, zdravotní dohled. Přímou pomoc uprchlíkům z řad HZS poskytovali jen krizoví interventi v souvislosti s psychosociální pomocí. V rámci činnosti HZS byl na UACPU veden krizový zápis, komunikace s příchozími v koordinaci s tlumočníky, zajištění administrativy a pomoc při ubytování a dopravě osob.
 - iv. Personálně byl chod UACPU zajištěn denními příslušníky ÚO Šumperk a ÚO Jeseník, kdy vedoucím UACPU byl zpravidla ředitel ÚO Šumperk nebo ředitel ÚO Jeseník.
 - v. Toto centrum bylo zprovozněno 21. března 2022 v budově Střední školy řemesel v Šumperku a jeho činnost trvala až do 25. dubna 2022, kdy byla jeho činnost s ohledem na pokles příchozích uprchlíků pozastavena.
- b. Činnost v rámci KACPU
 - i. ÚO Šumperk zajišťoval funkci vedoucího KACPU a to nejčastěji v nočních směnách, kdy bylo uprchlíkům poskytnuto nouzové ubytování a strava nejméně do doby, kdy jim bylo následující denní směnou zajištěno náhradní ubytování a poskytnuta pomoc v rámci dalších agend. Tuto činnost zajišťovali denní příslušníci s ohledem na rovnoměrné zatížení pak já jakožto koordinátor a metodik Pracoviště OOb a KŘ, dále pak velitel CHS Šumperk, vedoucí Oddělení IZS a služeb a v neposlední řadě i ředitel ÚO Šumperk, který jako jediný vykonával funkci vedoucí KACPU i v denních směnách.
 - ii. Zajištění převozu osob, případně i materiálu v souvislosti s potřebami KACPU. Nejčastěji tato činnost byla realizována ve 24 hodinových směnách prostřednictvím příslušníka jednotky požární ochrany (dále jen JPO) z CHS

Šumperk nebo HS Zábřeh a jednoho dopravního automobilu. Občas byl k převozu většího počtu osob využit autobus s příslušníkem JPO z CHS Šumperk.

2. Identifikovali jste nějaké problémové oblasti při řešení MU s migranty? Jestli ano, tak které? Jaké opatření byste navrhoval?

- a. Problémy se samozřejmě vyskytly a snažili jsme se na ně reagovat jak v rámci UACPU, tak i v rámci KACPU, kterých měli kolegové, zejm. v prvních jarních měsících opravdu hodně. Mezi uprchlíky se začali objevovat i občané jiných zemí než Ukrajiny, kteří se snažili využít pomoci poskytované pro Ukrajince. Řešením bylo nastavení důslednějších kontrol příchozích prostřednictvím Policie ČR, úprava postupů center pomoci, úprava způsobu poskytování finančních prostředků apod.
- b. Problémy se vyskytly i v rámci činnosti orgánů krizového řízení ve více úrovních krizového řízení. V rámci řešení krizové situace, kdy v době od 4. března do 31. května 2022 byl v souvislosti s migrační krizí a pomocí Ukrajinců vyhlášen nouzový stav, jsme jakožto ÚO řešili spoustu úkolů, u kterých se vyskytovaly problémy, nejčastěji pak v komunikaci mezi těmito orgány. Např. při zjišťování ubytovacích kapacit zařízení na území v působnosti našeho územního odboru. Dle připraveného seznamu jsme zjištěná data zapisovali do připravené tabulky. Během telefonátů bylo majiteli ubytovacích zařízení vzneseno několik dotazů, které jsme předali na krajské ředitelství HZS, ale nikdo nám na ně neodpověděl. Za pár dní jsme dostali opět za úkol obvolávat ta samá zařízení a znovu se ptali na jejich aktuální kapacitu, oni se znovu ptali na nezodpovězené dotazy. Opět dotazy předány KŘ a opět bez odpovědi.
- c. Ubytování v rámci UACPU – velmi složitý proces – pokud přišel uprchlík, že potřebuje pomoci s hledáním ubytování, bylo nutné nejdříve zavolat na krajské ředitelství, nadiktovat nacionály a pak čekat až se ozvou zpět a dají nám kontakt na nějaké ubytování. Až poté jsme se teprve kontaktovali (zavolali) majiteli ubytování. Návrh řešení: Sdílená „tabulka“ s ubytovacími kapacitami v působnosti našeho ÚO, kde bychom si sami zařízení našli, zkontaktovali, tak aby celý proces nešel přes několik lidí. Vzhledem k ukončení činnosti UACPU po měsíci činnosti pozbyly některé návrhy změny smysl.

3. Došlo ke zjištění, že nějaká věc nebyla dořešena?

- a. Viz body výše.

4. Co nového přinesla tato situace pro HZS OLK, Stanici Šumperk?

- a. Obecné činnosti v rámci řízení, koordinace a spolupráce v rámci činnosti více složek IZS, orgánů krizového řízení, úřadů, humanitárních organizací apod., vyzkoušení fungování asistenčních center v praxi.

5. Co nového přinesla tato zkušenost Vám, jakožto vedoucímu pracovníkovi OO?

- a. Dalo by se popsat podobně jako v bodě č. 4.

6. Jaké dokumentace (plány, postupy) jste mohl využít?

- a. Krizový plán kraje – Typový plán – Migrační vlna velkého rozsahu.
- b. Havarijní plán Olomouckého kraje, Výpisy z Havarijního plánu pro jednotlivá ORP – konkrétně pak Plány konkrétních činností – Nouzové přežití – seznam ubytovacích zařízení.

7. Vznikly nějaké problémy s krizovým štábem? (schůzky, účast, dodržení harmonogramu,)

- a. Jednání krizového štábu ORP (tím myslím ORP Mohelnice, Šumperk ani Zábřeh) nebyl nikdo z Pracoviště OOb a KŘ přítomen. V rámci těchto krizových štábů jsme členy tzv. stálé pracovní skupiny, která nebyla po celou dobu migrační krize svolána.

8. S jakými resorty, lidmi, úřady jste vedl spolupráci při řešení krizové situace?

- a. Při plnění úkolů v centrech (ať už na UACPU nebo KACPU) jsme nejvíce spolupracovali s Policií ČR, tlumočníky, humanitárními organizacemi, pojišťovny, úřadem práce, poskytovateli ubytování, dovozci stravy apod. V rámci činnosti Pracoviště OOb a KŘ jsme pak komunikovali nejvíce s poskytovateli ubytování a ostatními orgány krizové řízení.

9. Co byste udělal jinak? (konečné zhodnocení situace)

- a. Viz body výše.

10. Jaké dokumenty se musely upravovat skrz nastalou situaci?

- a. Zejm. adresáře poskytovatelů ubytování s ohledem na specifické požadavky dlouhodobého ubytování. Pro tyto potřeby byla vytvořena a využívána republiková databáze HUMPO, která slouží k operativnímu a rychlému ubytování nově příchozích uprchlíků.

PŘÍLOHA P II: ŘÍZENÝ ROZHOVOR Č. 3 A Č. 4

Krizová situace spojená s migranty z Ukrajiny

Dotazované osoby:

Bc. Michaela Bačová, vedoucí krizového řízení, Pracoviště Městský úřad Šumperk

Ing. Zuzana Matějčková, bývalá vedoucí krizového řízení města Šumperk

- 1. Identifikovala jste nějaké problémové oblasti při řešení MU s migranty? Jestli ano, tak které? Jaké opatření byste navrhovala?**
- 2. Došlo ke zjištění, že nějaká věc nebyla dořešena?**
- 3. Co nového přinesla tato situace pro město?**
- 4. Co nového přinesla tato zkušenost Vám, jakožto vedoucímu pracovníkovi KŘ?**
- 5. Jaké plánovací dokumentace, které má město zpracované (plány, postupy) jste mohla využít?**
- 6. Vznikly nějaké problémy s krizovým štábem? (schůzky, účast, dodržení harmonogramu,)**
- 7. S jakými resorty, lidmi, úřady jste vedla spolupráci při řešení krizové situace?**
- 8. Co byste udělala jinak? (konečné zhodnocení situace)**
- 9. Jaké dokumenty se musely upravovat skrz nastalou situaci?**

1. Myslím, že v celkovém pohledu opět naráží výkon státní správy, resp. složek státní správy na nepropojenost evidencí a agend napříč státním aparátem. Cizinecká policie vede evidenci osob s čísly jejich cestovních dokladů a víz a místem pobytu na území ČR. Stejně tak Úřady práce měly jako podklad pro řízení o přiznání dávek hmotné nouze k dispozici informace o pobytu cizinců a případně o jejich zaměstnavatelích. Orgány krizového řízení, ačkoli vykonávali např. kontroly ubytovacích kapacit a osob v jednotlivých ubytovacích zařízeních, neměly tyto údaje k dispozici. Stejně tak při kontrole zaměřené na nástup dětí k povinné školní docházce po uplynutí 90ti denní ochranné lhůty, nebyl k dispozici jmenný seznam dětí pobývajících na území ORP. Zcela chyběly kontakty na rodiče. Dalším z problémů bylo zajištění tlumočení pro potřeby styku s úřady a registrační úkony. Ve větších městech, kde byla možnost zapojení studentů slavistiky filozofických fakult, byli tito studenti a jejich jazykové dovednosti využíváni k tlumočení Ukrajinštiny nebo Ruštiny. V odlehlejších lokalitách, jako je např. právě Šumpersko nebo Jesenicko, byly tyto možnosti velmi omezené, což přinášelo často komunikační potíže. Dalším případem, může být i aktuálně řešené prodloužení víz dočasné ochrany u osob ubytovaných v objektech ve vlastnictví nejen obcí ale i ostatních právnických osob. Obec jako ubytovatel nemá k dispozici údaje o tom, zda se ubytované osoby k prodloužení dočasné ochrany registrovaly, či nikoli a zda jim byla udělena. Na udělení pobytového víza se přitom váže čerpání kompenzačního příspěvku za ubytovanou osobu a další úkony (dávky hmotné nouze, zdravotní pojištění, pracovní povolení..). Celkově, tok informací shora – dolů je velmi zpomalený a informace ke koncovým článkům orgánů krizového řízení na úrovni ORP přicházejí ex post v době, kdy už je situace či událost řešena nebo vyřešena. Jako problém zpětně vidím i nemožnost identifikovat u přichozích migrantů jejich ekonomickou a finanční situaci. V prvotní fázi konfliktu

byly přijímány rodiny, kterým byly přiděleny v té době ještě volné obecní byty, a to bezúplatně. Následně a v pozdějších fázích konfliktu však přicházely rodiny, které byly zjevně v mnohem horší nejen ekonomické, ale i psychické kondici a vyžadovaly by zvýšenou péčí. Byly umísťovány však již do hromadných ubytoven a nouzových přístřeší. Na jiné ubytování už neměly finanční prostředky.

2. Zatím není zcela jasné, jak bude probíhat ubytovávání uprchlíků v případě, že bude ukončena úhrada kompenzačních příspěvků ubytovatelům a ti budou po ubytovaných požadovat úhradu za ubytování. Město již nedisponuje žádnými dalšími ubytovacími kapacitami, které by byly vhodné pro ubytování ukrajinských uprchlíků. Jde zejména o ubytovací zařízení s větší kapacitou míst, ubytovny, hotely, penziony. Zejména u ubytoven řešíme také nižší vůli osob k zaměstnanosti, narušování klidu, výtržnosti, nevole a neochota ubytovatelů se o velké skupiny ubytovaných aktivně zajímat a starat se o pořádek a klid v ubytovně, tak, aby nebylo narušováno soužití s občany obce.
3. Vedení města muselo velmi pružně reagovat na vzniklou situaci, uvolnit finanční prostředky z rozpočtu města na zajištění základních potřeb ukrajinských uprchlíků a jejich adaptaci a integraci do sociálního, pracovního a vzdělávacího systému. Bylo nutné utvořit nové dětské adaptační skupiny k zapojení dětí předškolního věku do předškolního a jazykového vzdělávání a jejich postupnou adaptaci na novou situaci a podmínky.
4. Za pozitivní určitě považuji pravidelné schůzky krajského krizového štábu a online jejich přenos na obce, pod vedením hejtmána Ing. Josefa Suchánka. V době nouzového stavu byly tyto schůzky organizovány a přenášeny v týdenních intervalech.
5. Neuvědomuji si, že některá z plánovacích krizových dokumentací by byla využívána při přímém řešení vzniklé situace. Ačkoli byl systém na vyžadování věcných zdrojů aktivní, nakonec nebyly jeho prostřednictvím žádné věcné zdroje vyžadovány. V prvotních fázích Rusko-Ukrajinského konfliktu, byla poměrně velká vlna solidarity občanů a dařilo se nám z těchto darů zajistit vybavení a prostředky denní potřeby pro uprchlíky přicházející na území obce. Později město přistoupilo k organizaci a provozování charitativní sbírky na pomoc ukrajinským občanům, která v pozměněných formách byla provozována až do doby ukončení nouzového stavu.
6. Jednání krizového štábu dle mého názoru probíhaly ve standartním režimu, schůzky byly v akutní fázi svolávány na úrovni stálé pracovní skupiny i vícekrát denně, později se jejich frekvence ustálila na jednodenní či později jedenkrát za týden. Delegování úkolů probíhalo bez problémů, určitě stojí za zlepšení volba systému jejich následné kontroly a způsobu, jak úkoly evidovat a efektivně kontrolovat rozsah a termíny jejich plnění.
7. Kontakty s úřady se dle fáze situace průběžně proměňovaly, ale v úhrnu to byly především pracovníci odboru sociálních věcí, školství, příslušníci HZS, PČR a členové neziskových organizací, dobrovolných spolků, Charita, Armáda spásy, Centrum pro integraci cizinců.
8. Dle mého názoru by bylo vhodné příchozí migranty filtrovat přes záchytná centra pro cizince Správy uprchlických zařízení MV. Po uplynutí „karanténní“ nebo „adaptivní“ doby, která by současně poskytla státnímu aparátu prostor pro zvolení a nastavení vhodných nástrojů a procesů k jejich integraci, by byly přerozdělováni o ubytovacích

zařízení po celém území ČR, právě i s ohledem k jejich socioekonomické situaci. Prvotní spontánní a živelná vlna příchozích cizinců i počáteční necílená solidarita občanů, způsobila v mnoha případech nepřehlednost situace, zmatek a nejistotu ve správnost zvolených řešení.

9. V souvislost s migrační vlnou nebyly upravovány žádné ze stálých dokumentů v oblasti krizového řízení. Byly však tvořeny některé nové, v reakci na vzniklou situaci a nutnost jejího řešení. Byly přeměňovány prostory a jejich předurčení k ubytování uprchlíků, byl tvořen systém hmotné (potravinové) podpory velkého rozsahu, byly hledány způsoby a možnosti začlenění dětí do dětských skupin, naráželo se na nedostatek financí, personálu, vhodných prostor, problémy s tlumočením, nedostatek lektorů pro výuku českého jazyka..aj.